

Økonomiske analyser

Nr. 6 - 1985

**Konjunkturtendensene
for Norge**

**Utviklingen på arbeidsmarkedet
— usikkerheten i AKU**

**Yrkespassive og yrkesaktive
— en framskriving**

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 – Tlf. (02) 41 38 20

Økonomiske analyser

utgis av Forskningsavdelingen i Statistisk Sentralbyrå og kommer normalt med 10 nummer i året. Publikasjonen vil blant annet inneholde oversikter over konjunkturtendensene og aktuelle konjunkturtall for norsk og internasjonal økonomi. Kvartalsvise og årlige nasjonalregnskapstall vil bli publisert og kommentert etter hvert som de foreligger. Publikasjonen vil også bringe kortere artikler med samfunnsøkonomisk innhold som tar sikte på å presentere resultater fra den økonomiske forskningsvirksomheten som foregår i Statistisk Sentralbyrå for et bredere publikum.

Statistisk Sentralbyrå ønsker videst mulig spredning av data og analyser som offentliggjøres i Økonomiske analyser. Gjengivelse er tillatt uten restriksjoner. Av hensyn til leserne ber imidlertid Statistisk Sentralbyrå om at kilde blir oppgitt – publikasjonsserie og årgang/nummer – og at forfatterens navn framgår der det er aktuelt. Synspunkter i artikler med navngitt forfatter kan ikke uten videre tas som uttrykk for Statistisk Sentralbyrås oppfatning.

Redaksjon: Olav Bjerkholt, Ådne Cappelen, Per Richard Johansen, Svein Longva, Lorents Lorentsen.

Redaksjonssekretærer: Kirsten Hansen (artikkelstoff), Lisbeth Lerskau Hansen (konjunkturoversikter mv.).

Statistisk Sentralbyrå

har som oppgave å

- utvikle og holde ved like et standardisert og samordnet system for norsk statistikk,
- utnytte statistikken til analyse av viktige samfunnsspørsmål.

Statistisk Sentralbyrå har lange tradisjoner som forskningsinstitusjon, og forsknings- og analysevirksomheten har etter hvert fått et betydelig omfang. Virksomheten omfatter blant annet:

- o Nasjonalregnskap
- o Samfunnsøkonomi, makroøkonomiske modeller, konjunkturanalyse, skatteforskning og økonometriske studier,
- o Befolkningsutvikling, arbeidsmarked og levekår
- o Naturressurser, energi, petroleumsvirksomhet og miljøforhold.

Forskningsavdelingen

ble opprettet i 1950 og er i dag organisert i fire enheter:

- o Underavdeling for nasjonalregnskap
- o Økonomisk analysegruppe
- o Sosiodemografisk forskningsgruppe
- o Gruppe for ressursregnskap og miljøstatistikk.

Økonomiske analyser

Nr. 6 - 1985

INNHold	Side
KONJUNKTURTENDENSENE FOR NORGE	
Sammenfatning og perspektiver	3
Produksjon	10
Arbeidsmarked	15
Investeringer	18
Konsum	22
Priser og lønninger	24
Utenriksøkonomi	27
ØKONOMISK-POLITISK KALENDER	33
UTVIKLINGEN PÅ ARBEIDSMARKEDET - USIKKERHETEN I AKU	
Av John Dagsvik, Olav Ljones og Rolf Aaberge.....	36
"BEFOLKNINGENS FORSØRGELSESBYRDE" - EN FRAMSKRIVING AV DEN YRKES- PASSIVE OG YRKESAKTIVE BEFOLKNING	
Av Olav Ljones og Kjetil Sørli	47
TABELL- OG DIAGRAMVEDLEGG	55

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 - Tlf. (02) 41 38 20

KONJUNKURTENDENSENE

Arbeidet med Konjunkturtendensene utføres ved Økonomisk analysegruppe i Statistisk Sentralbyrås Forskningsavdeling. Rapporten i denne utgaven av Økonomiske analyser omhandler konjunkturtendensene for Norge. Forespørsler om konjunkturutviklingen i Norge kan rettes til Adne Cappelen eller Per Richard Johansen, og om utviklingen i utlandet til Kjell Wettergreen.

Arbeidet med denne rapporten ble avsluttet fredag 5. juli.

Oversikt over publiseringstidspunkter

Konjunkturtendensene	Utlandet	Norge
- sist publisert	ØA nr. 5 - 1985 (juni)	ØA nr. 6 - 1985 (juli)
- neste publisering	ØA nr. 7 - 1985 (september)	ØA nr. 8 - 1985 (oktober)

KONJUNKURTENDENSENE FOR NORGE

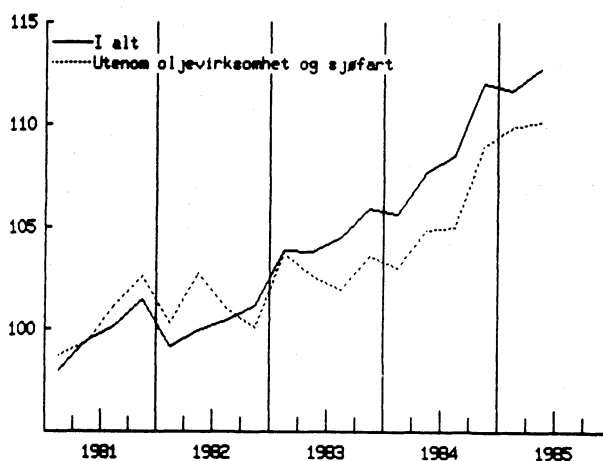
SAMMENFATNING OG PERSPEKTIVER

Konjunkturoppgangen for norsk økonomi har nå vart i vel 2 1/2 år. Sammenliknet med tidligere konjunkturbølger har denne oppgangen vart lenge. Det skyldes dels at konjunkturoppgangen internasjonalt - med unntak av USA og Japan - har vært relativt svak og dels at det tok lang tid før oppgangen her hjemme forplantet seg til innenlandsk etterspørsel. At vare- og tjenesteleveranser til oljevirk-somheten har større betydning for norsk økonomi enn tidligere har også hatt betydning for forløpet av oppgangen.

Utviklingen det siste året viser at vekstimpulsene fra utlandet nå er klart svakere enn tidligere, samtidig som innenlandsk etterspørsel har vokst kraftig gjennom 1984 og inn i 1985. I det siste halve året har vekstimpulsene særlig kommet fra et oppsving i det private konsumet, men også investeringene er i vekst; på grunn av unormale sesongmessige forhold har den underliggende veksttakt i første halvår i år trolig vært noe høyere enn hva det beregnede, sesongjusterte anslaget nedenfor viser.

Veksten i bruttonasjonalproduktet utenom olje og sjøfart var, etter de siste beregninger og anslag, opp mot 6 prosent både i annet halvår 1984 og i første halvår 1985, sesongjustert og regnet som årlig rate. Selv med en noe lavere veksttakt i annet halvår i år er det derfor grunn til å tro at veksten

BRUTTONASJONALPRODUKT
1980=100. Sesongjustert.

Bruttonasjonalprodukt (BNP) etter anvendelse. Sesongjustert. Prosentvis volumvekst fra foregående halvår, årlig rate. 1)

	84-I	84-II	85-I a)
Privat konsum	2,3	1,3	8,7
Offentlig konsum 1) ...	4,1	0,0	6,0
Bruttoinvestering			
utenom olje/sjøfart 1)	3,5	13,3	-6,7
Innenlandsk bruk	6,1	6,5	5,7
Eksport	4,2	2,4	2,0
Import	12,6	0,9	6,8
BNP	2,9	6,8	3,5
- utenom olje/sjøfart .	2,3	5,9	5,8

a) Anslag

1) Se teknisk kommentar til slutt i dette kapitlet.

fra 1984 til 1985 vil bli minst 4 prosent.

Det endrede vekstmønsteret kommer klart fram når en ser på produksjonsveksten etter næring. Mens utekonkurrerende industri har passert en produksjonstopp, er tjenesteytende næringer i sterk vekst. Også skjermet og hjemmekonkurrerende industri vokser nå klart sterkere enn for ett år siden, men oppgangen har ikke vært sterk nok til å hindre en nedgang i veksttakten for industriproduksjon fra siste halvår i fjor til første halvår i år. For bygge- og anleggsvirksomhet viser anslaget en nedgang i aktivitetsnivået i samme periode, noe som trolig skyldes ekstraordinære klimatiske forhold. Det reduserte aktivitetsnivået i bygge- og anleggsvirksomheten kan imidlertid ha bidratt til å dempe veksttakten for industrien noe.

Bruttoprodukt for utvalgte næringer. Sesongjustert. Prosentvis volumvekst fra foregående halvår, årlig rate.

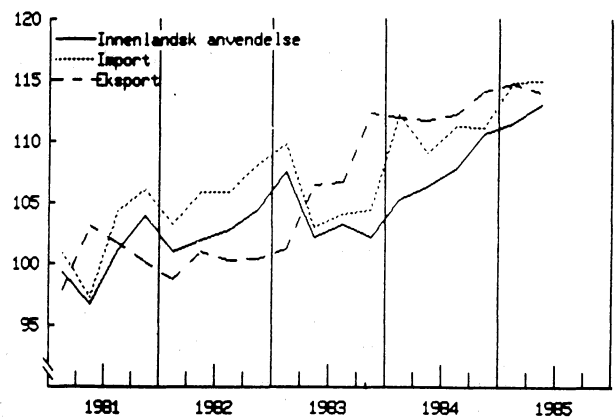
	84-I	84-II	85-I a)
Industri og bergverk ..	-0,4	6,6	2,5
Bygge- og anleggs- virksomhet	-5,5	14,3	-7,1
Tjenesteyting ialt	5,0	4,9	8,9

a) Anslag

Eksport

Som antydnet i forrige utgave av Konjunktur-tendensene for Norge synes det nå klart at eksportvolumet av varer fra utekonkurrerende industri passerte et toppunkt i slutten av 1984. Også eksportvolumet av tradisjonelle varer i alt viser en topp i 4. kvartal

EKSSPORT IMPORT OG INNENLANDSK ANVENDELSE
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.

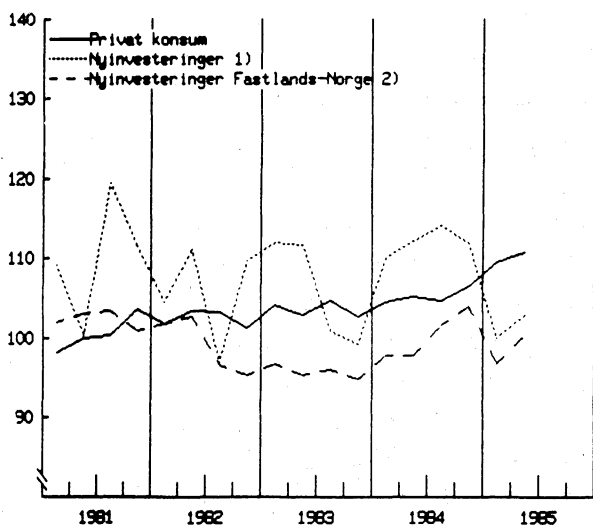
ifjor. Eksportvolumet for andre tradisjonelle varer enn fra utekonkurrerende industri er fortsatt i oppgang, men vil trolig vise en avtakende veksttakt gjennom 1985. Alt i alt er det derfor nå ikke grunn til å regne med at eksporten av tradisjonelle varer vil bidra til vekst gjennom resten av 1985. Imidlertid er eksportetter-spørselen i større grad enn før rettet mot mer arbeidsintensive industrigrener. Den mindre gunstige utviklingen for samlet tradisjonell vareeksport vil derfor ikke få store negative virkninger på sysselsettingen i industrien i første omgang.

Eksportvolumet av olje og gass totalt er stadig i vekst og veksten vil trolig fortsette gjennom resten av 1985 i og med at produksjonen på Statfjord C nå er kommet i gang. Muligheten for reduserte gassleveranser fra Ekofisk-feltet representerer imidlertid et usikkerhetsmoment.

Private investeringer

Etter den kraftige investeringsoppgangen for "Fastlands-Norge" i andre halvår i fjor, viser anslagene for første halvår i år en

KONSUM OG INVESTERINGER
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.

- 1) Nyinvesteringer i fast realkapital medregnet skip og oljeplattformer under arbeid.
2) Nyinvesteringer utenom skip, oljeplattformer og oljeanlegg.

nedgang, justert for normale sesongvariasjoner og regnet i forhold til foregående halvår. Samtidig er vekstanslaget for andre halvår 1984 justert noe opp. Nedgangen omfatter de fleste næringene, men berører først og fremst næringenes investeringer i bygninger og anlegg. Dette forløpet må antas å ha klar sammenheng med det uvanlig milde klimaet før årsskiftet og den etterfølgende kalde og snørike vinteren. Slike unormale sesongvariasjoner vil ikke bli fanget opp av sesongjusteringsmetoden. De lave investeringene i 1. kvartal har trolig også slått kraftig ut i det beregnede investeringsanslaget for første halvår. Alt i alt er det derfor grunn til å anta at den underliggende investeringsveksten for "Fastlands-Norge" fortsatt er klart positiv og at oppgangen vil fortsette inn i 1986.

Også oljeinvesteringene synes å være i fortsatt vekst. Anslag for påløpte investeringskostnader for utvinning og rørtransport viser en verdiøkning fra 1984 til 1985 på nær 10 prosent. Anslaget for 1986 peker derimot klart mot en volumnedgang til neste

år. Med den tyngden oljeinvesteringene nå har vil det i så fall bidra betydelig til å dempe oppsvinget i den samlede investeringsretterspørselen.

Offentlig konsum og investering

Offentlig konsum antas ifølge Revidert nasjonalbudsjett 1985 å vokse noe sterkere i 1985 enn i 1984. Økte skatteinntekter til kommunene vil ventelig føre til økt kommunal aktivitet. Imidlertid er veksttakten særlig høy for militært konsum som i større grad enn andre komponenter retter seg mot utlandet. Offentlige bruttoinvesteringer ventes ikke å vokse vesentlig fra 1984 til 1985 etter at veksten fra 1983 til 1984 ble på hele 5,2 prosent.

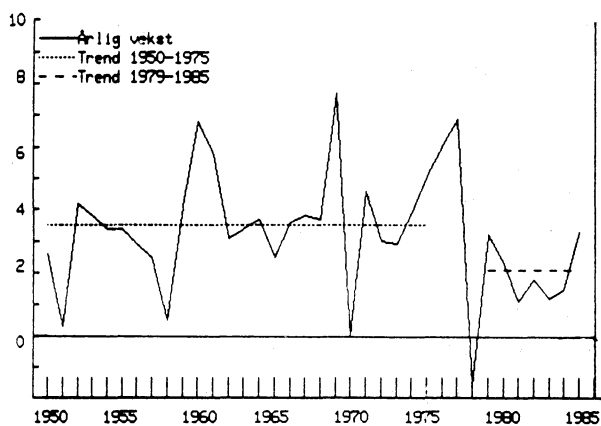
Privat konsum

Etter å ha vist en lav og stabil vekst gjennom flere år, har veksttakten for privat konsum vært i klar oppgang siden 3. kvartal 1984. Anslaget for første halvår i år peker mot en veksttakt på 8-9 prosent, sett i forhold til nivået foregående halvår og regnet som sesongjustert, årlig rate. En stor del av konsumveksten har rettet seg mot utlandet, spesielt i form av økt omfang av feriereiser og økt kjøp av nye personbiler. Til tross for dette har veksten i privat konsum gitt klare positive impulser til innenlandsk produksjon og sysselsetting hittil i 1985.

Det sterke oppsvinget i konsumveksten fra slutten av fjoråret må sees på bakgrunn av at konsumveksten i alle de fire siste årene har holdt seg stabil og på et lavt nivå, til

PRIVAT KONSUM.

Prosentvis volumindeks fra foregående år.

For 1985: Anslag fra Revidert nasjonalbudsjett 1985.

tross for at både 1983 og 1984 var år preget av oppgangskonjunktur. Så langt synes forøvrig 1980-årene å skille seg klart fra den øvrige etterkrigstiden hva gjelder konsumvekst; fra en gjennomsnittlig konsumvekst på 3 1/2 prosent i perioden 1950-1975, synes konsumveksten fra og med 1979 å ha falt til et gjennomsnittsnivå på rundt 2-2 1/2 prosent.

I denne perioden sett under ett har en samtidig hatt en svært lav reallønnsvekst og en etter norske forhold høy arbeidsledighet. Begge deler har utvilsomt bidratt til å holde konsumveksten nede. Dessuten økte rentenivået betydelig både nominelt og reelt. Sammen med økt arbeidsledighet og vridninger i inntektsfordelingen kan dette ha bidratt til at også spareraten økte.

Oppsvinget i konsumveksten mot slutten av fjoråret har således nær sammenheng med at reallønnsveksten økte klart i 1984, dels som følge av konjunkturoppsvinget og dels som følge av en fallende prisstigningstakt. Etter hvert ga konjunkturoppsvinget også positive bidrag til sysselsettingen, særlig etter at investeringene kom med i oppgangen. Investeringsoppsvinget i Nordsjøen de siste

årene forsterket denne utviklingen. Resultatet ble en selvforsterkende prosess der inntekts- og konsumvekst har bidratt til å øke sysselsettingen og redusere ledigheten, noe som igjen har bidratt til å øke inntektene og husholdningenes konsum.

Inntektsveksten vil trolig bli sterk også i 1985. Lønnsoverhenget kan, sammen med vårens tariffoppgjør og utsikter til en forholdsvis sterk lønnsglidning, indikere en vekst i gjennomsnittlige lønnssetter på nærmere 7 prosent fra 1984 til 1985, regnet som årgjennomsnitt. Kombinert med en vekst i antall årsverk på rundt 2 prosent, kan en således vente en minst like sterk vekst i lønnsutbetalingene i 1985 som i 1984. Sammen med skattelettelse, vekst i stønadene til husholdningene og en noe lavere prisvekst enn i 1984, vil dette føre til at husholdningenes disponible realinntekter viser en klar vekst også i 1985.

I tillegg til dette kommer at tendensen til økt sparerate for husholdningene neppe vil være ved; tvert om vil konsumveksten i år antakelig bli sterkere enn inntektsveksten. Regnet som årgjennomsnitt vil veksten i privat konsum derfor bli klart høyere enn 3,3 prosent, som var anslaget i Revidert nasjonalbudsjett fra mai i år; et slikt årsanslag vil nemlig forutsette en nedgang i konsumet gjennom andre halvår. Fordi konsumveksten gjennom det siste året har vært såpass sterk vil inntektsveksten og utviklingen i sparingen på årsbasis måtte sette meget klare grenser for hvor høy konsumveksten kan bli gjennom andre halvår. Veksttaket gjennom andre halvår i år må således bli betydelig lavere enn gjennom foregående halvår. Men konsumveksten vil fortsatt kunne gi vekstimpulser til innenlandsk produksjon og sysselsetting utover høsten.

Arbeidsmarkedet

Veksten i offentlig og privat konsum- og investeringsetterspørsel vil fortsatt bidra til økt behov for arbeidskraft, - i første rekke i skjermede næringer. Til tross for vekst i industriproduksjonen er det lite trolig at det blir vekst i industrisysselsettingen, dels på grunn av produktivitetsvekst og dels som følge av økt gjennomsnittlig arbeidstid pr. sysselsatt. Selv om veksten i utførte årsverk i økonomien som helhet vil kunne bli så høy som 2 prosent i 1985, vil en fortsatt overgang til faste jobber og lengre arbeidstid blant deltidsarbeidende kvinner redusere effekten på antall sysselsatte personer. På grunn av en fortsatt økning i tallet på skoleelever og en mindre vekst i tallet på små-jobber kan en heller ikke vente at veksten i arbeidsstyrken vil bli så sterk som den var før om årene.

Alt i alt er det derfor grunn til å tro at den underliggende tendens i arbeidsledigheten fortsatt er synkende. Når den registrerte ledigheten viser en stigende tendens i sommermånedene skyldes det en midlertidig nedtrapping av arbeidsmarkeds tiltakene samtidig som en god del av elevene som har avsluttet kurs i den videregående skolen melder seg på arbeidsmarkedet. Over sommeren vil den sesongkorrigerte ledigheten trolig vise nedgang igjen.

Priser og lønninger

Konsumprisveksten i årets fem første måneder har vært svært stabil etter at den falt noe rundt siste årsskifte, men med en svak oppgang for mai, regnet i forhold til samme

måned året før.

Lav veksttakt for importprisene har i flere år bidratt til å trekke gjennomsnittlig veksttakt for norske konsumpriser ned og indirekte gitt negative prisimpulser til norsk økonomi. I det siste året har imidlertid veksttakten i flere importpriser vært økende og dette har hindret ytterligere redusert vekst i konsumprisindeksen. Denne utviklingen skyldes delvis devalueringene av norske kroner i fjor sommer og høst og delvis virkningene av kursoppgangen på dollar - og dermed økte råvarepriser regnet i europeiske valutaer - fram til våren 1985. En tilsvarende virkning finnes på konsumprisene i andre europeiske land, og dette kan også ha bidratt til å trekke de norske importprisene oppover; veier vi konsumprisveksten i OECD-land med landenes andel av norsk vareimport som vektor, finner vi en noe høyere prisvekst i første halvår 1985 sammenliknet med annet halvår 1984. De fleste observatører - herunder OECD - mener imidlertid at den økte konsumprisveksten i disse landene er forbigående og vil bli avløst av gradvis lavere veksttakt fra og med annet halvår 1985. Det er derfor grunn til å regne med at den økte importprisveksten en har opplevd i Norge en tid er midlertidig.

Veksttakten i engrosprisene har i lengre tid ligget over prisstigningen for konsumvarer omsatt gjennom detaljhandelen, noe som kan tyde på et visst undertrykt kostnadspress. Imidlertid er forskjellen i prisstigningstakt relativt liten. Dessuten kan virkningen på fortjenestemarginene i varehandel av de noe lavere avansesatsene ha blitt motvirket av økt produktivitet som følge av sterk vekst i detaljomsetningen gjennom det siste året.

Ettersom konjunkturoppgangen nå har forplantet seg til større deler av norsk økonomi og arbeidsløsheten er lavere, kan det tenkes at lønnsglidningen vil øke noe, særlig i tjenesteytende næringer, mens en skulle kunne forvente den motsatte utvikling i næringer som nå synes å ha passert et konjunkturmessig topp-punkt, dvs. først og fremst utekonkurrerende industri. Den isolerte virkningen av en konjunkturoppgang på innenlandsk prisutvikling så lenge importpriser og lønninger er uforandret, er svak. En sterkere produktivitetsvekst i tjenesteytende næringer vil dessuten i første omgang redusere kostnadsvirkningene av en noe høyere lønnsvekst. Det er derfor alt i alt ikke grunn til å vente særlig store endringer i prisstigningstakten gjennom resten av året, slik at konsumprisstigningen fra 1984 til 1985 kan komme ned mot 5 1/2 prosent, som anslått i Revidert nasjonalbudsjett 1985. Takten i pris- og lønnsveksten i Norge vil likevel også i år bli noe høyere enn hos våre viktigste handelspartnere.

Import

Importvolumet har vært i klar vekst siden sommeren 1983. Den kraftige importveksten fra slutten av fjoråret har fortsatt inn i 1985, og med den utvikling i innenlandsk

etterspørsel som en kan regne med vil finne sted gjennom resten av året vil etterspørselen som retter seg mot import fortsatt vokse. Deler av importveksten henger sammen med en kraftig vekst i kjøp av nye biler som en må regne med vil dempes eller synke noe mot slutten av året. Imidlertid er investeringsetterspørselen i vekst og denne retter seg i stor grad mot utlandet. Også veksten i militært konsum bidrar til importvekst i 1985. I motsatt retning trekker import av innsatsvarer til utekonkurrerende industri ettersom disse næringene allerede synes å ha passert konjunkturtoppen og derfor har mindre behov for vareinnsats.

Alt i alt er det grunn til å regne med en fortsatt importvekst gjennom resten av 1985 om enn i et noe lavere tempo enn i første halvår. Dette innebærer at importveksten i alt kan bli noe høyere enn anslått i Revidert nasjonalbudsjett. Sett i sammenheng med den relativt moderate veksttakten i industriproduksjonen, innebærer dette et betydelig tap av markedsandeler. Det er imidlertid grunn til å tro at markedsandelstapet i første rekke skyldes manglende produksjonskapasitet og forskjellig varesammensetning for norsk produksjon og etterspørsel snarere enn den senere tids utvikling i det innenlandske pris- og kostnadsnivå, den sterke importprisveksten mot slutten av 1984 tatt i betraktning.

TEKNISK MERKNAD OM KVARTALSREGNSKAPSTALLENE

Kvartalsberegningene: Beregningene foretas på et mindre detaljert nivå enn de årlige nasjonalregnskapsberegningene og etter et mer summarisk opplegg. De kvartalsvise nasjonalregnskapstallene for årene til og med 1984 er avstemt mot de sist publiserte årlige regnskapstallene. Ved avstemmingen har en tatt sikte på å bevare kvartalsforløpet i de opprinnelige tidsseriene best mulig, - både gjennom året og over årsskiftene. Foreløpig har Byrået bare begrensede erfaringer med å bedømme påliteligheten for beregningene; spesielt endringstall mellom kvartaler bør derfor tolkes med varsomhet.

Anslag for første halvår 1985: Anslagene er basert på måneds- og kvartalsstatistikk så langt de forelå da beregningene ble foretatt i slutten av juni. Beregningen av anslag for 1985 tar utgangspunkt i de opprinnelige kvartalstallene for 1984, i de tallene som presenteres i denne utgaven av Økonomiske analyser har en forsøkt å korrigere for virkningene av at tallene for 1984 nå er avstemt mot årlig regnskap.

Sesongjusterte tall: Det kvartalsvise nasjonalregnskapet utarbeides som et ikke-sesongjustert regnskap, der en søker å registrere de faktiske transaksjoner i hvert kvartal. Mange av tallseriene viser klare sesongsvingninger og en endring fra et kvartal til det neste kan ofte skyldes normal sesongvariasjon. Disse tallseriene er derfor sesongjustert på detaljert regnskapsnivå og deretter summert sammen med de øvrige tallseriene til de totalstørrelsene som er presentert i teksttabellene og diagrammene.

Halvårlige endringstall: Flere av tallseriene viser store svingninger fra kvartal til kvartal som ikke kan tilskrives stabile sesongvariasjoner. Disse svingningene kan selvsagt skyldes sprang i den underliggende aktiviteten i økonomien, men de kan også skyldes unormale sesong-effekter eller feil i rapporteringen og sammenstillingen av data. For å redusere utslaget av slike forhold har en valgt å presentere endringstall på halvårsbasis. De halvårlige endringstallene er omregnet til årlig rate, dvs. de angir hvor stor veksten hadde vært om den hadde fortsatt i samme tempo over et helt år. For serier som svinger sterkt - f.eks. som investeringer i oljevirkosomhet og sjøfart - kan slike endringstall bli urimelig høye (lave), i den forstand at en så sterk vekst (fall) ikke kan tenkes å pågå gjennom et helt år.

Bruttoinvesteringer: Bruttoinvesteringer i fast kapital i alt er sterkt påvirket av de store svingningene i investeringer i oljevirkosomhet. Disse svingningene skyldes blant annet at plattformer som har vært under arbeid i flere år regnes som investert i det kvartal og med den kapitalverdi de har ved utslepingen på feltet.

Offentlig konsum og investeringer: Byrået har foreløpig ikke datamessig grunnlag for å fordele offentlig sektors kjøp av varer og tjenester over året. Inntil slikt materiale foreligger, har en valgt å fordele disse utgiftene jevnt utover, med en firedel på hvert kvartal. I den grad det faktisk er en vekst i utgiftene gjennom året vil metoden gi for sterk vekst ved årsskiftene og for svak vekst gjennom året. Dette kan påvirke de beregnede vekstanslagene for BNP og innenlandsk anvendelse; offentlig sektor står for om lag 15-20 prosent av disse totalstørrelsene.

PRODUKSJON

Olje- og gassutvinning

Olje- og gassproduksjonen lå i de fem første månedene i år 3,6 prosent over nivået i samme periode året før. Samlet produksjon var 27,5 millioner tonn oljeekvivalenter (mill. toe), - oljens andel av dette var 54,5 prosent.

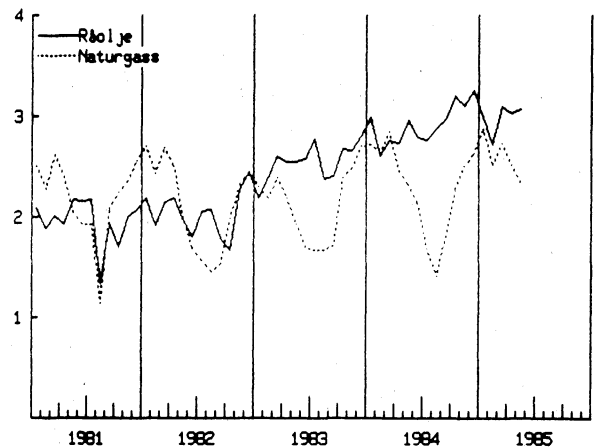
Oljeproduksjonen økte relativt sterkt gjennom 1984, særlig i 4. kvartal. Men på grunn av vedlikeholdsarbeid ble produksjonen på Statfjord B-plattformen kraftig redusert i januar og februar i år; i 1. kvartal 1985 lå således oljeproduksjonen 7,7 prosent under produksjonen i 4. kvartal 1984. I perioden mars-mai var oljeproduksjonen 10 prosent høyere enn i de samme tre månedene i 1984, men likevel 2,8 prosent lavere enn gjennomsnittet for 4. kvartal 1984.

På Statfjordfeltet lå oljeproduksjonen i årets 5 første måneder 19,3 prosent høyere enn i samme periode i fjor. Mens produksjonen i årets to første måneder var svak, lå den i mars, april og mai sett under ett over produksjonen for 4. kvartal 1984. I mai var produksjonen på Statfjordfeltet rekordhøy, med 528 000 fat pr. dag, og i slutten av juni ble det satt rekord på 600.000 fat på en enkelt dag. Dette tyder på at den sterke produksjonsveksten på feltet gjennom 1984 ikke har stoppet opp. Oljeproduksjonen på Ekofiskfeltet har derimot i flere år vært avtakende. Produksjonen i årets fem første måneder lå 9,0 prosent lavere enn samme periode i fjor.

Hvis gjennomsnittsproduksjonen av olje hittil i år skulle holde seg konstant ut året, vil det bety en økning i oljeproduksjonen på

OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Råolje (mill. tonn) og naturgass (milliarder S m³ (kubikkmeter)).
Ujusterte tall

2,8 prosent i forhold til 1984. Skulle mars-mai nivået holde seg ut året vil det innebære en årlig produksjonsøkning fra 1984 til 1985 på nær 5 prosent. Her må en dessuten ta hensyn til at produksjonen på Statfjord C-plattformen ble igangsatt 2. juli. Det er antatt at plattformen i startfasen vil kunne produsere om lag 60.000 fat pr. dag, dvs. nær tilsvarende 8 prosent av den totale norske dagsproduksjonen av olje i perioden mars-mai.

Gassproduksjonen var i årets fem første måneder 0,4 prosent høyere enn i tilsvarende periode i fjor. Gassproduksjonen har i flere år holdt seg relativt stabil på 25 mill. toe. Når ordinær drift av Statpipeledningen kommer i gang i løpet av 4. kvartal i år vil gassproduksjonen øke. Det synes imidlertid å kunne bli aktuelt å pumpe Ekofisk-gass tilbake i reservoaret for å hindre at havbunnen fortsatt skal synke. Om den nåværende pumpekapasiteten utnyttes fullt ut ville det i gjennomsnitt innebære en reduksjon av den norske gassproduksjonen med om lag 15 prosent.

KONJUNKTURTENDENSENE

Industriproduksjon

Total industriproduksjon holder seg fremdeles godt oppe, men veksten ser ut til å avta. Industriproduksjonen vokste i 1. kvartal i år med 2,5 prosent, regnet som sesongjustert årlig rate, etter at vekst-raten i annet halvår ifjor i gjennomsnitt lå på 6,6 prosent. Denne svakere veksten har fortsatt i de siste månedene, og produksjonsnivået har vært på linje med de høyeste tallene ifjor.

Det endrede vekstmønsteret, som ble beskrevet i forrige utgave av Konjunkturtendensene, trer nå enda klarere fram: De siste tallene forsterker inntrykket av at eksportvareproduksjonen og særlig produksjonen av metaller nå har nådd et vendepunkt og er i konjunkturmessig nedgang. Investeringsvareproduksjonen, som begynte å vokse i fjor, er nå i klar vekst, noe som hovedsaklig skyldes økt produksjon i verkstedsindustrien. Som nevnt i forrige utgave av Konjunkturtendensene er også konsumvareproduksjonen i klar vekst. I 1. kvartal i år var konsumvareproduksjonen 2,5 prosent høyere enn ett kvartal tidligere.

Bruttoprodukt i industri og bergverksdrift. Sesongjustert. Prosentvis volumendring fra foregående halvår, årlig rate.

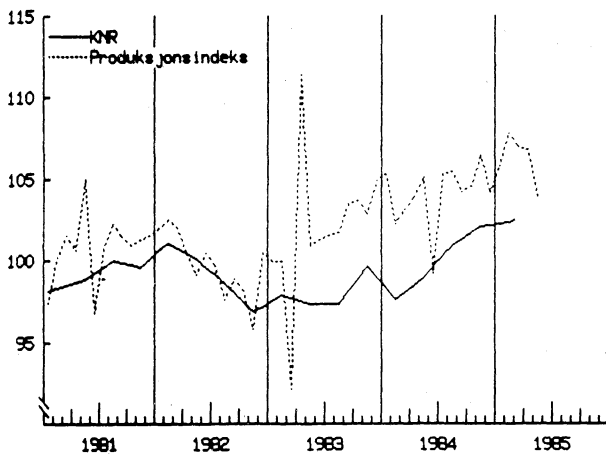
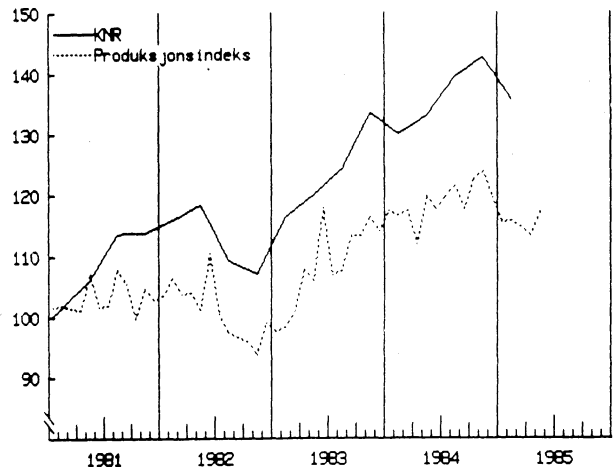
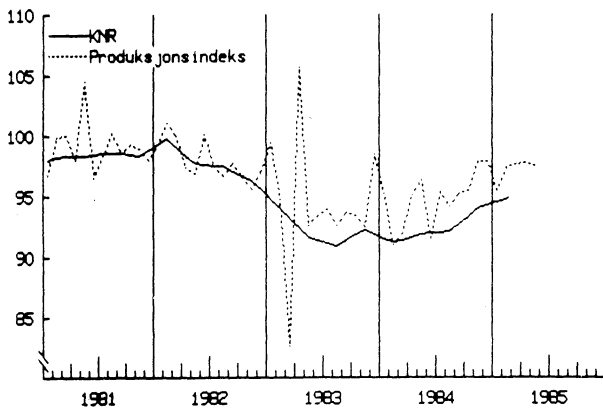
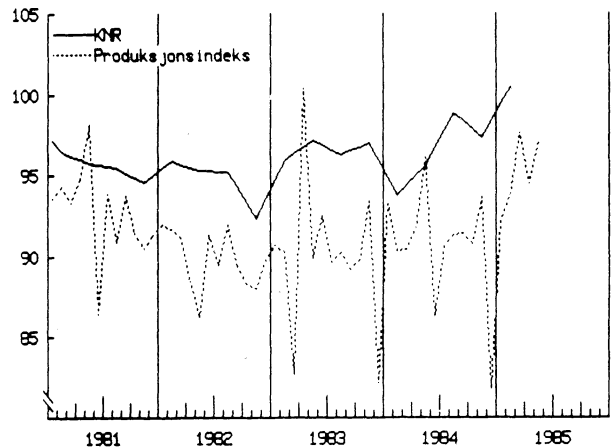
	84-I	84-II	85-I a
Industri og bergverk ..	-0,4	6,6	2,5
- utekonkurrerende	4,0	15,1	-5,8
- hjemmekonkurrerende .	0,0	3,2	5,1
- skjermet	-4,0	7,4	3,8

a: Anslag

Det samme bildet framkommer når en ser på industrien gruppert etter konkurransetype: Hjemmekonkurrerende og skjermet industri er i klar vekst mens utekonkurrerende industri viser nedgang. Oppsvinget for hjemmekonkurrerende og skjermet industri har imidlertid ikke kunnet motvirke at nedgangen i de utekonkurrerende næringene har ført til en utflating av veksten i samlet industriproduksjon. Det er lite trolig at det vil bli noen særlig endring i dette forholdet gjennom resten av 1985. I så fall vil veksten i industriproduksjonen fra 1984 til 1985 kunne bli omlag på størrelse med veksten året før.

Produksjonen av metaller synes nå å være i klar nedgang etter at en produksjonstopp antakelig ble passert ved slutten av fjoråret. De fire første månedene i år lå metallproduksjonen riktignok i gjennomsnitt bare 0,5 prosent under nivået i tilsvarende periode året før, men det skyldes veksten gjennom siste halvår i fjor. Sammenlikner vi siste fire-månedersperiode med forrige, finner vi en nedgang på 4,4 prosent ifølge sesongjusterte tall. Etterspørselen etter metaller kan ha begynt å avta før produksjonen nådde vendepunktet. Lagervolumet for metaller vokste nemlig både i 2. og 3. kvartal ifjor. Det siste halvåret har imidlertid lagervolumet flatet ut, noe som kan tyde på at metallprodusentene nå har begynt å tilpasse seg den lavere etterspørselen. Et forhold som bryter med bildet av nedgang for metallproduksjonen er ordretilgangen, der sesongjusterte tall viste en verdiøkning på 11 prosent fra 4. kvartal ifjor til 1. kvartal i år, noe som må innebære en betydelig volumvekst. Også verdien av ordreserven økte.

På grunn av Hydro-streiken i januar er utviklingen for produksjon av kjemiske råvarer

BRUTTOPRODUKT I INDUSTRI OG BERGVERKSDRIFT I ALT.
1980=100.BRUTTOPRODUKT I UTEKONKURRERENDE INDUSTRI OG BERGVERKSDRIFT
1980=100.BRUTTOPRODUKT I HJEMMEKONKURRERENDE INDUSTRI
1980=100.BRUTTOPRODUKT I SKJERMET INDUSTRI
1980=100.

Figurene viser sesongjustert produksjonsutvikling i industri og bergverk ifølge den månedlige produksjonsindeksen og det kvartalsvise nasjonalregnskapet. Nasjonalregnskapstallene er beregnet ved hjelp av produksjonsindekstall for enkelt-sektorer. Når figurene likevel viser store avvik skyldes det bl.a.

- ulik prisbasis medfører ulike vekter: Produksjonsindeksen har vekter fra 1980, kvartalsregnskapstallene fra 1983.
- ulikt omfang: De sesongjusterte seriene fra produksjonsindeksen omfatter ikke enkelt-sektorer med et ustabilisert sesongmønster eller som på andre måter er preget av store tilfeldige utslag. De kvartalsvise regnskapstallene omfatter alle enkelt-sektorerene, sektorer som evt. ikke sesongjusteres inngår med sin ujusterte verdi.
- ulik sesongjusteringsmetode: I produksjonsindeksen nyttes alltid additiv metode. I det kvartalsvise nasjonalregnskapet foretas det for alle enkelt-serier en konkret vurdering av hvilken sesongjusteringsmetode - additiv eller multiplikativ - som skal nyttes.

fremdeles vanskelig å tolke. Produksjonen vokste sterkt gjennom fjoråret, men viste utflating ved utgangen av året. Januartallet var ekstremt lavt p.g.a. streiken, men produksjonen har siden vist oppgang og ligger nå på nivå med gjennomsnittstallet for ifjor. Veksten gjennom de siste månedene kan skyldes innhenting av tapt produksjon i forbindelse med streiken; stagnasjonen en så tendenser til ved årsskiftet kan i såfall etterhvert "slå igjennom", slik at produksjonen av kjemiske råvarer igjen flater ut. Noe som støtter opp under dette bildet er ordretilgang og -reserve, som falt merkbart i verdi fra 4. kvartal ifjor til 1. kvartal i år.

For produksjon av verkstedsprodukter utenom skip og oljeplattformer fortsetter produksjonsøkningen. Mens veksten fra 1983 til 1984 ble på 1,8 prosent, lå produksjonen i 1. kvartal i år i gjennomsnitt 4,7 prosent over nivået i samme kvartal året før. I følge de siste tallene ser veksten ut til å fortsette. Verdien av ordretilgang og ordre-reserve er fremdeles i vekst. Lagervolumet har imidlertid økt noe hittil i år, men ut fra et svært lavt nivå. Det er særlig maskinproduksjon som har vokst sterkt. Her var økningen i 1. kvartal 9,7 prosent i forhold til samme kvartal ifjor. De aller siste tallene viser imidlertid en noe svakere utvikling. For metallvarer og elektriske apparater og materiell synes også produksjonen å være i oppgang, men her viser de sesongjusterte tallene større svingninger fra måned til måned. Transportmiddelproduksjonen ligger fremdeles på et svært lavt nivå, men utviklingen de siste månedene har vært relativt stabil. I 1. kvartal i år lå skipsbyggingen 11,7 prosent under nivået i samme kvartal ett år tidligere, men denne nedgangen kom i sin helhet gjennom fjoråret.

Produksjonen av trevarer viser ingen klar tendens, men svinger rundt et nivå som synes uendret siden 2. halvår ifjor. Tendensen til produksjonsøkning, som ble antydnet i forrige utgave av konjunkturtrendene, har dermed uteblitt. Dette gjelder både møbelproduksjon og produksjon av andre trevarer. Veksten gjennom fjoråret fører allikevel til at år-til-år-veksten fra 1984 til 1985 kan bli merkbart, etter at trevareproduksjonen har falt gjennom flere år.

Det er nå tegn til produksjonsoppgang for noen av de konsumvareproduserende næringene. Produksjon av klær unntatt skotøy er oppe på gjennomsnittsnivået fra ifjor, etter å ha vist svikt mot slutten av fjoråret. Også næringsmiddelproduksjonen viser klare tegn til oppgang, etter å ha endret seg lite gjennom flere år. De fem første månedene i år lå produksjonen i gjennomsnitt 3,4 prosent over nivået for tilsvarende periode året før.

Produksjonen elektrisk kraft synes å ha vært høy hittil i år, men de aller siste tallene viser en noe svakere utvikling. Veksten fra første kvartal 1984 til samme kvartal i år var på 3,7 prosent.

Bygge- og anleggsvirksomhet

Den underliggende produksjonsveksten for bygge- og anleggsvirksomheten synes å ha vært klart positiv gjennom det siste året. Justert for normale sesongvariasjoner viser riktig nok de kvartalsvise nasjonalregnskapstallene at en kraftig oppgang fram til årsskiftet 1984/85 ble vendt til en like sterk nedgang i 1. kvartal i år, men dette må sees på bakgrunn av at høsten i fjor var

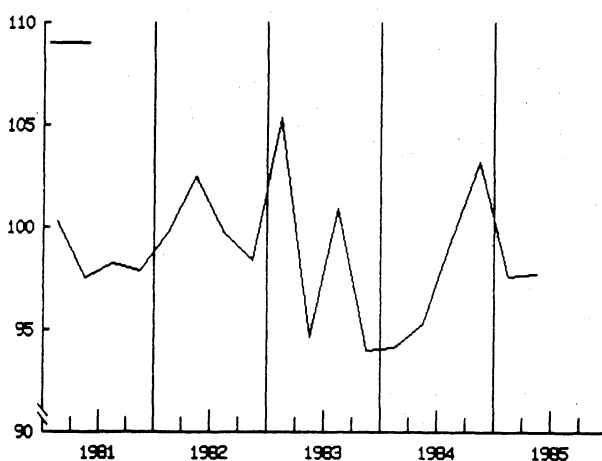
uvanlig mild og at vinteren var kaldere enn vanlig. Bygge- og anleggsvirksomheten pågikk derfor for fullt utover hele høsten for så å bli trappet ned mer enn normalt utover vinteren.

Boliginvesteringene fortsetter å holde seg på et lavt nivå. Tendensen til utflating i igangsettingstallene gjennom første del av 1985 har fortsatt; i de fem første månedene i år ble det - sesongjustert og i gjennomsnitt - satt i arbeid om lag 2.130 boliger, svarende til snaut 26.000 boliger på årsbasis. Dette er omtrent det samme som anslått i forrige utgave av Konjunkturten- densene, og på nivå med igangsettingstallet for 1984.

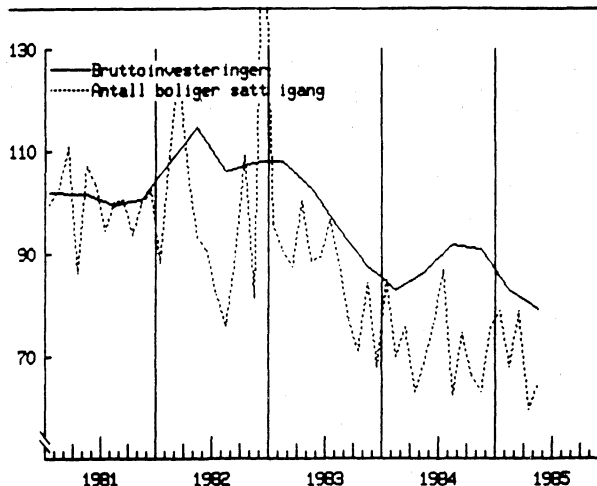
Investeringene i driftsbygg er sterkt preget av de ekstraordinære sesongutslagene for 4. kvartal i fjor og 1. kvartal i år. Igangsettingstallene viser - sesongjustert og målt i areal - en sterk oppgang i 4. kvartal ifjor for deretter å falle kraftig i januar og februar i år; tall for mars, april og mai viser imidlertid på ny kraftig oppgang. Den forventede investeringsveksten i flere industrinæringer tilsier at det fortsatt bør være grunnlag for et bidrag til vekst i bygge- og anleggsvirksomheten, selv om det er usikkert hvordan veksten vil fordele seg på bygninger og anlegg og maskiner. Vekstbidraget vil imidlertid neppe bli så sterk som i slutten av fjoråret fordi også indu- striinvesteringene da var påvirket av de unormale sesongsvingningene.

Ordretilgangen til bygge- og anleggsvirksom- het fra kraftforsyningssektoren er fortsatt svak, og sektorens investeringsanslag for 1985 og 1986 - gitt i mai i år - tyder på omtrent samme investeringsnivå målt i volum i 1984 og 1985 og en viss nedgang fra 1985 til 1986. Det synes også som om nedgangen i

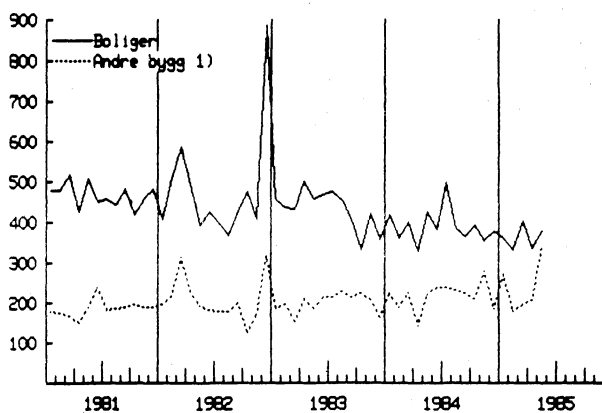
BRUTTOPRODUKT I BYGGE- OG ANLEGGSVIRKSOMHET
1980=100. Sesongjustert.

BOLIGINVESTERINGER OG -IGANGSETTING
1980=100. Sesongjustert.

BYGG SATT I GANG
Bruksareal i 1000 kvm. Sesongjustert.

1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

offentlige investeringer i bygninger og anlegg fortsetter. Det er imidlertid mulig at annen bygge- og anleggsvirksomhet, særlig knyttet til tjenesteytende sektorer, kan øke noe. Alt i alt er det dette, sammen med økningen i bygge- og anleggsinvesteringene i industrien og fortsatt økning i standardforbedringer i boligsektoren, som kan gi grunnlag for vekst i bygge- og anleggsvirksomheten gjennom 1985.

ARBEIDSMARKEDET

Arbeidsledigheten: Fortsatt nedgang

Den underliggende tendens i den registrerte ledigheten har vært synkende siden februar 1984. Ved utgangen av juni var det ved arbeidskontorene registrert 46.000 helt ledige, en nedgang på 15.600 sammenlignet med samme måned året før. Men fortsatt ligger den registrerte ledigheten om lag 25.000 over det som var vanlig på begynnelsen av 80-tallet. Sesongjustert er ledighetstallet for juni noe høyere enn tallet for mai i år. Dette skyldes antakelig nedtrappingen av arbeidsmarkedstiltakene i sommermånedene, slik tilfellet også var sommeren 1984.

Dersom en ser bort fra normale sesongvariasjoner, var nedgangen i ledigheten sterkest høsten 1984 og våren 1985. Dette har trolig sammenheng med en klar vekst i sysselsettingen samtidig som veksten i arbeidsstyrken kan ha vært svakere enn det som var vanlig før om årene. En stor del av nedgangen i ledigheten høsten 1984 kan også forklares med en opptrapping av arbeidsmarkedstiltakene og en sterk vekst i tallet på elever i den videregående skolen. I vårmånedene 1985 er det trolig den generelle

veksten i etterspørselen etter arbeidskraft som har vært den viktigste årsak til nedgangen i ledigheten. På grunn av den kalde vinteren viste den sesongjusterte ledigheten dessuten en midlertidig økning i januar og februar.

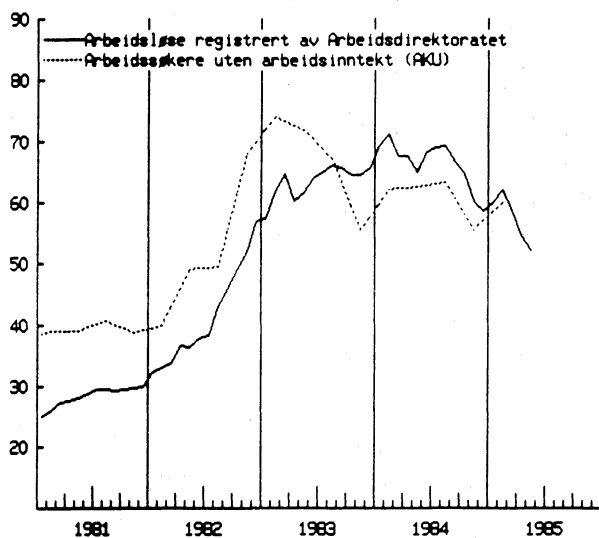
Nedgangen i ledigheten det siste året har fortsatt gitt størst utslag for industriarbeidere og avspeiler de bedre forhold i industrien. Ved utgangen av mai (junitallene forelå ikke da dette ble skrevet) var det i alt registrert 13.000 helt ledige innenfor yrkesgruppen industri og bergverk, en nedgang på 5.300 sammenlignet med mai året før. I tillegg har det i det siste året vært en klar nedgang i ledigheten blant personer med bakgrunn i bygg og anlegg og for arbeidstakere uten yrkestilknytning. Ledigheten innenfor mer servicebetonte yrker har også gått noe tilbake siden mai i fjor, men regnet i prosent har nedgangen vært liten til tross for klar sysselsettingsvekst i de tjenesteytende næringer.

Registrerte arbeidsledige etter yrke. 1.000 personer.

	Mai 1985	Endring fra mai 1984
Primærnæringer	1,1	- 0,1
Industri og bergverk ..	13,0	- 5,3
Bygg og anlegg	4,0	- 1,6
Transport	4,5	- 1,2
Adm., kontor, handel, service	17,2	- 1,8
Arbeidskraft uten yrkestilknytning	6,7	- 2,8
I alt	46,5	-12,7

ARBEIDSLLEDIGE.

Registrerte arbeidsløse ved arbeidskontorene og arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Sesongjusterte tall i tusen.

Nedgangen i ledigheten blant industriarbeidere har gitt seg utslag i at størsteparten av nedgangen i ledigheten har kommet mennene til gode. I løpet av våren har det imidlertid vært svake tendenser til nedgang i ledigheten også blant kvinner, slik at det ved utgangen av juni var 4.000 færre ledige kvinner enn i juni 1984. Antall arbeidsløse kvinner økte imidlertid med 2.000 fra mai til juni. Arbeidskraftundersøkelsen for 1. kvartal tyder på at så å si hele sysselsettingsveksten i løpet av det siste året har funnet sted blant kvinner. Det at ledigheten har holdt seg oppe tyder derfor på en fortsatt vekst i den kvinnelige yrkesdeltakingen, men det er mulig at veksten kan ha avtatt noe i forhold til tidligere år.

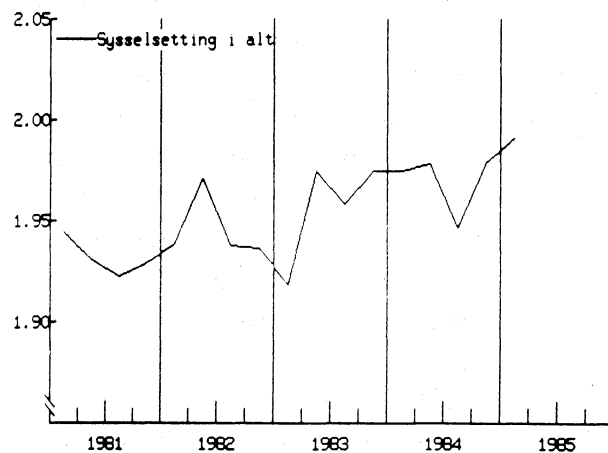
Tallet på registrerte ledige under 20 år var ved utgangen av juni kommet ned i 5.500, en nedgang på knapt 2.000 sammenlignet med samme måned året før. Nedgangen har i stor grad sammenheng med den sterke opptrappingen av elevplasser som fant sted høsten 1984. Tiltakene i arbeidsmarkedsetatens regi er også i større grad enn tidligere blitt rettet mot ungdom.

Sysselsettingen: Klar vekst

Det foreligger ikke noen nye tall fra arbeidskraftundersøkelsene over utviklingen i sysselsettingen og arbeidsstyrken utover det som er kommentert i Økonomiske analyser nr. 3. Utviklingen i arbeidsledigheten kan imidlertid tyde på at tallet på sysselsatte har vært i klar vekst i løpet av 1985. På grunn av opptrappingen av tallet på elever i den videregående skolen og en mulig tendens til lavere vekst i yrkesandelene har veksten i antall sysselsatte personer siste 12 måneder neppe vært mye sterkere enn 30.000. Sysselsettingsveksten har trolig i første rekke funnet sted innenfor privat tjenesteyting.

Nye tall fra arbeidstakerregisteret for 4. kvartal 1984 bestyrker tidligere antakelser om noenlunde konstant sysselsetting i industrien gjennom 1984. Det er ikke nødvendigvis noen motsetning mellom dette og nedgangen i ledigheten blant industriarbeidere, ettersom både sysselsatte og ledige innen denne yrkesgruppen kan ha gått ut av arbeidsstyrken eller fått seg jobb i andre næringer. I bygge- og anleggsvirksomheten

TOTAL SYSSELSETTING IFØLGE ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN.
1000 000 personer.

var aktiviteten og sysselsettingen forholdsvis lav i 1. kvartal av 1984. Fra og med 2. kvartal ser det heller ikke ut som om det har skjedd noen vesentlig endring i sysselsettingen i denne næringen.

På grunn av en nokså vid definisjon av begrepet sysselsatt får en i arbeidskraftundersøkelsene med personer som jobber svært kort tid. I årene 1980-83 var det denne gruppen som sto for mesteparten av veksten i tallet på sysselsatte. Etersom behovet for arbeidskraft økte i løpet av 1984 kan det se ut som om deler av den mer tilfeldige arbeidskraften gikk over i fast arbeid og bidro til en økning i gjennomsnittlig arbeidstid. Samtidig var det en tendens til økt arbeidstid for deltidsarbeidende kvinner. Det er grunn til å tro at disse tendensene har fortsatt inn i 1985, slik at den prosentvise veksten i utførte timeverk de siste 12 måneder har vært en del sterkere enn den prosentvise veksten i antall sysselsatte.

Ledige plasser: Uklar tendens

Ved arbeidskontorene har det i løpet av det siste året funnet sted en klar økning i antall registrerte ledige plasser. På grunn av at størsteparten av ansettelsene skjer uten arbeidskraftetatens hjelp er tallet på ledige plasser sterkt avhengig av meldetilbøyeligheten. Det gjelder spesielt beholdningen ved utgangen av måneden som i løpet av de siste årene har vist tildels betydelige svingninger fra måned til måned. Justert for normale sesongvariasjoner viser serien klar vekst fra april 1984 til januar 1985, men etter den tid har tendensen igjen vært synkende. Ved utgangen av mai var beholdningen på 5.100, en nedgang på 400

sammenlignet med mai 1984. Tallet er ikke mer enn halvparten av det som var vanlig for mai fram til begynnelsen av 1980-årene.

Etter som tilgangen på ledige plasser var større enn i samme måned i fjor, kan nedgangen både i arbeidsledigheten og beholdningen av ledige plasser tyde på at mistilpasningsproblemene kan være i ferd med å avta. Men fortsatt finnes en stor del av de ledige plassene innenfor yrkesgruppen teknisk, vitenskapelig og humanistisk arbeid. Dette er yrker som krever formell utdanning som de ledige arbeidssøkerne ofte ikke har. I tillegg viser tallene mangel på fagarbeidere innen industrien.

Arbeidsmarkedstiltak: Økt vekt på kvalifisering

Ved utgangen av mai var det, utenom utføringstiltakene, sysselsatt 28.800 personer ved arbeidsmarkedstiltak, en økning på 3.500 sammenlignet med mai 1984. Mens økningen i 1983 i særlig grad fant sted i form av offentlige sysselsettingstiltak, har kvalifiseringstiltakene stått for størsteparten av økningen i løpet av det siste året.

Myndighetene tar fortsatt sikte på å holde arbeidsmarkedstiltakene på et høyt nivå, men med en ytterligere vridning av innsatsen i retning av kvalifiseringstiltak. Det skal blant annet satses på praksisplasser som kombinerer yrkesorientering i arbeidsmarkedsetatens regi med opplæring og praksis i bedriftene. I tillegg skal en forsøke å øke tallet på lærlinger, og til høsten kan det ventes en ny opptrapping av tallet på elever i den videregående skolen og i høyere utdanning. I alt er det bevilget 2.861 mill.kroner til arbeidsmarkedstiltak i 1985.

Totalbildet: Positiv utvikling

Et samlet mål for de som er berørt av den vanskelige situasjonen på arbeidsmarkedet får en ved å summere de registrerte ledige med de som er berørt av innskrenket arbeidstid, sysselsatte ved arbeidsmarkedstiltak og antall ekstraordinære elevplasser i den videregående skolen. Det vil ikke være riktig å tolke dette målet som et uttrykk for brutto-ledighet, da det både for de berørte personene og samfunnet er langt mer tilfredsstillende at de går på tiltak, har skoleplass eller arbeider på innskrenket tid sammenlignet med at de går helt ledige. Dessuten kan enkelte av arbeidsmarkedstiltakene omfatte personer som ellers ikke ville ha vært ledige, samtidig som opptrappingen av elevplasser også kan være med på å dekke et økt utdanningsbehov. Det kan

Utvikling i arbeidsledighet, arbeidsmarkedstiltak, elevplasser og innskrenket arbeidstid fra mai 1984 til mai 1985. (1.000 personer)

	Mai 1984	Mai 1985	Endring
Registrerte ledige	59	46	-13
Personer berørt av innskrenket arbeidstid ..	9	6	- 3
Sysselsatte ved arbeidsmarkedstiltak 1)	25	29	4
Ekstraordinære elevplasser 2)	18	27	9
I alt	111	108	- 3

1) Ekskl. attføringstiltak.

2) I videregående skoler opprettet etter 1982.

imidlertid ikke ses bort i fra at en stor del av økningen i arbeidsmarkedstiltakene og elevplassene virker til midlertidig å avhjelpe ledigheten slik at utviklingen i tallet på ledige bør ses i sammenheng med disse tiltakene.

Av tabellen går det fram at situasjonen på arbeidsmarkedet har vært i svak bedring i løpet av det siste året selv om en inkluderer hele opptrappingen av arbeidsmarkedstiltakene og økningen i tallet på skoleelever.

INVESTERINGER

Oljeutvinning og rørtransport

I følge Statistisk Sentralbyrås investeringsstatistikk fra 2. kvartal i år ventes bruttoinvesteringene i olje og gassutvinningssektoren å bli 21,6 milliarder kroner i 1985. Dette er en oppjustering fra forrige anslag, men en nedgang i verdi på 22 prosent i forhold til utførte investeringer i 1984. Det er realinvesteringene i feltutbygging som står for den store nedgangen; i 1984 var realinvesteringene i denne sektoren 15,0 milliarder kroner mens anslaget for i år er 8,2 milliarder kroner, en nedgang på over 45 prosent. Dette har sammenheng med uttauingen av Statfjord C plattformen sommeren 1984, idet plattformer regnes som investert på det tidspunktet de taues ut til feltet. Før uttauingen til feltet regnes de ferdige delene som lager av varer under arbeid. I år er det bare stålunderstell, dekk og moduler til Ulafeltet som er planlagt uttauert. I tillegg kommer gjenstående investeringer på Statfjord C og Heimdal.

Antatte og utførte realinvesteringer i oljeutvinning og rørtransport. Milliarder kroner.

	1984	1985	1986
Utvinning av råolje og naturgass	27,7	21,6	33,8
Leting	7,7	8,5	9,6
Feltutbygging 1) ..	15,0	8,2	20,6
Drift.....	2,1	1,9	2,3
Landvirksomhet 2) .	2,9	3,0	1,3
Rørtransport	6,1	1,6	0,6

- 1) I 84 og 85 regnes følgende prosjekter til feltutbygging: Gullfaks A og B, Oseberg A og B, Ekofisk vanninjeksjon, Ula, Heimdal og Statfjord C. I 1986 er Statfjord C regnet med under Drift, mens de øvrige fortsatt grupperes under feltutbygging.
- 2) Omfatter kontorbygg, baser og terminalanlegg på land.

For 1986 er anslaget for bruttoinvesteringene i utvinningssektoren 33,8 milliarder kroner. Dette er et rekordhøyt nivå og ligger over 56 prosent høyere enn anslaget for 1985. Årsaken til at bruttoinvesteringene for 1986 antas å bli så høye er at plattformene til Gullfaks A og vanninjeksjon på Ekofisk skal taues ut neste år. De videre investeringsarbeidene på disse plattformene vil deretter foregå på feltet.

Bruttoinvesteringene i rørtransportsektoren reduseres fra 6,1 milliarder kroner i 1984 til 1,6 milliarder kroner i 1985, dvs. en reduksjon på nesten 75 prosent. Anslaget for 1986 utgjør 0,6 milliarder kroner, en reduksjon på over 60 prosent fra 1985. Nedgangen skyldes at Statpipe-rørledningen fullføres og settes i drift i løpet av høsten.

INVESTERINGSBEGREP

Påløpte investeringskostnader:

Påløpte investeringskostnader er et aktivitetsmål som gir uttrykk for utført arbeid uavhengig av hvor arbeidet finner sted. Rapporteringene til Byrådet er basert på operatørens kostnadskontrollrutiner.

Realinvesteringer:

For bygge- og anleggsleveranser vil realinvesteringene tilsvare de påløpte investeringskostnadene i samme periode. Dette fordi bygge- og anleggsleveranser regnes som realinvestert i takt med utført arbeid. Maskiner regnes derimot som realinvestert på det tidspunkt og med den verdi de har når de plasseres på produksjonsstedet. En oljeplattform regnes som en maskin. Alle påløpte investeringskostnader blir regnet som lager av varer under arbeid, fram til plattformen blir plassert på feltet. For gruppen Feltutbygging vil det derfor normalt være stort avvik mellom påløpte investeringskostnader og realinvesteringer i samme periode.

Statistisk Sentralbyrå har fra og med 1984, i tillegg til å innhente oppgaver over investeringer, også innhentet oppgaver over påløpte investeringskostnader til oljeutvinnings- og rørtransportsektorene. Utviklingen i de påløpte investeringskostnadene reflekterer den løpende investeringsaktiviteten bedre enn tall for realinvesteringer. De påløpte investeringskostnadene i utvinningssektoren (leting, feltutbygging, felt i drift og landvirksomhet) er anslått til 32,9 milliarder kroner for 1985. Dette er en verdiøkning på 21 prosent fra 1984. Påløpte

investeringskostnader i rørtransportsektoren vil bli mer enn halvert. Påløpte investeringskostnader i utvinnings- og rørtransportsektorene tilsammen vil ha en verdiøkning på ca. 10 prosent fra 1984 til 1985.

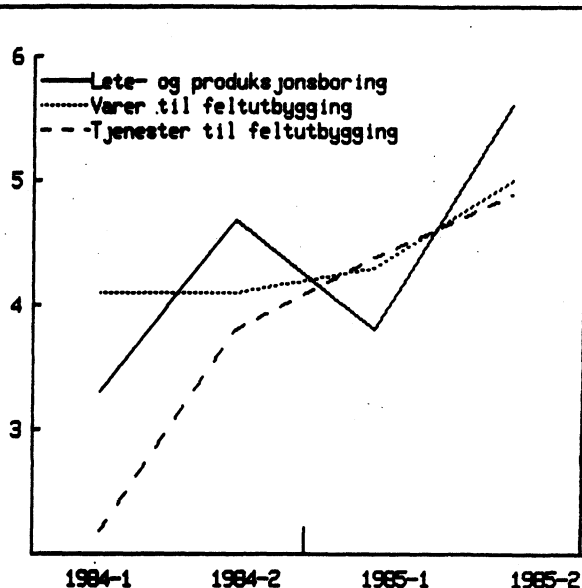
Antatte og utførte påløpte investeringskostnader i oljeutvinning og rørtransport. Milliarder kroner.

	1984	1985	1986
Utvinning av råolje			
og naturgass	27,2	32,9	34,4
Leting	7,7	8,5	9,6
Feltutbygging	14,5	19,5	22,2
Varer	8,2	9,3	11,0
Produksjonsboring .	0,3	0,9	2,0
Andre tjenester ...	6,0	9,3	9,2
Felt i drift	2,1	1,9	1,2
Varer	0,3	0,4	0,6
Produksjonsboring .	1,4	1,4	0,6
Andre tjenester ...	0,4	0,1	0,0
Landvirksomhet 1) ...	2,9	3,0	1,4
Rørtransport	4,3	1,6	0,6

1) Omfatter kontorbygg, baser og terminalanlegg på land.

Veksten i påløpte investeringskostnader i utvinningssektoren kommer først og fremst av en verdivekst på nesten 35 prosent i feltutbygging. De prosjektene som er viktigst i år er arbeidet med Gullfaks, Oseberg og vanninjeksjon på Ekofisk. Anslaget for 1985 viser at kostnader til både varer og tjenester for feltutbygging hver blir på 9,3 milliarder kroner. For tjenester innebærer dette en kostnadsøkning på hele 55 prosent fra 1984, mens varekostnadene øker med 13 prosent. Brutt ned på halvårsbasis viser anslagene en

Antatte og utførte påløpte investeringskostnader til leting og feltutbygging. Milliarder kroner.

tiltakende veksttakt gjennom 1986 for vareleveransene, mens veksttaket for tjenesteleveransene flater svakt ut etter hvert.

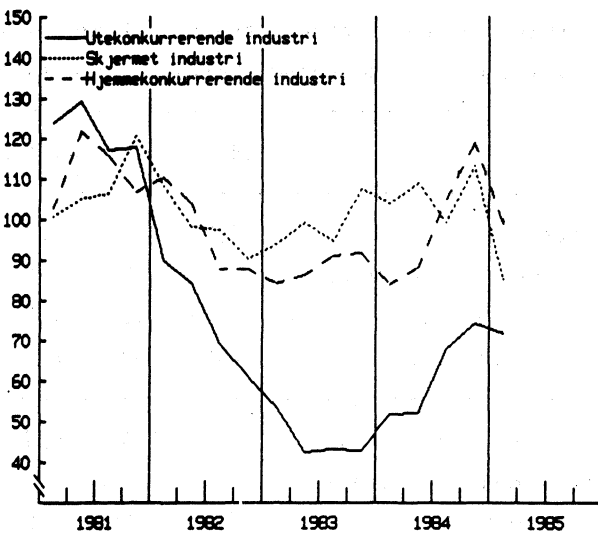
Også letevirksomheten synes å vise en tiltakende veksttakt gjennom 1985, justert for sesongsvingninger. På årsbasis vil de påløpte investeringskostnadene til leting øke med 11 prosent fra 1984 til 1985. For felt i drift vil det bli en reduksjon på 10 prosent, mens de påløpte investeringskostnadene for landvirksomhet vil være tilnærmet uendret.

Anslaget for påløpte investeringskostnader i utvinningssektoren for 1986 ligger knapt 5 prosent over anslaget for 1985. I 1986 vil de viktigste prosjektene være arbeidet med Gullfaks A og B og Oseberg. Det er en økning i påløpte investeringskostnader til leting og feltutbygging, og en reduksjon i kostnadene til felt i drift og til landvirksomhet. Kostnadsreduksjonen for felt i drift skriver seg nærmest i sin helhet fra redusert produksjonsboring.

Industriinvesteringer

Ifølge beregningene i det kvartalsvise nasjonalregnskapet var investeringene i fast kapital i industrien i 1. kvartal i år nær 2 milliarder kroner. Dette er en betydelig nedjustering i forhold til anslag for 1. kvartal bygd på investeringstillingen i februar. Nedjusteringen har særlig vært sterk for investeringer i bygninger og anlegg. Dette kan tyde på at effekten av gunstige værforhold i 4. kvartal i fjor og den forholdsvis kalde og snørike vinteren i år har gitt større sesongutslag i investeringsaktiviteten enn antydnet i forrige utgave av Konjunkturtrendene. Denne antakelsen forsterkes av at nedjusteringen av anslagene målt i volum følger samme mønster både i hjemmekonkurrerende, utekonkurrerende og skjermet industri.

INVESTERINGER I INDUSTRIEN
1980=100. Sesongjusterte volumindekser

På grunn av det ekstreme sesongutslaget i 4. kvartal i fjor og 1. kvartal i år gir ikke den sesongjusterte serien noe pålitelig uttrykk for utviklingen i investeringene,

ettersom sesongfaktorene i denne serien bygger på et annet sesongmønster enn det som her er observert. Anslag for 2. kvartal, foretatt på grunnlag av bedriftenes oppgaver i investeringstillingen i mai, viser at investeringene synes å ha tatt seg opp igjen fra det lave nivået i 1. kvartal. Imidlertid er særlig tallet for bygningsinvesteringer fortsatt forholdsvis lavt sett i forhold til 4. kvartal i fjor. Det er vanskelig å si om dette skyldes ettervirkninger av de unormale sesongsvigningene, eller om det faktisk varsler en noe svakere utvikling i investeringene.

De nye anslagene for 1. kvartal har også fått konsekvenser for årsanslaget for 1985. Bedriftenes verdianslag for investeringene i hele industrien i 1985, viste i mai en antatt økning på 28 prosent fra 1984 til 1985, noe som peker mot en volumvekst på noe under 25 prosent, dvs. muligens noe lavere enn anslaget for februar. Denne nedjusteringen kan være en virkning av de unormale sesongutslagene. Anlegg som var planlagt oppstartet i vinter kan ha blitt forsinket, slik at en del av de investeringene som var

Industriinvesteringer (inkl. bergverk). Sesongjustert. Prosentvis volumvekst fra foregående halvår, årlig rate.

	84-I	84-II	85-Ia
Utekonkurrerende	45,6	87,6	36,1
Hjemmekonkurrerende	-11,3	69,2	2,3
Skjermet	11,2	-0,6	-22,3
Industri og bergverk i alt	7,4	50,2	5,2
- bygninger og anlegg	-6,1	69,8	-8,7
- maskiner og trsp.midler	15,6	40,6	13,5

a: Anslag

antatt utført i år, først vil bli utført i 1986.

Det er fortsatt ventet at mesteparten av økningen i investeringene fra 1984 til 1985 vil komme i utekonurrerende industri, særlig aluminiumsindustrien. For annen industri er det anslått en verdiøkning på omlag 15 prosent. De første verdianslagene fra bedriftene for investeringene i 1986, som nå foreligger, kan tyde på dette. Disse tidlige anslagene, som imidlertid er svært usikre, viser en økning på 66 prosent i forhold til anslag for 1985 gitt på samme tidspunkt i fjor. Riktignok er anslagene som ble gitt for 1985, oppjustert mer enn vanlig, men selv når det tas hensyn til dette og muligens en noe økt prisstigning på leveranser til investeringer kan det forventes en sterk volumvekst. Det ventes sterkest vekst i investeringene for produsentene av kjemiske produkter, mineralolje osv., mineralske produkter, treforedling og ikke-jernholdige metaller. Med unntak av produksjon av mineralske produkter er dette næringer som har nedjustert sine anslag for inneværende år.

PRIVAT KONSUM

Veksten i privat konsum tok seg merkbart opp i 4. kvartal 1984, og veksten ser ut til å ha fortsatt inn i 1985. Anslag for første halvår i år tyder på en økning i konsument fra andre halvår i fjor på hele 8,7 prosent, sesongjustert og regnet som årlig rate. Oppsvinget har trolig nær sammenheng med veksten i husholdningenes inntekter som fant sted i løpet av 1984. Ifølge reviderte nasjonalregnskapstall presentert i økonomiske analyser nr. 4, økte husholdningenes disponible realinntekter med 2,0 prosent fra 1983 til 1984 regnet som årsgjennomsnitt.

Inntektsveksten har i første rekke sammenheng med økte lønnsutbetalinger, men også utviklingen i stønader og driftsresultat til husholdningene ga klare positive bidrag. Dessuten har prisveksten vært avtakende gjennom perioden.

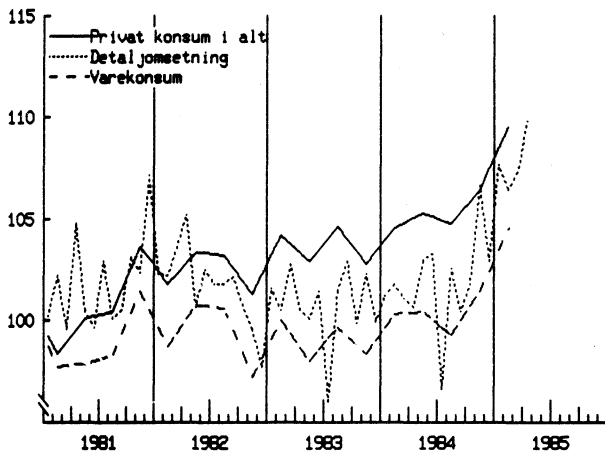
En vekst i privat konsum på 1,5 prosent fra 1983 til 1984 sammen med inntektsveksten på 2,0 prosent, førte til at husholdningenes sparerate økte fra 4,9 prosent i 1983 til 5,3 prosent i 1984. På grunn av fall i boliginvesteringene tyder dette på økt finansiell sparing. Bare en del av denne økningen kan forklares ved kredittstrømmer som dekkes av kredittmarkedsstatistikken og andre statistiske kilder. Tallene kan derfor tyde på at det har funnet sted en betydelig netto fordringsøkning for husholdningene gjennom transaksjoner som det ikke finnes statistikk for, det vil først og fremst si økt aksjesparing i annenhåndsmarkedet og reduserte utlån i det uregulerte kredittmarkedet.

Privat konsum. Sesongjustert. Prosentvis volumvekst fra foregående halvår, årlig rate

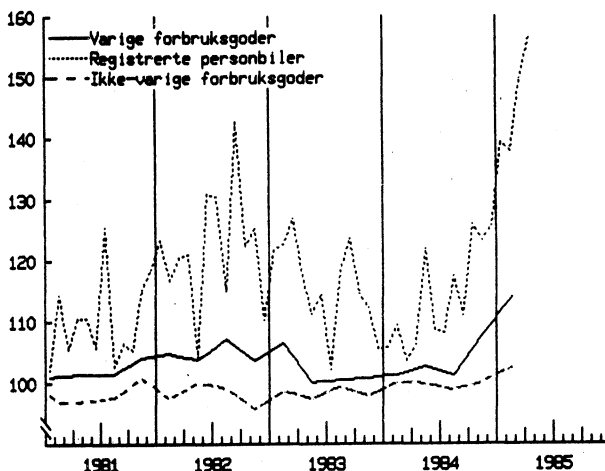
	84-I	84-II	85-I a
Varer	2,7	-	9,7
- varige konsumvarer...	2,7	4,7	27,4
- andre varer	2,7	-1,0	6,0
Tjenester	2,5	5,3	7,0
Spesifisert konsum ..	2,7	1,6	8,8
+ Nordmenns konsum i utlandet	-6,0	1,5	7,5
- Utlendingers konsum i Norge	-5,9	14,2	11,2
Privat konsum	2,3	1,3	8,7

a: Anslag

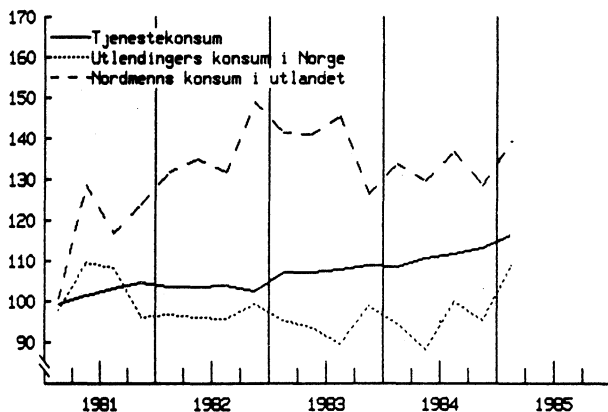
PRIVAT KONSUM OG DETALJOMSETNING
1980=100. Sesongjustert.

VAREKONSUMET
1980=100. Sesongjustert.

TJENESTEKONSUMET OG KONSUM I UTLANDET
1980=100. Sesongjustert.

Det er i første rekke økningen i varekonsumet som har bidratt til økt privat konsum siden 3. kvartal 1984. Volumveksten har vært særlig sterk for omsetningen av motor-kjøretøyer og bensin; tallet på registrerte nye personbiler lå i firemånedersperioden januar-april hele 37 prosent høyere enn i samme periode av 1984.

Den økte etterspørselen etter motorkjøretøyer kan forklares ved at inntektsveksten har relativt sterk innflytelse på kjøp av denne typen varer samtidig som driftskostnadene for egne transportmidler har steget langt mindre enn den generelle prisstigningen. Det kan heller ikke sees bort i fra at gunstigere finansieringsordninger har vært en medvirkende årsak til økningen i personbilsalget. Dessuten kan en sterk prisoppgang for nye biler rundt årsskiftet 1983/84 ha ført til en midlertidig utsettelse av nybilkjøp. En samtidig usikkerhet hos husholdningene om den framtidige økonomiske utviklingen kan ha trukket i samme retning.

I følge en kvartalsvis undersøkelse av konsumentenes konjunkturvurderinger, som Byrået utfører for Norges Bank, har forventningene hos husholdningene skiftet klart i positiv retning gjennom det siste året. Dessuten har prisveksten for nye personbiler vist en langt svakere vekst det siste halve året enn i samme halvår ett år før; i perioden august - april 1984/85 steg prisene på nye personbiler med 8 1/2 prosent, regnet som årlig rate, mens prisveksten året før var oppe i hele 13 prosent.

Det kan således være flere spesielle faktorer som forklarer den sterke etterspørselsveksten for motorkjøretøyer det siste halve året. Dette kan peke i retning av en vesentlig lavere veksttakt etter hvert som

virkingen av de spesielle faktorene blir uttømt. Den sterke veksten i detaljomsetningen for denne varegruppen viser da også nå tegn til utflating.

Den relativt gunstige utviklingen i driftskostnadene for egne transportmidler har også, sammen med økningen i personbilparken, bidratt til en økning i bensinsalget og andre konsumposter i tilknytning til bilholdet. På grunn av den kalde etterjuls vinteren var dessuten forbruket av fyringsoljer og elektrisitet også forholdsvis høyt i første kvartal.

Forbruket av drikkevarer og tobakk har vært i sterk vekst det siste året. Dette har trolig nær sammenheng med inntektsveksten og en relativt gunstig prisutvikling for denne typen varer. Etter en svak utvikling igjennom 1984 tyder omsetningsvolumet på at etterspørselen etter tekstil- og bekledningsvarer og møbler og innbo kan ha tatt seg noe opp i løpet av de fire første månedene av 1985, årstiden tatt i betraktning. Detaljomsetningen for gruppen jernvarer, farge, glass, stentøy og sport ser derimot ut til å ha avtatt.

Også tjenestekonsumet har vist klar vekst i løpet av det siste året. Dette gjelder spesielt hotell- og restaurantbesøk, flyreiser og teletjenester, noe som i stor grad kan forklares med inntektsveksten og en gunstig prisutvikling. På grunn av økt bruk av personbil har derimot etterspørselen etter tjenester fra offentlige transportmidler gått tilbake.

En sterk nedgang i grensehandelen bidro til å trekke volumet av nordmenns konsum i utlandet nedover i 4. kvartal 1983. Men en betydelig vekst i chartertrafikken har siden ført til at nordmenns konsum i utlandet nå

er på vei oppover igjen.

PRISER OG LØNNINGER

Lønninger

Lønningene økte betydelig i 1984. Særlig mot slutten av året var lønnsglidningen i deler av industrien sterk, mens skjernet industri samt offentlig og tildels privat tjenesteyting hadde betraktelig lavere lønnsvekst. Ifølge nasjonalregnskapstall økte lønn pr. årsverk totalt med 7,3 prosent i 1984, i industrien i underkant av 1 prosentpoeng mer. Den sterke lønnsveksten i industrien spredte seg i 1985 til offentlig sektor, idet de offentlige ansatte fikk en delvis lønnskompensasjon for at de hadde lavere lønnsvekst enn industrien i 1984. Lønnsglidningen i skjernet og hjemmekonkurrerende industri samt privat tjenesteyting vil trolig øke noe sammenlignet med ifjor - relativt til konkurranseutsatt industri - etterhvert som innenlandsetterspørselen øker. Ifølge foreløpige tall fra NAF har ikke lønnsglidningen i industrien avtatt i 1. kvartal 1985.

Tariffoppgjøret mellom LO og NAF ga ingen generelle lønnstillegg for 1985. Med et overheng ved årsskiftet på 3,7 prosent er det tilstrekkelig at lønnsglidningen gjennom 1985 bidrar med rundt 2 prosent til årslønnsveksten for at kjøpekraften skal opprettholdes. Med uendret lønnsglidning gjennom året kan årslønnsveksten i industrien komme til å bli omlag 7 prosent. Noe redusert bruk av overtid på grunn av konjunkturavmatning på eksportmarkedene kan redusere tallet noe.

Lønnsnivået i industrien har i liten grad

direkte betydning for konsumprisene, siden industrien for en stor del produserer eksport- og investeringsvarer samt vareinnsats. Men indirekte, bl.a. ved at lønnsnivået i andre sektorer er knyttet til industrilønningene, vil det kunne gi prisvirkninger. Hvis imidlertid lønnsveksten i skjermede næringer i år blir 1/2-3/4 prosentpoeng lavere enn i industrien, og produktivitetsveksten blir på rundt 1 prosent, vil lønnskostnadene i disse næringene i alt kunne øke med 5,5 - 6 prosent. Dette er på samme nivå som for konsumprisveksten i alt.

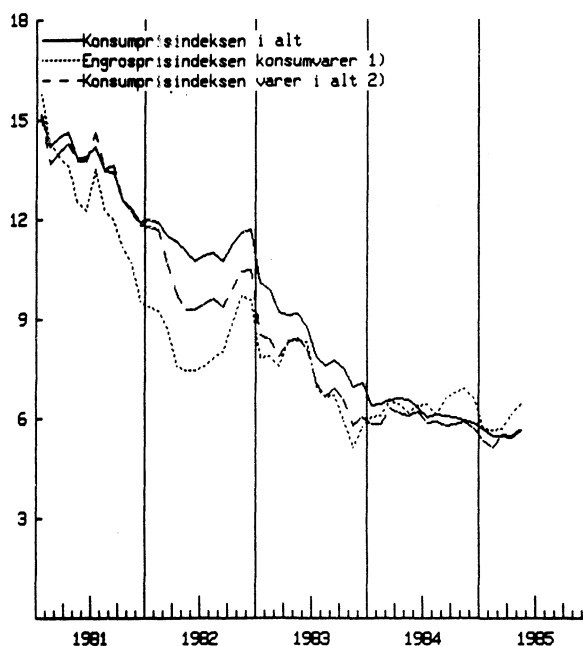
Konsumpriser

Veksttakten for konsumprisindeksen målt i forhold til nivået samme måned året før viste en fallende tendens gjennom 1984 med tegn til utflating mot slutten av året. Etter en markert nedgang rundt årsskiftet og deretter stabil prisstigningstakt utover våren, steg veksttakten igjen i mai. Nedgangen rundt årsskiftet skyldtes for en stor del redusert vekst i offentlig regulerte priser og oljeprodukter. I mai lå konsumprisindeksen 5,7 prosent over nivået i mai 1984.

Konsumprisindeksen gruppert etter leveringssektor viser at impulsene i retning av noe økt prisvekst i den senere tid først og fremst har kommet fra prisøkninger på importerte konsumvarer. Prisveksten for innenlandsproduserte konsumvarer og -tjenester fortsatte derimot å avta også i første halvår i år. En tiltakende prisvekt for tjenester med arbeidslønn som dominerende kostnadsfaktor var imidlertid et markert unntak.

Prisstigningen på importerte konsumvarer har

STIGNING I KONSUMPRISER
Prosent endring fra ett år tidligere.

- 1) Engrosprisindeksen for varer levert til konsum.
2) Konsumprisindeksen for varer omsatt gjennom detaljhandelen.

gjennom flere år vært vesentlig lavere enn for innenlandsproduserte varer, samtidig som veksttakten har vært svakt fallende. Den lave importprisveksten har bidratt å dempe prisstigningen på norskproduserte varer både fra kostnadssiden og ved økt pris-konkurranse. Siden siste årsskifte har imidlertid tendensen til lavere prisvekst for importerte konsumvarer snudd og veksttakten over de siste 12 måneder lå i mai i år over gjennomsnittet for 1984 og over gjennomsnittet for de norskproduserte konsumvarene.

Hvor høy prisstigningen i Norge blir framover vil i stor grad være påvirket av hvordan det vil gå med importprisene. Den noe tiltakende prisstigningen på importerte konsumvarer kan for en del tilskrives ettervirkninger av krone-devalueringene i 1984. Den økte dollarkursen - som var en viktig faktor bak devalueringen - bidro også direkte til at importprisene økte fordi

Konsumprisindeksen gruppert etter leveringssektor. Prosentvis økning i forhold til samme periode året før.

	Vekt %	Året 1983	Jan-mai 1984	Året 1984	Jan-mai 1985	Mai 1985
Jordbruksvarer	12,2	7,3	6,1	5,7	4,9	4,9
Fiskevarer	1,4	7,4	6,1	4,5	4,7	6,1
Andre norskproduserte varer	34,7	8,6	6,8	7,0	6,1	6,0
(a) lite påvirket av verdensmarkedspriser	11,6	11,6	9,3	9,2	8,1	7,9
(b) påvirket pga. stort importinnhold	10,6	6,6	5,8	6,1	3,9	4,2
(c) påvirket pga. konkurranse med utlandet	12,4	7,5	5,4	5,8	6,1	5,8
Importerte konsumvarer	22,6	6,9	6,0	5,7	5,8	6,7
(a) Uten norsk konkurranse	12,5	8,9	7,8	7,0	6,4	7,3
(b) Med norsk konkurranse	10,1	4,5	3,9	4,1	5,0	5,8
Husleie	10,1	9,2	7,7	7,4	5,7	5,0
Andre tjenester	19,4	10,5	6,3	5,6	4,7	4,6
(a) Med arbeidslønn som dominerende kostnadsfaktor	6,2	9,5	5,3	5,8	7,6	7,9
(b) Også med andre viktige priskomponenter	13,1	11,0	6,7	5,5	3,3	3,1
Totalt		8,4	6,5	6,2	5,6	5,7

mange verdenshandelspriser - blant annet oljeprisene - avtales i dollar. Kursoppgangen på dollar fortsatte gjennom 1984 og fram til slutten av 1. kvartal i år. Oppgangen i dollarkursene har hatt en tilsvarende priseffekt på konsumprisene i andre land, og noe av den økte importprisstigningen kan forklares ved en observert, men trolig forbigående økt prisstigning i land Norge importerer varer fra, særlig Sverige og Storbritannia.

Etter hvert vil devalueringseffekten på importprisene forsvinne. Utviklingen i dollarkursen og energiprisene indikerer også

nedgang i prisstigningen i utlandet: Fallende dollarkurs og/eller oljepris mot slutten av 1985 vil gi negative prisimpulser i Vest-Europa. Det kan derfor være rimelig å se importprisøkningene hittil som forbigående, det vil si at veksten i importprisene vil kunne falle ned mot 5 prosent mot slutten av året.

Prisstigningsimpulsene fra offentlig regulerte priser peker for en stor del i retning av en forsatt lav - eller endog avtakende - prisvekst gjennom resten av 1985, regnet i forhold til samme måned året før. Foruten jordbruksprisene berører de offentlig

regulerte prisene særlig gruppene husleie og andre tjenester. Alle disse gruppene hadde i første halvår i år lavere veksttakt enn i 1984 og tendensen er fortsatt avtakende; i mai lå prisveksten for disse gruppene klart lavere enn for konsumprisindeksen i alt. Jordbruksoppgjøret i 1985 vil gi mindre prisvirkninger enn i fjor. Siden de fleste øvrige offentlig regulerte priser endres rundt årsskiftet eller i løpet av 1. kvartal, vil nedgangen i forhold til samme måned året før fortsette ut 1985 med mindre det skjer uventede prisøkninger.

Prisstigningen for gruppen andre tjenester med arbeidslønn som dominerende kostnadsfaktor har vist en markert økning fra 1984, regnet som endring fra samme periode året før. For en stor del bestemmes denne delindeksen direkte av utviklingen i lønnskostnadene i tjenesteyting. Bakgrunnen for den sterke veksten er store prishopp mot slutten av 1984. Imidlertid ble veksten på årsbasis i fjor svært lav, 5,8 prosent. Den sterke veksten en nå kan observere skyldes dermed for en stor del overhenget inn i 1985. Dette trenger således ikke å bety at vi nå står foran en generelt tiltakende prisvekst for varer og tjenester med lønn som viktigste kostnadskomponent.

Gjennom hele 1984 og hittil i 1985 har engrosprisindeksens delindeks for konsumvarer hatt en sterkere veksttakt enn den tilsvarende delindeks i konsumprisindeksen. Dette kan isolert sett peke mot en nedgang i avansesatsene i varehandelen og således representere et undertrykt prispress i norsk økonomi. At dette kan foregå over en såpass lang periode kan henge sammen med at det i løpet av de siste årene kan ha skjedd en sterk avskalling av mindre effektive bedrifter. Forskjellen har imidlertid vært særlig stor siden høsten 1984, dvs. samtidig

som omsetingsvolumet i varehandelen har økt som følge av veksten i varekonsumet. Det økte omsetningsvolumet har trolig ført til en sterk produktivitetsvekst, som har gjort det mulig å operere med lavere driftsmarginger uten at lønnsomheten i næringen ble redusert. En mulig utflating i konsumet mot slutten av året kan føre til at den sterke produktivitetsveksten dempes noe. Dermed vil prisimpulsene fra engros-handelsleddet lettere kunne bre seg til konsumprisene.

Forutsatt at importprisveksten avtar i 2. halvår vil således prisstigningen på årsbasis kunne komme ned mot 5,5 prosent i 1985, som anslått i Revidert nasjonalbudsjett 1985. Reallønnsveksten kan dermed bli nesten like stor som ifjor.

UTENRIKSØKONOMI

Tradisjonell vareeksport

Med unntak av en midlertidig nedgang i begynnelsen av fjoråret, økte volumet av den tradisjonelle vareeksporten (alle varer utenom råolje, naturgass, skip og oljeplattform) kraftig gjennom 1983 og 1984. I følge sesongjusterte volumtall kan det se ut til at denne utviklingen nå har stanset opp.

Veksten i eksportvolumet gjennom 1983 og deler av 1984 må særlig sees i sammenheng med konjunkturoppgangen i USA og den sterke stigningen i dollarkursen. Verdien av norsk eksport av tradisjonelle varer til USA var i 1984 40 prosent høyere enn året før, og nesten en femtedel av eksportveksten fra 1983 til 1984 gikk til USA. Konjunkturoppgangen i andre deler av OECD-området bidro også til økningen i volumet av den tradisjonelle vareeksporten, men for disse

områdene sett under ett var veksttakten klart lavere.

I USA har veksttakten nå avtatt betydelig, og verdien av den tradisjonelle vareeksporten til USA var i 1. kvartal i år

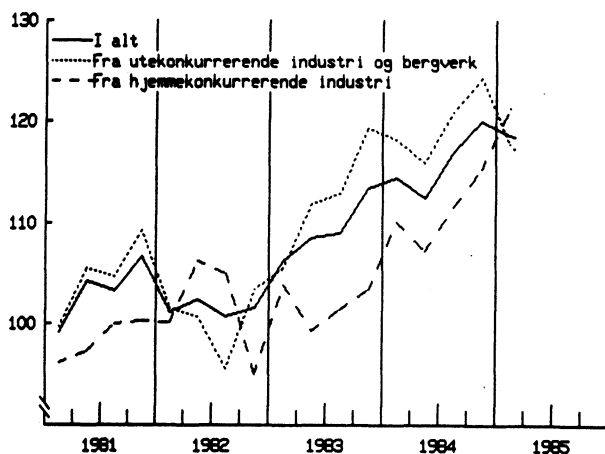
Eksport av tradisjonelle varer etter leverende sektor. Sesongjustert. Prosentvis volumvekst fra foregående halvår, årlig rate.

	84-I	84-II	85-I a)
Jordbruk, skogbruk og fiske	-3,6	-0,4	29,5
Utekonk. industri og bergverk	1,5	9,8	-10,0
Hjemmekonkurrerende industri 1)	12,6	8,8	15,4
Skjernet industri ...	2,5	5,7	4,3
Elektrisk kraft	-62,4	-4,3	-51,7
Tradisjonell vare- eksport i alt	2,7	8,6	-0,3

1) Utenom skip og oljeplattformer

a) Anslag

EKSPORT AV TRADISJONELLE VARER ETTER LEVERENDE SEKTOR
Sesongjustert volumindeks. 1980=100.

bare 1 prosent høyere enn i samme periode året før. Til sammenlikning var verdien av den tradisjonelle vareeksporten til flere europeiske land, deriblant de nordiske, 15-20 prosent høyere i 1. kvartal i år enn i samme periode året før. Nedgangen i det sesongjusterte eksportvolumet fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år - særlig for eksporten av råvarer og halvfabrikata - må derfor sees i sammenheng med den lavere veksttakten i USA. På den annen side må den økte eksporten til andre vest-europeiske land sees i sammenheng med at ferdigvarer utgjør en større andel av eksporten til disse landene, samtidig som landene er inne i en konjunkturfase der etterspørselen etter ferdigvarer vokser relativt sterkt.

Varer levert fra utekonkurrerende industri og bergverk utgjør en stor del av samlet tradisjonell vareeksport. Konjunkturforløpet for eksport fra utekonkurrerende industri og bergverk bestemmer derfor i betydelig grad forløpet for samlet eksport av tradisjonelle varer. Utviklingen gjennom 1983 og 1984 var imidlertid, ifølge sesongjusterte volumtall, mindre jevn for eksport fra utekonkurrerende industri og bergverk enn for samlet tradisjonell vareeksport. Tilsvarende var nedgangen i det sesongjusterte eksportvolumet fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år betydelig sterkere for eksport fra utekonkurrerende industri og bergverk enn for samlet eksport av tradisjonelle varer. Fra 1983 til 1984 vokste eksportvolumet sterkest for treforedlingsprodukter, kjemiske råvarer og enkelte metaller. Nedgangen i eksportvolumet fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år kan tyde på at oppgangen nå er over for eksport av varer levert fra utekonkurrerende industri og bergverk.

Eksport av treforedlingsprodukter økte be-

tydelig gjennom 1983 og 1984. Utviklingen har fortsatt inn i 1985, men høy kapasitetsutnyttelse vil trolig virke dempende på ytterligere eksportvekst. Eksportveksten gjennom 1983 og 1984 var i første rekke sterk for papir og papp. For disse varene har eksportveksten fortsatt inn i 1985, idet eksportvolumet i 1. kvartal i år var om lag 5 prosent høyere enn i 4. kvartal i fjor. Det er særlig eksport av avisepapir som vokser sterkt.

Veksten i volumet av metalleksporten fra 1983 til 1984 var spesielt sterk for ferrolegeringer, nikkel og kopper. Volumet av aluminiumseksporten endret seg derimot lite. I 1. kvartal i år var volumet av metalleksporten nær 3 prosent lavere enn i samme periode året før, og for metalleksporten sett under ett, har utviklingen hittil i år ikke vært særlig gunstig.

Eksportvolumet av ferrolegeringer økte sterkt gjennom 1983, men endret seg lite gjennom 1984. Eksportvolumet var i 1. kvartal i år en del lavere enn fjorårgjennomsnittet. For ferrosilisium har norsk eksport i de siste årene vokst betydelig sterkere enn verdenshandelen, og eksportvolumet var i 1984 23 prosent høyere enn året før. Eksportprisen for ferrosilisium økte betydelig gjennom 1983 og 1984. Denne utviklingen har fortsatt inn i 1985, og i mai ble ferrosilisium fortsatt solgt til gunstige priser. Internasjonalt er imidlertid ferrosilisiumprisen fallende.

For nikkel har eksportvolumet falt kraftig fra 3. kvartal 1984, etter å ha vokst sterkt fra 3. kvartal 1983. Eksportprisen for nikkel, som vokste kraftig gjennom 1983 og 1984 ser imidlertid fortsatt ut til å være i vekst.

Eksportvolumet av kopper vokste sterkt mot slutten av fjoråret, og var i 1984 hele 32 prosent høyere enn året før. I 1. kvartal i år var eksportvolumet omtrent på samme nivå som i 4. kvartal i fjor, men 27 prosent høyere enn i 1. kvartal i fjor. Eksportprisen for kopper, som endret seg lite gjennom 1983 og 1984, var i 1. kvartal i år om lag 9 prosent høyere enn fjorårgjennomsnittet.

Eksportvolumet av aluminium var spesielt høyt i 1. kvartal i fjor, men falt deretter kraftig. Fra 3. kvartal i fjor til 1. kvartal i år økte eksportvolumet betydelig, men veksttaket avtok og oppgangen ble ikke sterk nok til å bringe eksportvolumet opp på det foregående toppnivået; i 1. kvartal i år var eksportvolumet om lag 13 prosent lavere enn i samme periode året før. Beregninger foretatt i Byrået peker i retning av at en underliggende konjunkturtopp for aluminiumseksporten (dvs. korrigere for trendmessig vekst) ble passert allerede i 4. kvartal 1983. Den internasjonale aluminiumsprisen falt da også fra begynnelsen av 1984 og fram til september, mens den norske eksportprisen for aluminium nådde en topp på 12.300 kroner pr. tonn i juni 1984, og falt deretter betydelig gjennom andre halvår i fjor. Erfaringsmessig pleier eksportprisen for aluminium å utvikle seg på samme måte som den internasjonale aluminiumsprisen (registrert ved London Metal Exchange), men slik at vendepunktene opptre om lag et halvt år etter de tilsvarende vendepunktene for prisen internasjonalt. Fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år falt eksportprisen bare svakt, 1-2 prosent.

Eksportvolumet av varer levert fra hjemmekonkurrerende industri (utenom skip og oljeplattformer) økte kraftig gjennom 1984. I

følge sesongjusterte volumtall kan det se ut til at denne utviklingen har fortsatt i første halvår i år. Fra 1983 til 1984 vokste eksportvolumet sterkest for kjemiske og mineralske produkter og trevarer, men eksportvolumet av verkstedprodukter vokste også betydelig. Selv om det kan se ut til at den gunstige utviklingen for eksport fra hjemmekonkurrerende industri har fortsatt inn i 1985, ser veksten nå ut til å ha forflyttet seg til andre varer enn de som vokste sterkest fra 1983 til 1984.

For møbler, som utgjør en betydelig del av norsk trevareeksport, var eksportvolumet i 1984 24 prosent høyere enn året før. Det var spesielt leveranser til USA som økte mye, noe som må sees i sammenheng med møbelindustriens økte markedsføringsinnsats på det amerikanske markedet, den høye dollarkursen og den sterke amerikanske konsumveksten. Eksportvolumet av trevarer sett under ett økte med om lag 14 prosent fra 1983 til 1984, og vokste kraftig gjennom andre halvår i fjor. I 1. kvartal i år var imidlertid volumet av norsk trevareeksport bare såvidt høyere enn i samme periode året før, og mye lavere enn i 4. kvartal i fjor. Dette skyldes delvis at eksportvolumet av møbler var om lag 12 prosent lavere i 1. kvartal i år enn i 4. kvartal i fjor, men avspeilte også en kraftig svikt i annen trevareeksport.

For maskiner og transportmidler var eksportveksten klart tiltakende gjennom andre halvår i fjor, noe som medførte en økning i eksportvolumet med om lag 7 prosent fra 1983 til 1984. Oppsvinget i eksportvolumet av maskiner og transportmidler - som blant annet skyldtes sterk eksportvekst for maskiner til bruk i industrien, bildeler og telekommunikasjonsutstyr - må sees i sammenheng med omslaget for investeringene

hos noen av våre viktigste handelspartnere. Spesielt økte eksporten av maskiner og transportmidler til Storbritannia mye. I 1. kvartal i år var eksportvolumet av maskiner og transportmidler i overkant av 10 prosent høyere enn i samme periode året før, men var såvidt lavere enn i 4. kvartal i fjor. En nedgang i veksttakten for investeringene hos flere av våre viktigste handelspartnere fra 1984 til 1985 er trolig hovedårsaken til at den gunstige eksportutviklingen gjennom andre halvår i fjor ikke har fortsatt.

Eksportvolumet av tekstil- og bekledningsvarer gikk ned med nær 6 prosent fra 1983 til 1984. Eksportvolumet vokste imidlertid kraftig gjennom andre halvår i fjor og ser fortsatt ut til å være i vekst. Eksportveksten gjennom andre halvår i fjor var spesielt sterk for klær.

Eksportvolumet av varer levert fra skjermet industri økte, ifølge sesongjusterte tall, betydelig gjennom mesteparten av 1984. Det sesongjusterte eksportvolumet flatet ut fra 3. til 4. kvartal i fjor, men økte deretter fram til 1. kvartal i år.

Eksportvolumet av varer levert fra jordbruk, skogbruk og fiske falt noe gjennom store deler av 1984, men økte betydelig mot slutten av året. Eksportvolumet økte også noe fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år.

Fisk og fiskevarer utgjør en stor del av samlet eksport fra gruppen skjermet industri, jordbruk, skogbruk og fiske. Eksportvolumet økte betydelig gjennom 1984, og var i 1984 om lag 7 prosent høyere enn året før. Fra 1983 til 1984 var eksportveksten sterk i første rekke for oppdrettslaks og klippfisk. For oppdrettslaks var eksportverdien i 1984 om lag 33 prosent

høyere enn året før. USA og Frankrike var de klart største importører av norsk oppdrettslaks i 1984. I 1. kvartal i år var eksportvolumet av fisk og fiskevarer om lag 10 prosent høyere enn i samme periode året før. Dette skyldes i første rekke en ytterligere økt eksport til USA; i 1. kvartal i år var verdien av norsk eksport av fisk og fiskevarer til USA over 50 prosent høyere enn i samme kvartal året før.

Tradisjonell vareimport

Volumet av den tradisjonelle vareimporten (alle varer utenom råolje, skip og oljeplattformer) økte betydelig gjennom 1983 og 1984. I følge sesongjusterte volumtall ser det ut til at importvolumet fortsatt er i sterk vekst.

Veksten i importvolumet gjennom 1983 og 1984 skyldtes i stor grad vekst i investeringene. I 1984 var verdien av import til investeringer (utenom skip og oljeplattformer) 25 prosent høyere enn året før. Importvolumet av maskiner og transportmidler var i 1984 28 prosent høyere enn året før, noe som i stor grad må sees på bakgrunn av den økte importen til investeringer. I 1. kvartal i år var verdien av import til investeringer 32 prosent høyere enn i samme periode året før, men noe lavere enn i 4. kvartal i fjor.

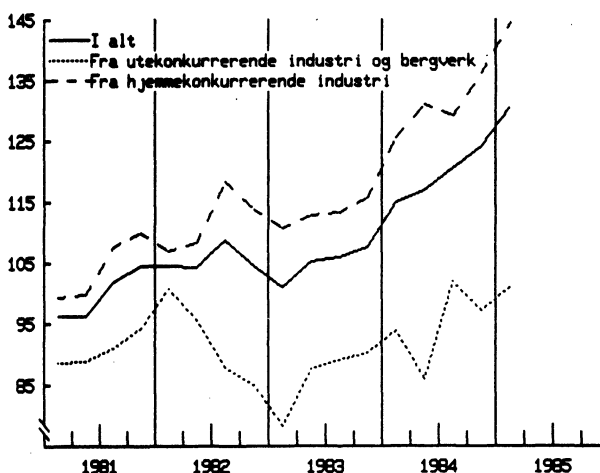
I 1984 var verdien av import til konsum om lag 10 prosent høyere enn året før. Verdien av konsumvareimporten har imidlertid vokst kraftig fra 2. kvartal 1984, og var i 1. kvartal i år nær 28 prosent høyere enn i samme periode året før. Veksten i konsumvareimporten er nå spesielt sterk for personbiler, men også for klær, musikkanlegg og videoutstyr er importen i sterk vekst. Volumet av personbilimporten var i 1. kvartal i år i overkant av 46 prosent høyere

Import av tradisjonelle varer etter leverende sektor 1)2). Sesongjustert. Prosentvis volumvekst fra foregående halvår, årlig rate.

	84-I	84-II	85-I a)
Jordbruk, skogbruk			
og fiske	-8,2	-19,2	17,2
Utekonk. industri			
og bergverk	0,3	22,7	-6,8
Hjemmekonkurrerende			
industri 3)	25,5	6,8	21,9
Skjermet industri ...	-4,1	27,5	5,2
Elektrisk kraft	-1,0	156,7	46,3
Tradisjonell vare-			
import i alt 1) ...	16,4	9,5	14,5

- 1) På grunn av avvikende vareinndeling i det kvartalsvise nasjonalregnskapet er det ikke fullt samsvar mellom begrepet "tradisjonelle varer" i denne tabellen og posten "andre varer" i utenriksregnskapet.
 - 2) "Leverende sektor" bygger på en inndeling for tilsvarende norsk produksjon.
 - 3) Utenom skip og oljeplattformer.
- a) Anslag

IMPORT AV TRADISJONELLE VARER ETTER LEVERENDE SEKTOR
Sesongjustert volumindeks. 1980=100.

enn i samme periode året før, og om lag 24 prosent høyere enn i 4. kvartal i fjor.

Nedbyggingen av importvarelagrene fra sommeren 1984 ser nå til å ha stanset opp, idet importvarelagrene ved utgangen av mars i år var 4 prosent høyere enn ved utgangen av fjoråret.

Driftsbalansen

Foreløpige tall for utenriksregnskapet for 1. kvartal i 1985 viser et overskudd på

driftsregnskapet på 8,2 milliarder kroner i mot 7,5 milliarder kroner i samme periode året før. Overskuddet på vare- og tjenestebalansen økte fra 11,8 milliarder kroner i 1. kvartal 1984 til 12,7 milliarder kroner i 1. kvartal 1985. For handel med varer utenom råolje, naturgass, skip, oljeplattformer og direkte eksport/import ved oljevirkksomhet, viser regnskapet et underskudd på 12,2 milliarder kroner i 1. kvartal 1985 mot 8,3 milliarder kroner i samme periode året før.

ØKONOMISK-POLITISK KALENDER FOR 2. KVARTAL 1985

MARS

29. Olje- og energidepartementet legger fram St.melding nr. 71 (1984-85) Norges framtidige energibruk og -produksjon.

I prognosene for energietterspørsel fram mot århundreskiftet er det forutsatt en betydelig bedret energieffektivitet. Sammenliknet med uendret energieffektivitet, innebærer prognosene et redusert forbruk tilsvarende 39 TWh i år 2000.

Meldingen hevder at energiprisene er det viktigste virkemiddel for å fremme en rasjonell bruk av energiressursene. Forutsetningen for lønnsom utvidelse av fastkraftkapasiteten er at forbrukerne er villige til å betale det det koster å framskaffe mer kraft (langtidsgrensekostnad). For kraft til alminnelig forsyning blir dermed pris i forhold til langtidsgrensekostnad avgjørende for beslutninger om kraftutbygging. Meldingen drøfter ikke særskilt prispolitikken for kraft til kraftintensiv industri og større treforedlingsindustri.

Mens fastkraftforbruket i alminnelig forsyning var 62 TWh i 1984, er antatt nivå 83 TWh i år 2000, noe som innebærer en reduksjon i veksttakten i forhold til de senere år. Fastkraftforbruket i kraftkrevende industri er antatt å øke fra 31 TWh i dag til 35 TWh i 1995 for deretter å holdes uendret til år 2000.

APRIL

11. Lønnsoppgjøret i offentlig sektor

avsluttes. De ansatte får et generelt lønnstillegg på 4,5 prosent fra 1/5. Avtalen innebærer generelle tillegg på 4,35 prosent på alle lønnstrinn og varierende kronetillegg på lønnstrinnene fra 8 til 21. Rammen for årslønnsveksten er beregnet til 6,6 prosent. 0,8 prosent av årssammenheng for kommuneoppgjøret går til en justeringspott som fordeles i løpet av mai.

23. Odelstinget vedtar ny lov om Norges Bank som bl.a. pålegger Finansdepartementet å gi Stortinget melding om de instruksjoner som Norges Bank får.

30. Stortinget vedtar stans i gråbergbrytingen på Østmalmen i A/S Sydvaranger. I tillegg til 138 mill.kr. som allerede var bevilget over statsbudsjettet, bevilges det 250 mill. for å sikre bedriftens likviditet ut året.

MAI

1. Folketrygdens grunnbeløp heves med kr. 1.700 pr. år. Samtidig økes satsen for særtillegget til 53 prosent av grunnbeløpet for enslige og til 49 prosent for hver ektefelle når begge er pensjonister. Minstepensjonen økes totalt med 7,4 prosent for enslige og 7,5 prosent for ektefeller.

7. Finanskomiteen legger fram innstilling om merverdiavgiftssystemet (Innst.S.nr. 186 (1984-85)). Komiteen støtter regjeringens

forslag om å nedsette et utvalg for å vurdere forbedringer i merverdiavgiftssystemet, og ber om at utvalget også får i oppgave å vurdere det forslaget til endringer i systemet som er foreslått av Norsk Tjenestemannslag.

9. Stortinget vedtar å selge statens aksjer i Bergens Mekaniske Verksted til pari kurs, totalt 11,2 millioner kroner. Kjøpere er Ullsteingruppen og Elektro Union A/S. I løpet av mai selger staten også sine 52 prosent av aksjene i Anker Batterier A/S til en beregnet verdi på mellom 16 og 18 millioner kroner.

10. Finans- og tolldepartementet legger fram St.melding nr. 90 (1984-85) Revidert nasjonalbudsjett 1985. Regjeringen mener at norsk økonomi er i klar bedring, men at kostnadsnivået er for høyt og at det fortsatt er betydelige strukturproblemer som svekker veksten i industriproduksjonen. Regjeringen legger vekt på at det må føres en finans- og kredittpolitikk som ikke forsterker pris- og kostnadspresset.

Mens den forventede veksten i OECD-landenes samlede nasjonalprodukt blir 3 1/4 prosent inneværende år (mot 4,9 prosent i 1984) er tallene for fastlands-Norge 3,2 (mot 2,7) prosent og for Norge totalt 2,1 (mot 3,8) prosent.

Det forventes et overskudd på driftsbalansen overfor utlandet på 12-13 mrd.kr. Dette er en nedgang på 14 mrd.kr. i forhold til 1984, noe som i stor grad skyldes økning i tradisjonell vareimport.

Statsbudsjettet, medregnet folketrygden, viser for 1985 et anslått overskudd før lånetransaksjoner på 9,6 mrd.kr. (2 prosent av BNP), noe som er en økning på 4,7 mrd.kr. i forhold til det vedtatte budsjett. Holdes oljeskatter, overføringer fra Norges Bank og statlig petroleumsvirksomhet utenfor, er det

et underskudd på 7,3 prosent av nasjonalproduktet utenom olje og sjøfart.

13. Odelstinget vedtar å innføre et nytt inntektssystem for kommuner og fylkeskommuner. Formålet er å gi større handlefrihet til kommuner og fylkeskommuner og gi disse bedre oversikt over sine inntektsforhold. Det er ventet at det nye systemet vil gi en mer effektiv ressursbruk.

Det nye systemet er basert på bruk av sektortilskudd og generelt tilskudd. Kostnadsnøkklene for de ulike sektortilskuddene baseres på objektive kriterier som f.eks. antall innbyggere i ulike aldersgrupper, godkjent årstimetall i grunnskolen og antall sosialhjelpstilfeller. Tilskuddene skal kunne disponeres fritt uten øremerking eller bindinger fra statens side.

Systemet omfatter statlige tilskudd til driftsformål - inklusive skatteutjevningmidlene - på tilsammen 30 mrd.kr. eller ca. 1/3 av kommuneforvaltningens inntekter.

13. Det kommer til brudd i lønnsforhandlingene mellom Rederiansatte oljearbeideres forbund (ROF) og Arbeidsgiverforbundet for skip og offshorefartøyer. De organiserte i ROF på mobile rigger tas ut i streik fra 25/5. 15/6 og 17/6 går organiserte i Oljearbeidernes Fellessammenlutning til h.h.v. 12 timers og 3 timers sympatistreik.

14. Den svenske sentralbanken hever diskontoen fra 9,5 til 11,5 prosent.

29. Stortinget vedtar vern av Etna-vassdraget og utbygging av Dokka-vassdraget.

30. Odelstinget vedtar opprettelse av en verdipapirsentral. Ordningen innebærer at rettigheter til aksjer og obligasjoner knyttes til en registrering istedet for til

et dokument.

JUNI

3. Staten og bondeorganisasjonene oppnår enighet om en ramme i inntektsoppgjøret på 1.220 millioner kroner for perioden 1. juli 1985 til 30. juni 1986. Det gis kompensasjon for økte kraftførpriser på 124,9 millioner kroner. Ca. 58 prosent av totalrammen forutsettes dekket gjennom prisøkninger og resten ved økte bevilgninger over statsbudsjettet.

3. Saga Petroleum A/S undertegner en avtale med et banksyndikat bestående av 35 banker om lån av inntil 1 milliard dollar. Lånet skal benyttes til finansiering av Gullfaks fase II og Oseberg-utbyggingen.

7. Stortinget behandler Energi- og industrikomiteens innstilling om utbygging av Gullfaks fase II. Statoil er operatør og har anslått de utvinnbare reservene til ca. 75 mill. Sm³ olje og ca. 9 mrd. Sm³ gass. Produksjonen er planlagt å starte i 1990. Topproduksjonen er anslått til omlag 200.000 fat olje pr. dag i 1994.

7. Regjeringen gir Norsk Hydro samtykke til å utvide produksjonsanlegget for fullgjødsel ved Porsgrunn Fabrikker. Bedriften vil bygge en ny fabrikk, noe som vil utvide årskapasiteten fra 1,1 millioner tonn til ca. 1,7 millioner tonn innen 1987. Investeringene er beregnet til å koste 560 millioner kroner.

11. Stortinget vedtar ny lov om ansvarlige selskap og kommandittselskaper. Loven pålegger deltakerne i et kommandittselskap å betale inn 40 prosent av ansvarskapitalen innen 2 år.

18. Stortinget bevilger midler til refinansiering av Horten Verft; 41 millioner kroner skal benyttes til aksjekapital og 14,8 millioner kroner gis i lån til datterselskapene. Industridepartementet får adgang til å stille garantier for 120 millioner kroner i forbindelse med nye større oppdrag. Stortinget gir sin tilslutning til at datterselskapet Tangen Verft kan privatiseres.

20. Stortinget samtykker i at Statoil inngår en avtale med Exxon Corporation om overtagelse av alle aksjer i Esso Invest AB i Sverige. Statoil skal betale rundt 2,5 milliarder kroner for Essos petrokjemianlegg og 422 bensinstasjoner. I april inngikk Norsk Hydro avtale med svensk Mobil om å kjøpe 220 bensinstasjoner.

21. Kongsberg Våpenfabrikk inngår samarbeidsavtale med det amerikanske konsernet Dresser Industries Inc. for å utvikle og markedsføre gassturbiner.

28. Regjeringen vedtar å bruke tvungen lønnsnemnd i konflikten mellom Rederiansatte oljearbeideres forening og Arbeidsgiverforeningen for skip og offshorefartøyer.

UTVIKLINGEN PÅ ARBEIDSMARKEDET - USIKKERHETEN I AKU

av

John Dagsvik, Olav Ljones og Rolf Aaberge

1. INNLEDNING

Det er for tiden betydelig interesse for utviklingen på arbeidsmarkedet. Dette gjelder både omfanget av arbeidsløsheten, arbeidsstyrkens størrelse og sammensetning, samt fordelinger av sysselsettingen på næring.

Brukerne av slike samletall for utviklingen på arbeidsmarkedet, tillegger ofte selv små endringer betydelig vekt.

Siktemålet med denne artikkelen er først og fremst å belyse de muligheter som AKU gir til å følge utviklingen på arbeidsmarkedet. Vårt utgangspunkt er at en ikke bør trekke konklusjoner om endringer i arbeidsmarkeds-tall dersom de ikke er utsagnskraftige (signifikante). I denne artikkelen presenteres mål for usikkerhet ved tall for sysselsetting og arbeidsstyrke (sum av sysselsatte og arbeidssøkere). Tallene for sysselsetting og arbeidsstyrke er utarbeidet ved to alternative estimeringsmetoder. Disse målene baserer seg på begreper og betraktningmåter fra den teoretiske statistikk og forutsetter noe kunnskap om dette. Den ene estimeringsmetoden er den tradisjonelle metoden som danner grunnlaget for de publiserte tallene, kalt råestimatene. Den andre metoden - filtermetoden - som utnytter informasjonen i tidsseriene fra AKU, er foreløpig ikke tatt i bruk for publiserings-

formål.

Begge estimeringsmetodene gir tall som er beheftet med usikkerhet, dvs. vi kan strengt tatt bare påstå (med en viss grad av sikkerhet) at det riktige tallet ligger innenfor et bestemt intervall (konfidensintervall). Vi skal nedenfor gi tabeller med slike intervall beregnet ved begge metoder. Vi ser på tall for sysselsetting og arbeidsstyrke for de siste årene og usikkerheten i AKU-tallene er såpass stor at det er få av de observerte endringer som er utsagnskraftige.

2. AKU - EN UTVALGSUNDERSØKELSE

2.1 Mål på usikkerhet.

De norske arbeidskraftundersøkelsene er kvartalsvise utvalgsundersøkelser med et utvalg hvert kvartal på om lag 10 000 personer. Denne utvalgsstørrelsen er stor sammenlignet med andre utvalgsundersøkelser i Norge. Sammenligner en med arbeidskraftundersøkelser i andre land, må en imidlertid si at størrelsen på det norske AKU-utvalget er relativt beskjedent.

I det følgende skal vi se litt på presisjonsnivå for utsagn om arbeidsmarkedet, når tallmaterialet er fra AKU. I AKU intervjuer

et utvalg av befolkningen om deres sysselsettingsforhold. Ut fra svarene skal vi forsøke å anslå (estimere) forhold for hele befolkningen. Vi skal altså ut fra svar fra ca. 10 000 personer komme med utsagn som skal ha gyldighet for hele befolkningen i yrkesaktiv alder (nesten 3 mill. mennesker).

Når vi estimerer arbeidsstyrken i Norge, ut fra opplysninger samlet inn for et utvalg, vil det være usikkerhet knyttet til estimatet. Som mål på denne usikkerheten brukes standardavviket. Ved siden av estimatet på arbeidsstyrken vil vi derfor også ha behov for estimat på standardavviket. Ved å kombinere estimatet for arbeidsstyrken med estimatet for standardavviket, kan vi belyse usikkerheten ved å gi et intervallestimat (konfidensintervall) for arbeidsstyrken. Det er denne måten å presentere tall fra AKU på som vi i denne artikkelen vil legge hovedvekten på.

Den usikkerhet som eksisterer for et estimat fra en utvalgsundersøkelse, blir ofte noe villedende betraktet som en "feil" på linje med andre feil, f.eks. svarfeil. Det å betrakte utvalgsusikkerhet som en feil, kan gi gale assosiasjoner om hvordan en skal forholde seg til opplysninger fra utvalgsundersøkelser.

Selv om det er velkjent at en utvalgsundersøkelse som AKU gir estimater med usikkerhet, blir det ofte i kommentarer og vurderinger av tallene ikke tatt tilstrekkelig hensyn til dette. Dette er på mange måter forståelig, fordi det er vanskelig å framstille resultatene på en oversiktlig måte hvis en også skal ta med informasjon om usikkerheten. Et annet forhold er at det er betydelige problemer forbundet med å gi gode estimater på standardavviket. Dette skyldes både utvalgsplanen som ligger bak AKU og det

estimeringsopplegg som er valgt for nivå-tall. De opplysninger om standardavviket som har vært gitt ved den løpende presentasjon av AKU-tall (jf. Arbeidsmarkedsstatistikk 1983, NOS B477) er derfor enkle tilnærminger.

Vi skal i denne artikkelen presentere noen andre beregninger for standardavviket av nivå- og endringstall enn de som hittil har vært publisert. Beregningene baserer seg på en utnyttning av data fra Folketellingen 1980. (Beregningene er utført av Tor Haldorsen i Byrået og vil bli publisert høsten 1985.) Disse er gjengitt for sysselsatte fordelt på næring og for arbeidsstyrken (se tabell 1).

Haldorsen utnytter Folketellingen 1980 til å beregne (tilnærmet) eksakt hvordan Byråets standard utvalgsplan virker for hvert enkelt kjennetegn. Standardavviket for estimatet på antall personer sysselsatt i en bestemt næring vil avhenge av antall personer i næringen, og av hvordan den spesielle utvalgsplanen som Byrået bruker virker for hvert enkelt kjennetegn.

Sammenligner vi standardavvikene fra tabell 1 med de som er beregnet i Arbeidsmarkedsstatistikken (NOS B477), vil vi se at de relative standardavvik etter Haldorsens beregninger viser betydelig variasjon næringene i mellom. Det er en tendens til at næringer med skjev geografisk fordeling har høyere relativt standardavvik enn andre næringer.

Når det gjelder usikkerheten ved endringstall har publikasjonen for arbeidsmarkedsstatistikken henvist til skjønnsmessige vurderinger. Her har vi ved å utnytte Haldorsens resultater og beregninger gjort av Østensen (1980) kunnet beregne standard-

Tabell 1. Standardavvik for sysselsettingstall fra AKU fordelt på næring og arbeidsstyrke (råestimater) 1984 og antall sysselsatte.

Næring	Standardavvik					Gjennomsnittlig antall sysselsatte 1984
	Kvartalstall			Arstall		
	Kvartals- tall Nivå	Kvartals- vise end- ringer	Endring fra samme kvartal året før	Ars- gjennom- snitt Nivå	Endringer i års- gjennom snitt	
1 Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst ...	8 000	6 500	6 500	5 500	4 500	139 000
2 Oljeutvinning og bergverk	3 000	2 000	2 000	2 000	1 500	22 000
3 Industri	11 500	10 000	10 500	7 500	7 500	363 000
4 Kraft- og vann- forsyning	2 500	2 500	2 500	1 500	2 000	22 000
5 Bygge- og anleggs- virksomhet	6 500	6 500	7 000	4 500	5 000	150 000
6 Varehandel, hotell- og restaurant- virksomhet	9 500	9 500	10 000	6 500	7 000	325 000
7 Transport, lagring, post og tele- kommunikasjon	7 000	7 000	7 000	4 500	5 000	176 000
8 Bank- og finan- sieringsvirksomhet m.v.	5 000	5 000	5 500	3 500	4 000	119 000
9 Offentlig, sosial og privat tjeneste- yting	12 500	12 000	12 500	8 500	9 000	650 000
Arbeidsstyrken	15 500	13 500	13 500	10 000	9 500	2 031 000

avvikene. Inntrykket en sitter igjen med er at standardavviket for endringstall er omtrent av samme størrelsesorden som standardavviket for nivåtallene. Dette stemmer sånn noenlunde med de anbefalinger som er gitt i Arbeidsmarkedsstatistikken.

2.2 Usikkerhetsvurderinger ved hjelp av standardavviket

Vi har foran presentert beregninger av standardavviket for næringstall og for arbeidsstyrken. I dette avsnittet skal vi

vise hvordan disse resultater kan utnyttes i tolkningen av resultatene.

Det vanlige ved publisering av AKU-tall er å gi det vi kaller et punkttestimat, dvs. et anslag på f.eks. tallet på sysselsatte i næringen industri. Punkttestimatene alene sier ingenting om usikkerheten ved estimatene og en kan lett komme til å trekke konklusjoner utover det som materialet gir dekning for.

En alternativ framgangsmåte er å presentere resultatene i form av et intervallestimat (konfidensintervall). Vi kaller (a_1, a_2) et intervallestimat eller konfidensintervall for størrelsen x , hvis vi mener å kunne fastslå med en viss grad av pålitelighet at intervallet inneholder størrelsen x ($a_1 < x < a_2$). Tallet som uttrykker graden av pålitelighet kaller vi konfidenskoeffisienten. For eksempel betyr en konfidenskoeffisient på 95 prosent at konfidensintervallet med 95 prosent sannsynlighet inneholder den sanne verdi x . Det er ofte mer naturlig å intervallestimere enn å punktestimere fordi et intervallestimat - ved sin bredde - gir uttrykk for den grad av nøyaktighet som knytter seg til estimeringen av den ukjente størrelsen.

Ved bruk av AKU-tall vil en ofte ønske å trekke konklusjoner om endringer, f.eks. om det har vært en økning eller nedgang i et bestemt sysselsettingstall. Dette vil lede til en eller annen form for hypotesetestingssituasjon.

Når vi benytter konfidensintervall for å avgjøre om en endring er signifikant forskjellig fra null ser vi om konfidensintervallet omkring endringstallet overlapper null. Hvis det gjør det, kan vi ikke med den ønskede grad av pålitelighet si at det

har skjedd en endring.

Ved valg av konfidenskoeffisient må to hensyn - konklusjonens pålitelighet og nøyaktighet - veies mot hverandre.

Når konfidenskoeffisienten er høy blir konfidensintervallet stort og det blir sjelden grunnlag for å trekke konklusjoner om at det har skjedd endringer. Et smalere konfidensintervall gjør det lettere å trekke konklusjoner, men de hviler da på et mer usikkert grunnlag (sannsynligheten for at den sanne verdi ligger utenfor intervallet er da større).

Hvor presise skal en så være ved måling av arbeidsmarkedsforhold? Vi har tidligere pekt på et sterkt ønske om å kunne følge utviklingen nøye, dvs. knytte kommentarer til selv små endringer. Det kan sikkert diskuteres hvor velbegrunnet presisjonsønskene er, men uansett hvor presis en ønsker å være kan ikke kommentarene gå lengre enn det som "måleinstrumentet" gir mulighet til. Et bilde fra idrettsverdenen kan illustrere dette. Det kan f.eks. diskuteres hvor meningsfylt det er ved et titusenmetersløp å registrere tider i hundredels sekunder. Løpere med så liten tidsforskjell vil i manges øyne være like gode. Det som imidlertid er klart, er at hvis en bestemmer seg for så nøyaktig tidsregistrering, må de klokkene som brukes gi tiden i hundredels sekunder og dessuten gå presist nok.

Det er vanlig å bruke en konfidenskoeffisient på 95 prosent og det har blitt hevdet at dette er et for strengt krav som fører til at en blir for forsiktig når en skal vurdere om to tall er forskjellige. Denne betraktning kan ha noe for seg, og det kan sikkert i mange sammenhenger hevdes at

en har overført til samfunnsvitenskapen et presisjonsnivå som egentlig er tilpasset andre problemstillinger.

Før en imidlertid er villig til å akseptere mer "romslige" testkriterier, må en ta hensyn til at det også er et ønske om å følge arbeidsmarkedet i detalj, blant annet for å kunne fastslå omslag i konjunkturutviklingen.

Det kan imidlertid sikkert diskuteres hva som har størst negative konsekvenser; det å trekke en konklusjon om et konjunkturomslag

på et feilaktig grunnlag eller å la være å trekke en slik konklusjon, når et omslag faktisk har funnet sted.

Vi vil i det følgende basere oss på at det er viktig med en viss trygghet bak eventuelle konklusjoner om konjunkturomslag og vi skal derfor benytte oss av 95 prosent konfidenskoeffisient.

I tabell 2 har vi beregnet konfidensintervall for noen endringstall for sysselsetting fordelt på næringer. Det gjennomgående inntrykk er at man ikke kan trekke

Tabell 2. Intervallestimat for kvartalsvis og årlig kvartalsvis endring samt endring i årsgjennomsnitt i antall sysselsatte etter næring (råestimat). 1 000 personer.

Næring	4. kv.83- 1. kv.84	4. kv.84- 1. kv.85	4. kv.83- 4. kv.84	1. kv.84- 1. kv.85	Endring i års- gjennomsnitt 1983 - 1984
1 Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	(-7, 19)	(-6, 20)	(-25, 1)	(-24, 2)	(-16, 2)
2 Oljeutvinning og bergverk	(-5, 3)	(-5, 3)	(-3, 5)	(-3, 5)	(0, 6)
3 Industri	(-6, 34)	(-25, 15)	(-11, 31)	(-30, 12)	(-8, 22)
4 Kraft- og vann- forsyning	(-7, 3)	(-8, 2)	(-2, 8)	(-3, 7)	(-3, 5)
5 Bygge- og anleggs- virksomhet	(-29, -3)*	(-12, 14)	(-21, 7)	(-4, 24)	(-13, 7)
6 Varehandel, hotell- og restaurant- virksomhet	(-32, 6)	(-9, 29)	(-36, 4)	(-13, 27)*	(-26, 2)
7 Transport, lagring, post og tele- kommunikasjon	(-14, 14)	(-19, 9)	(-13, 15)	(-18, 10)	(-13, 7)
8 Bank- og finan- sieringsvirksomhet m.v..	(-13, 7)	(-2, 18)	(-6, 16)	(5, 27)	(-5, 11)
9 Offentlig, sosial og privat tjenesteyting ...	(-8, 40)	(-23, 25)	(-6, 44)	(-21, 29)	(6, 42)*

Tabell 3. Intervallestimat for årsgjennomsnitt og endringer i årsgjennomsnitt for arbeidsstyrken (råestimater). 1 000 personer.

	1981	1982	1983	1984
Gjennomsnittlig nivå (1951, 1991)	(1951, 1991)	(1978, 2018)	(2004, 2044)	(2011, 2051)
Endring i gjennomsnittlig nivå	(8, 46)*	(7, 45)*	(-12, 26)	

konklusjoner om at det har skjedd signifikante endringer på næringsnivå i den senere tid. Bare de endringstallene som er merket med * gir signifikante endringer.

Av de tall som det har vært stor interesse for er utviklingen i arbeidsstyrken fra 83 til 84 sammenlignet med tidligere år.

I tabell 3 har vi vist konfidensintervall for arbeidsstyrke og endringer i arbeidsstyrken for årene 1981 - 1984. Når en skal studere tidsutviklingen bør en benytte konfidensintervallene for endringstallene.

Vi ser for det første at fra 1983 til 1984 kan vi ikke med den ønskede grad av sikkerhet si at det har skjedd en økning i arbeidsstyrken. For årene 81-82 og 82-83 kan vi imidlertid si at det har funnet sted en økning. Noe problematisk blir det imidlertid om vi skal drøfte om endringen i arbeidsstyrken fra 1983 til 1984 har vært forskjellig fra den året før. Her vil konfidensintervallene overlape hverandre og vi kan ikke trekke en slik konklusjon. Hvis vi derimot hevder at det normale er en årlig vekst på 27 000 personer (eller høyere) så er veksten fra 1983 til 1984 signifikant lavere enn dette såkalte normalnivå.

3. ESTIMERING VED BRUK AV FILTERMETODEN

Datamaterialet som publiseres på grunnlag av AKU er "rå-data" og skal kunne anvendes til ulike typer analyser.

Et vesentlig hensyn ved AKU-estimaterne er at de ikke bør være basert på forutsetninger som er vanskelige å kontrollere og som erfaringsmessig har lett for å bli glemt av brukere. Byrået har derfor vært tilbakeholdne med å publisere arbeidsmarkedstall basert på andre estimeringsmetoder enn de tradisjonelle som hittil har blitt brukt.

På den andre siden ligger det vesentlig informasjon i det innsamlede datamaterialet om tidsutviklingen av de aktuelle variable, som nå ikke utnyttes ved publiserte AKU tall. Problemet er hvordan en skal kunne utnytte denne informasjonen til å redusere utvalgsusikkerheten til estimatene uten å gjøre forutsetninger som, hvis de er gale, vil medføre at kvaliteten forringes. Det gjelder altså å gi en forholdsvis generell beskrivelse av utviklingen i de størrelser som skal estimeres samtidig som forutsetningene må være sterke nok til å gi presisjonsgevinst av betydning. Hvorvidt disse tilsynelatende motstridende hensyn med rimelighet lar seg forene, er avhengig av stabiliteten i de størrelsene vi ønsker å estimere og av størrelsen på utvalgs-

variansen til råestimatene.

I dette kapitlet drøftes en av de nye estimeringsmetodene som er planlagt brukt til å forbedre presisjonen ved AKU-tallene. Denne metoden har vi kalt filtermetoden (FM).

Den sentrale forutsetning som FM bygger på er at det er en betydelig stabilitet i utviklingen av de størrelsene som blir estimert i AKU. Utviklingen kan være preget både av trendmessige forløp og et sesongmønster, men endringer i trend og sesongmønster skjer tregt. Derimot vil råestimatene fra AKU vise store tilfeldige svingninger over tid.

Estimering ved FM skjer på følgende måte:

La y_t betegne det vanlige AKU-estimatet for en sann størrelse x_t (råestimat) ved tidspunkt t (kvartal). Filterestimatet \hat{x}_t for x_t finnes ved å beregne et glidende gjennomsnitt av råestimatene tilbake i tid:

$$\hat{x}_t = k_0 y_t + k_1 y_{t-1} + \dots + k_m y_{t-m}$$

hvor k_0, k_1, \dots, k_m er faste koeffisienter.

De studiene som FM bygger på viser at en kan oppnå betydelig presisjonsgevinst selv om en benytter forbausende svake forutsetninger. La størrelsen $\{e_t\}$ være definert ved

$$e_t = x_t - x_{t-4} - (x_{t-1} - x_{t-5})$$

dvs. e_t er den kvartalsvise endring av årlig endring i x_t . Den vesentligste forutsetningen som FM bygger på er at forholdet mellom variansen til $\{e_t\}$ og variansen til $\{v_t = y_t - x_t\}$ er "liten". Variansen til $\{v_t\}$ er et mål for usikkerheten til estimatene $\{y_t\}$. Med lite mener vi en størrelsesorden

mindre enn 15-20 prosent. Det at variasjonen i $\{e_t\}$ er liten sammenliknet med variasjonen i $\{v_t\}$ betyr nettopp at endringen i $\{x_t\}$ skjer tregt.

For å få et inntrykk av størrelsesordenen til variansen på $\{e_t\}$ har vi benyttet sysselsettingsstatistikken fra 1955 til 1970. Selv om denne statistikken ikke er direkte sammenliknbar med de størrelsene som estimeres i AKU, er det rimelig å anta at stabiliteten i utviklingen for de størrelser som skal estimeres, f.eks. sysselsatte fordelt på næring, ikke har forandret seg dramatisk. I tabell 4 er det gjengitt beregninger for forholdet mellom variansen til $\{e_t\}$ og $\{v_t\}$ for sysselsatte for noen næringer. Disse resultatene viser at variansen til $\{e_t\}$ er liten i forhold til variansen til $\{v_t\}$.

For å beregne koeffisientene k_0, k_1, \dots, k_m ovenfor trenger en estimator for forholdet mellom variansene nevnt ovenfor. Videre trenger en opplysninger om avhengigheten over tid i $\{e_t\}$ og $\{v_t\}$ (autokorrelasjonen). Utvalgsfeilene $\{v_t\}$ er autokorrelerte på grunn av at utvalgene ved flere tidspunkt er overlappende. Beregninger som er foretatt (Dagsvik, 1977) viser imidlertid at dersom variansforholdet nevnt ovenfor er lite vil FM gi presisjonsgevinst i forhold til råestimatet y_t uansett hvilke antakelser en gjør om avhengighetsstrukturen i $\{e_t\}$ og $\{v_t\}$, og om størrelsen på variansforholdet såfremt denne er mindre enn ca. 15-20 prosent. Med andre ord er FM svært robust ovenfor feilspesifikasjon av den modellen som beskriver $\{e_t\}$ og $\{v_t\}$. Dette betyr at det ikke er noe presisjonstap av betydning om en bruker de samme filterkoeffisienter for alle størrelser som estimeres.

Siden FM baserer seg på at endringer i den

underliggende uobserverbare størrelsen (x_t) skjer tregt, vil den fungere konservativt i den forstand at dersom det plutselig skjer en endring av trenden til x_t vil FM ikke fange opp dette umiddelbart før den nye tendensen blir bekreftet ved flere påfølgende observasjoner. Dersom råestimatet (y_t) plutselig øker vil altså FM "tolke" dette som at det i stor grad skyldes tilfeldigheter, fordi det "normale" jo vil være at trenden endrer seg langsomt. Det at det skjer en plutselig endring i (y_t) betyr ikke nødvendigvis at trenden til (x_t) skifter retning og poenget her er at å benytte FM er det beste vi kan gjøre såfremt vi bare benytter den informasjon som ligger i tidsserien (y_t) . Dersom vi derimot vet på grunnlag av annen informasjon at det er et brudd i trenden ved et bestemt kvartal vil naturlig nok FM ikke nødvendigvis være best.

Tabell 4. Estimater av forholdet mellom variansen til (e_t) og variansen til (v_t) .

Industri	0,08
Kraft og vannforsyning	0,004
Bygge og anleggsvirksomhet	0,14
Varehandel, hotell og restaurant .	0,02
Transport m.v.	0,04
Bank og finansieringsvirksomhet ..	0,001
Off. sos. privat tjenesteyting ...	0,01
Alle næringer	0,11

I tabell 5 nedenfor har vi gjengitt standardavvikene for næringstall når filtermetoden brukes. D.v.s. når nivå tall estimeres ved $(\hat{x}_t - \hat{x}_{t-4})$. Her har en forutsatt at observasjonsserien (y_t) er på 20-25

Tabell 5. Standardavvik for sysselsettingstall, estimert ved filtermetoden.

Næring	Kvartalsvis nivå	Kvartalsvise endringer	Endringer fra samme kvartal året før
1 Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst ..	6 500	3 500	4 000
2 Oljeutvinning og bergverk	2 500	1 000	1 500
3 Industri	9 500	5 500	6 500
4 Kraft- og vannforsyning	2 000	1 500	1 500
5 Bygge- og anleggsvirksomhet	5 500	3 500	4 500
6 Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	8 000	5 000	6 500
7 Transport, lagring, post og telekommunikasjon	6 000	4 000	4 500
8 Bank- og finansieringsvirksomhet m.v..	4 000	3 000	3 500
9 Offentlig, sosial og privat tjenesteyting	10 500	6 500	8 000
Arbeidsstyrken	13 000	7 500	8 500

Tabell 6. Intervallestimat for årlig kvartalsvis endring i arbeidsstyrken. 1000 personer.

Endring	Råestimater	FM
1 kvartal 82 - 1 kvartal 83	(-13, 41)	(10, 44)*
2 kvartal 82 - 2 kvartal 83	(-1, 53)	(15, 49)*
3 kvartal 82 - 3 kvartal 83	(10, 64)*	(11, 45)*
4 kvartal 82 - 4 kvartal 83	(-3, 51)	(6, 40)*
1 kvartal 83 - 1 kvartal 84	(18, 72)*	(16, 50)*
2 kvartal 83 - 2 kvartal 84	(-32, 22)	(-7, 27)
3 kvartal 83 - 3 kvartal 84	(-41, 13)	(-9, 25)
4 kvartal 83 - 4 kvartal 84	(-24, 30)	(-8, 26)

kvartalers lengde. Standardavviket for årsgjennomsnittet for arbeidsstyrken er 8 500 og for endringer i årsgjennomsnittet 6 000.

4. AKU OG UTVIKLINGEN PÅ ARBEIDSMARKEDET

For å illustrere usikkerheten ved de to estimeringsmetodene (råestimater og filterestimater) har vi beregnet 95 prosent konfidensintervall for endring fra ett kvartal til samme kvartal neste år og årlig endring av årsgjennomsnitt for arbeidsstyrken. Intervallene vil med 95 prosent sannsynlighet dekke de sanne endringene.

Tabell 7. Intervallestimat for endringer i årsgjennomsnitt for arbeidsstyrken, 1000 personer

	Råestimater	FM
Endring 82-83	(7, 45)*	(16, 40)*
Endring 83-84	(-12, 26)	(3, 27)*

Fra tabell 6 ser vi at bare 2 av endringene i de publiserte AKU-tallene for arbeidsstyrken er signifikant forskjellige fra null. Ved å bruke FM får vi at 5 av endringene er signifikant forskjellige fra null.

Når det gjelder årsgjennomsnitt er endringene i de publiserte AKU-tallene for 83-84 ikke signifikant forskjellig fra null mens FM viser at økningen i arbeidsstyrken er signifikant.

Et sentralt spørsmål har vært om veksten fra 1983 til 1984 er lavere enn året før. De aktuelle intervallestimatene gir ikke grunnlag for å trekke en slik konklusjon med de krav til sikkerhet som vi har satt.

Dette betyr imidlertid ikke at vi sier at det ikke har vært en slik nedgang, men at den ikke alene kan leses ut av AKU tallene.

Den antatte nedgang i veksten har imidlertid vært flittig kommentert og en finner støtte for en slik antagelse i annen statistikk, både økningen i elevtallet og tallet på uførepensjonister kan underbygge en antagelse om nedgang i arbeidsstyrken.

Tabell 8. Intervallestimat for nivå samt endringer fra samme kvartal året før, for sysselsatte etter næring. 1 000 personer.

Næring	Nivå 4.kv. 84		Endring 4.kv. 83 - 4.kv. 84	
	Råestimater	FM	Råestimater	FM
1 Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	(115, 147)	(121, 147)	(-25, 1)	(-17, -1)*
2 Oljeutvinning og bergverk	(17, 29)	(18, 28)	(-3, 5)	(0, 6)
3 Industri	(337, 383)	(344, 382)	(-11, 31)	(-9, 17)
4 Kraft- og vannforsyning	(17, 27)	(18, 26)	(-2, 8)	(-2, 4)
5 Bygge- og anleggsvirksomhet ..	(135, 161)	(139, 161)	(-21, 7)	(-10, 8)
6 Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	(310, 348)	(316, 348)	(-36, 4)	(-27, -1)*
7 Transport, lagring, post og telekommunikasjon	(156, 184)	(163, 187)	(-13, 15)	(-9, 9)
8 Bank- og finansieringsvirksomhet m.v.	(115, 135)	(110, 126)	(-6, 16)	(-4, 10)
9 Offentlig, sosial og privat tjenesteyting	(643, 693)	(642, 684)	(-6, 44)	(8, 40)*

Det å trekke inn annen statistikk kan være en hensiktsmessig måte å utnytte AKU på, men konklusjonene må da utformes med varsomhet og det vil i praksis ikke være mulig å foreta en statistisk test, dvs. man er overlatt til å bruke subjektive kriterier i vurderingen av arbeidsmarkedsutviklingen.

Når det gjelder utviklingen i de enkelte næringer viser tabell 8 (filterestimaterne) at det bare er for 4 næringer at vi kan si noe "sikkert" om retningen på sysselsettingsutviklingen fra 4. kvartal 83 til 4. kvartal 84. Jordbruk og varehandel har nedgang, mens industri og offentlig, sosial og privat tjenesteyting har hatt oppgang i sysselsettingen.

5. OPPSUMMERING

Vi har presentert enkelte AKU tall i form av konfidensintervall, både basert på den tradisjonelle metoden og filtermetoden. For mange formål vil konfidensintervallene være uhensiktsmessig "rommelige". Det er vanskelig å trekke konklusjoner ut fra tallene. Denne usikkerheten er imidlertid en realitet og bør ikke undertrykkes hvis tallene skal gi grunnlag for politiske beslutninger.

Hvis konfidensintervallene er "for store", kan følgende tiltak tenkes for AKU:

- ytterligere forbedringer i estimeringen
- forbedringer i utvalgsplanen
- øke utvalget.

Alle disse tiltak vil gi forbedringer i AKU-tallene og det arbeides i Byrået med flere tiltak som vil gi forbedringer. Det er imidlertid klart at utvalgsøkninger som monner vil medføre betydelig økning av kostnadene og dette må veies mot gevinsten (økning i presisjon).

Det er imidlertid begrenset hvor presis det i praksis er mulig å bli ved en utvalgsundersøkelse.

Hvis en ønsker å diskutere prosentvise endringer i sysselsettingen i enkelt næringer med under 1 prosents nøyaktighet, er det praktisk talt en umulighet å basere seg

utelukkende på en utvalgsundersøkelse som AKU. I den økonomiske debatt kan det imidlertid virke som et slikt presisjonsnivå er ønskelig. Noen enkel vei til helt å fjerne spriket mellom kvalitetskravene og de muligheter som data gir, er det ikke lett å peke på, men arbeidet med å forbedre AKU vil hjelpe et stykke på vei.

Med bildet som ble nevnt ovenfor med tidtapping på 10 000 m som en parallell til AKU-målinger vil vi antyde at vi må forbedre måleinstrumentet (klokkene) men samtidig ha et realistisk forhold til hvor presist vi skal måle ("droppe hundredelene").

REFERANSER

Dagsvik, J. (1977): Bruk av tidsrekkeanalyse til estimering og prediksjon ved løpende utvalgsundersøkelser. Arbeidsnotat, IO 77/21.

Østensen, R. (1980): S sammensatt estimering i forbindelse med Byråets arbeidskraftundersøkelser. Internt notat, IN 80/17.

**"BEFOLKNINGENS FORSØRGELSESBYRDE" - EN FRAMSKRIVING
 AV DEN YRKESPASSIVE OG YRKESAKTIVE BEFOLKNING**

Av

Olav Ljones og Kjetil Sørli

1. INNLEDNING

Utviklingen av forholdet mellom yrkespassiv og yrkesaktiv befolkning er av stor samfunnsmessig interesse. Et uttrykk som har vært mye brukt for å beskrive dette er forholdet mellom den "nærende" og den "tærende" del av befolkningen, se Munthe (1976). Med nærende del av befolkningen menes de yrkesaktive aldersklasser. Den tærende del av befolkningen er de som er yngre eller eldre enn de yrkesaktive. I innstillingen fra befolkningsutvalget (NOU 1984:26) omtales dette som "forsørgelsesbyrden i befolkningen". Som mål for forsørgelsesbyrden bruker Befolkningsutvalget forsørgelsesraten som de definerer som antall barn (0-15 år) og eldre (67 år og over) i forhold til antall personer i alder 16-66 år.

En slik ren aldersfordelingsbeskrivelse har interesse, men en svakhet er at den ikke tar hensyn til at det også finnes mange yrkespassive personer i de yrkesaktive aldersklasser. Dette er viktig å ta hensyn til, ikke minst fordi det har skjedd betydelige forandringer i yrkesdeltakingen i disse aldersgruppene.

Det er flere forhold som over tid bidrar til å endre yrkesdeltakingen blant de som er i yrkesaktiv alder. For gifte kvinner har det

i mange år vært en økning. Denne økningen er forsøkt forklart som følge av endringer i det gjennomsnittlige barnetall, økt utdanning og endrede holdninger. For de unge derimot, har den økte utdanningen bidratt til redusert yrkesdeltaking. I den eldre del av befolkningen i de yrkesaktive aldersklasser har blant annet en økende andel uførepensjonister og lavere pensjonsalder virket til å redusere yrkesdeltakingen.

For å reddykke et mål for befolkningens forsørgelsesbyrde kan en derfor studere forholdet mellom antall yrkesaktive og yrkespassive. Dette er f.eks. gjort i Fridstrøm (1981), avsnitt 5.4. Han bruker dette som mål på "samfunnets forsørgelsesbyrde", samtidig som han også viser til den engelske språkbruk "dependency ratio". I denne artikkelen vil også vi legge et slikt mål til grunn for å beskrive utviklingen i forsørgelsesbyrden og vi definerer forsørgelsesraten som forholdet mellom yrkesaktive og yrkespassive. Tallet på yrkesaktive, eller arbeidsstyrken, framskrives ved hjelp av modellen MATAUR, Sørli (1985) (også beskrevet i Økonomiske analyser nr. 3 1985). Beregningene viser at forsørgelsesraten i årene framover først vil gå ned for deretter å øke. En oppsplitting av forsørgelsesraten i om det er unge eller gamle som skal forsørges, viser en forskjellig utvikling for gruppene. Til denne artikkelen er det

også gjort noen beregninger for å vise konsekvensene av pensjonsaldernedsettelse.

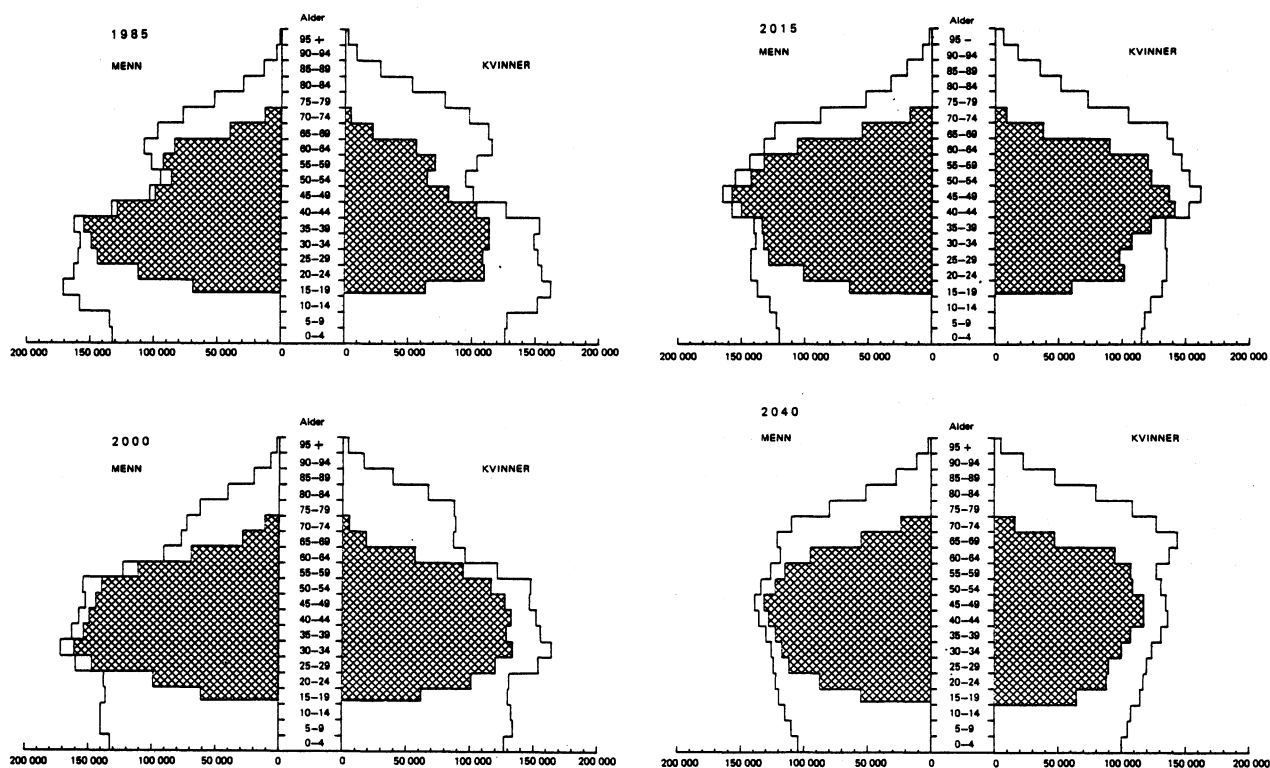
2. BEFOLKNING OG ARBEIDSSTYRKE

Et første hovedinntrykk av utviklingen i befolkningens aldersstruktur og yrkesbefolkning, får vi ved å se på alderspyramider for framtidige år, hvor vi også har inntegnet yrkesbefolkningen, se figur 1. Her er de skraverte områdene yrkesbefolkningen. Beregningen av yrkesbefolkningen i MATAUK er utført ved en framskrivning av yrkesprosentene basert på trendutviklingen gjennom perioden 1977-1983. De endringer vi kan se i yrkesbefolkningen for de ulike kjønn og aldersgrupper, skyldes endret yrkesdeltaking i de ulike befolkningsgrupper, endret utdanning og endret fordeling etter ekteskape-

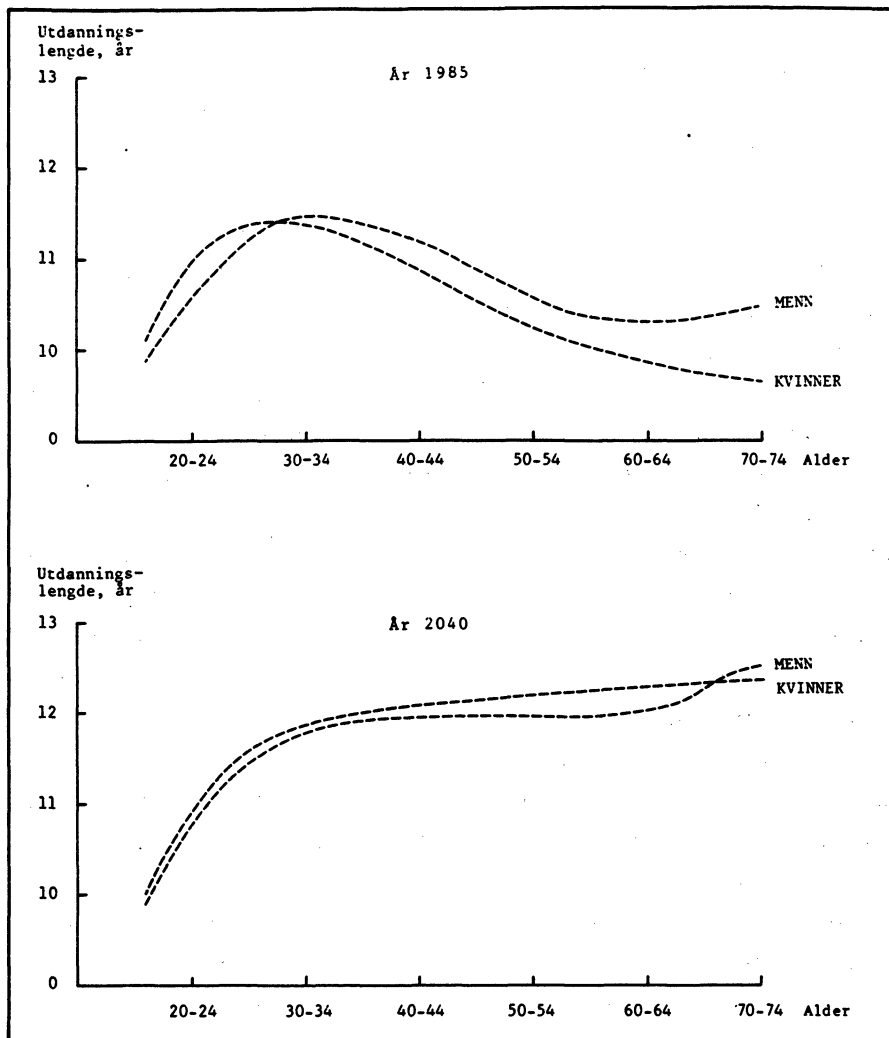
lig status. For kvinner kan vi av figur 1 se tendensen til økt yrkesdeltaking i enkelte aldersgrupper.

Før vi ser nærmere på forsørgelsesraten, kan det ha interesse å knytte noen kommentarer til aldersfordelingen blant de yrkesaktive. For 1985 finner vi den største gruppen av yrkesaktive i aldersgruppen 35-39 år, mens det er meget få yrkesaktive i aldersgruppen 50-54 år. Ser vi fram til år 2000 ser vi at den største endringen ligger i økningen i yrkesbefolkningen i aldersgruppen 50-54 år, mens gruppen 30-34 år fortsatt er en stor gruppe. Trekker vi tidsperspektivet enda lenger fram, ser vi en betydelig forskyvning i arbeidsstyrken mot de høyere aldersklasser. Så langt kan en bare spekulere over hvilke virkninger slike store endringer i alderssammensetningen kan ha for produk-

Figur 1. Total befolkning og arbeidsstyrke¹⁾ etter kjønn og alder. Framskrevet med trend.

Figur 2. Gjennomsnittlig utdanningslengde i arbeidsstyrken for årene 1985 og 2040

sjon og arbeidsliv. Ser en på dagens arbeidsstyrke vil en kunne observere betydelige forskjeller mellom ulike aldersgrupper i forhold som yrke, lønn og utdanning. Når det gjelder utdanning kan vi fra MATAUK-framskrivningene se at under modellens forutsetninger vil utdanningsforskjellene etter alder bli betydelig utvisket (se figur 2).

En framskrivning av utdanningens lengde basert på konstante utdanningstilbøyeligheter i de ulike alderstrinn, gir som vi ser en utvisking av forskjellene i utdanningslengde mellom gamle og unge. En slik utvikling kan bidra til å redusere konsekvensene

for arbeidslivet av endringene i arbeidsstyrkens alderssammensetning. Vi må imidlertid være oppmerksom på at det fortsatt vil være forskjeller i arten av utdanning, ved siden av at det for gamle og unge vil være forskjeller i om skolekunnskapene er "gamle eller nye". Dette gjør at endret alderssammensetning i arbeidsstyrken kan få vidtrekkende konsekvenser for arbeidskraftens yrkes- og utdanningsprofil.

Et inntrykk av forsørgelsesbyrden i befolkningen får vi ved å se på forholdet mellom det skraverte og det uskraverte areal i befolkningspyramidene (figur 1). Utviklingen framover er karakterisert ved følgende

trekk:

- økende yrkesdeltaking for kvinner
- antall yrkespassive eldre, viser først en stagnasjon, så en økning
- befolkningspyramiden blir stadig smalere i bunnen, det vil si redusert bidrag til forsørgelsesbyrden fra de unge.

De forskjellige utviklingstrekk virker i forskjellig retning. Forsørgelsesraten - definert som forholdet mellom yrkespassiv og yrkesaktiv befolkning - er beregnet ut fra MATAUK's trendframskrivning med uendret pensjonsalder fram til år 2040 og gjengitt i alt. 1 i figur 3. Her ser vi det kanskje noe uventede resultat at forsørgelsesbyrden vil avta til nær opp til år 2010. Etter dette vil forsørgelsesbyrden øke, men i år 2040 fortsatt være langt under det høye nivå vi har hatt i 1970 og -80 årene. Denne utviklingen er sterkt dominert av effekten av de lave fødselskullene i 1930-årene, og er på mange måter et illustrerende eksempel på langtidskonsekvenser av svingninger i fødselstallene.

Et fall i barnetallet som det vi har opplevd

de siste årene, vil isolert sett bidra til å redusere forsørgelsesbyrden, men øke den delen av forsørgelsesbyrden som kan tilskrives de eldre. Denne effekten blir imidlertid ikke direkte synlig nå, fordi de alderskullene som skal over i pensjonsalder er små. Dette framgår av tabell 1, der utviklingen i forsørgelsesraten er delt opp i bidrag fra de tre aldersgruppene; unge, yrkesaktive aldersklasser og eldre. Bidraget til forsørgelsesraten fra unge og yrkesaktive aldersklasser viser nedgang gjennom hele perioden fram til år 2040.

For de eldre derimot ser vi at bidraget til forsørgelsesbyrden først avtar for så å øke mot slutten av tidsperioden. Først etter år 2020 blir bidraget høyere enn det nivået det har i dag.

For tiden pågår det en debatt om ulike former for arbeidstidsreduksjoner og pensjonsaldersreduksjoner og det kan derfor ha interesse å se hvilke konsekvenser endringer i pensjonsalderen kan ha for forsørgelsesbyrden. De beregninger som vi har utført er ment som illustrasjoner og er ikke beregninger av spesifikke forslag om pensjonsaldersreduksjoner. I det ene beregningsalternativet har vi forutsatt obligatorisk

Tabell 1. Forsørgelsesraten 1) oppdelt i aldersgrupper. Framskrevet 1985-2040 ved trendalternativet i MATAUK.

	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2025	2030	2040
0-15 år	0,429	0,385	0,375	0,365	0,345	0,326	0,315	0,312	0,314	0,310	0,309
16-66 år	0,314	0,273	0,244	0,231	0,220	0,223	0,216	0,210	0,209	0,206	0,207
67 år og over.	0,252	0,258	0,254	0,240	0,219	0,213	0,235	0,255	0,279	0,299	0,337
Sum	0,995	0,916	0,873	0,836	0,784	0,762	0,766	0,777	0,802	0,815	0,853

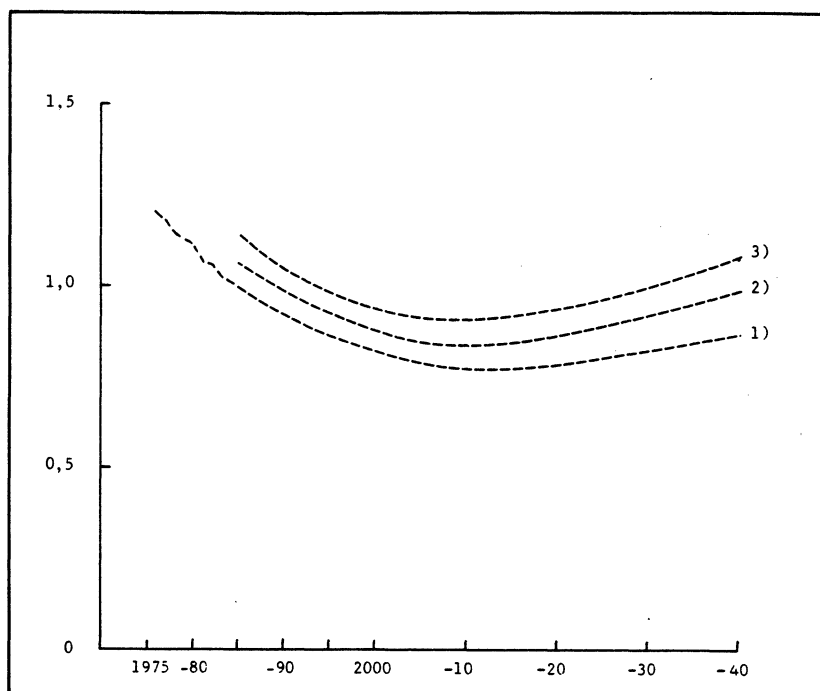
1) Forholdet mellom personer utenfor arbeidsstyrken i aldersgruppen og alle personer i arbeidsstyrken.

pensjonsalder ved 65 år, dvs. ingen yrkesdeltaking for de som er 65 år og over. I figur 3 svarer dette til alternativ 2. I alternativ 3 har vi beregnet forsørgelsesbyrden når vi både ser bort fra yrkesdeltakingen fra 65 år og over og halvparten av yrkesdeltakingen i aldersgruppene 60-64 år, sammenlignet med trendframskrivningen. Beregningene viser at selv med en såpass sterk reduksjon i yrkesdeltakingen over 60 år som i alternativene 2 og 3, ligger forsørgelsesbyrden klart under den vi har hatt fra 1975 til begynnelsen av 80-åra.

Sammenligner vi forsørgelsesbyrden i framskrivingsalternativene med den vi har hatt de siste årene, kan vi si at den demografiske utvikling i årene framover ligger gunstig til rette for redusert yrkesdeltaking for de eldre, ved f.eks. pensjonsaldernedsettelse. Ser vi imidlertid på den helt langsiktige utvikling, snur utviklingen

og forsørgelsesbyrden vil øke. Siden bidraget fra de eldre til forsørgelsesbyrden også øker, vil forskjellen i forsørgelsesbyrde mellom de ulike pensjonsalderalternativene øke. Vi ser av figur 3 at avstanden mellom kurvene for de tre alternativene øker utover etter år 2000. Dette betyr at målt ved forsørgelsesbyrden, vil kostnadene ved redusert pensjonsalder tilta framover mot år 2040. Forskjellene i forsørgelsesbyrden mellom de ulike pensjonsalderalternativene vil bli betydelig større i framtida enn ved framskrivningenes startpunkt. Vi kan altså si at i den første del av framskrivingsperioden er befolkningsutviklingen gunstig ut fra ønsker om redusert pensjonsalder. Den siste del av perioden fram mot år 2040, vil derimot være relativt ugunstig (i forhold til redusert pensjonsalder). Sett i forhold til forsørgelsesbyrden bør en stimulere til økt yrkesdeltaking for eldre når andelen eldre i befolk-

Figur 3. Forsørgelsesraten ved tre alternativ for pensjonsordninger. AKU 1976-1984. Framskrevet 1984-2040

- 1) Arbeidsstyrken trendframskrevet.
- 2) Arbeidsstyrken trendframskrevet, men uten yrkesaktive i alder 65 år og over.
- 3) Arbeidsstyrken trendframskrevet, men uten yrkesaktive i alder 65 år og over, og med halvert arbeidsstyrke i alder 60-64 år.

ningen øker (jf. Clark and Spengler 1980). For Norge har vi imidlertid sett at framskrivningene gir forskjellige utviklingstrekk i første og siste del, og spørsmålet blir da hvilken vekt en skal legge på de helt langsiktige utviklingstrekk, når den første del av perioden har en gunstig utvikling i forsørgelsesbyrden. Siden det kanskje kan være vanskelig å tenke seg at en først reduserer pensjonsalderen for så å øke den, kan en kanskje si at en for den aktuelle diskusjon om pensjonsaldersnedsettelse også bør legge noe vekt på de mer langsiktige demografiske utviklingstrekk.

3. FORSØRGELSESBYRDEN - HVA VISER DEN?

I dette avsluttende avsnitt skal vi knytte noen kommentarer til hva utviklingen i forsørgelsesbyrden kan si oss. Det som vi vil sette søkelyset på, er sammenhenger mellom befolkningsutvikling og utviklingen i arbeidsstyrken og ressursdisponeringen i samfunnet.

Den disponible inntekt for Norge blir fordelt mellom privat og offentlig sektor. Den privat disponible inntekt blir fordelt mellom ulike husholdningstyper, finansinstitusjoner og foretak. I nasjonalregnskapet finner vi oversikter over hvor mye av den disponible inntekt som går til henholdsvis lønnstakere, selvstendige og trygdede/pensjonister. Det er en rekke faktorer som bestemmer hvordan den disponible inntekt fordeles, og befolkningsutviklingen er bare en av mange forklaringsfaktorer.

Når vi skal vurdere konsekvensene av endringer i forsørgelsesbyrden vil det være nødvendig å trekke inn de enkelte komponentene (jf. tabell 1). Det er betydelige forskjeller mellom de unge og gamle i

hvordan de blir "forsørget". For barn vil inntektsoverføringen hovedsakelig foregå innenfor familien, mens det for de eldre er slik at inntektsoverføringene hovedsakelig skjer via Folketrygden. For de ikke yrkesaktive i de yrkesaktive aldersklasser skjer det inntektsoverføringer både via de private husholdninger (eks. hjemmearbeidende gifte kvinner) og det offentlige (eks. uføretrygdede).

Den samlede disponible inntekt for pensjonistene vil avhenge både av tallet på pensjonister og av det gjennomsnittlige inntektsnivået for pensjonistene. Hvis vi går ut fra at inntektene for pensjonistene kommer fra inntektsoverføringer fra de yrkesaktive, vil det være en direkte sammenheng mellom forsørgelsesraten for de eldre og den skatt som de yrkesaktive må betale til denne inntektsoverføringen.

I det følgende skal vi begrense oss til å se på alderspensjonister. Vi kaller antall yrkesaktive for Y og antall alderspensjonister for P . Gjennomsnittsinntekten for pensjonister i forhold til de yrkesaktive kaller vi f . (Denne kan vi se i forhold til den beregningsformelen for alderspensjon som er bestemt i folketrygden.) Den skatt som de yrkesaktive må betale til inntektsoverføringen til de eldre kaller vi t . Gjennomsnittsinntekten for de yrkesaktive kaller vi r . Vi har da følgende sammenheng for totalinntekten for pensjonistene.

$$(1) \quad Pfr=Ytr$$

Av dette får vi hvilken sammenheng det er mellom forsørgelsesraten for de eldre, det relative inntektsnivået for pensjonistene og den skattesats som de yrkesaktive må pålegges for å opprettholde pensjonistenes inntekter.

$$(2) \quad t = fP/Y$$

Vi ser altså at hvis vi holder inntektsfordelingen mellom pensjonister og yrkesaktive konstant, vil skatteparameteren følge utviklingen i forsørgelsesraten. Det er bidraget til forsørgelsesraten fra de eldre som inngår i denne sammenhengen, vi har tidligere vist til utviklingen i denne (tabell 1). Bak denne enkle relasjonen (2), ligger det mange kompliserte forhold som må trekkes inn hvis vi vil utarbeide anslag på hvor mye skatt de yrkesaktive til enhver tid må betale som bidrag til pensjonssystemene. Det vil føre for langt å gå videre inn på dette i denne artikkelen. Poenget har i denne omgang bare vært å antyde at det vil være en sammenheng mellom inntektsoverføringsnivået og utviklingen i forsørgelsesbyrden.

En annen side ved utviklingen i forsørgelsesbyrden er kostnadene forbundet med offentlig tjenesteyting. Vi tenker da både på totalnivået og fordelingen mellom ulike typer virksomhet. Mens barn og ungdom legger beslag på offentlige ressurser til skoler og barnehager, vil de eldre i større grad være avhengig av helseinstitusjoner og spesielle tiltak rettet mot de eldre. Betydningen av befolkningsutviklingen for den kommunale økonomi er belyst i Bruknaap og Sand (1985). Det vil ikke være slik at kostnadene pr. "klient" for det offentlige ved ulike typer av tjenester vil være det samme. Både dekningsgrad og kostnader pr. klient vil variere. Sett i forhold til utgiftene for

det offentlige, bør vi altså når vi skal regne ut "reell forsørgelsesbyrde", ta hensyn til at de ulike befolkningsgrupper medfører forskjellige gjennomsnittskostnader. Dette er det forsøkt tatt hensyn til i det modellprosjekt som er beskrevet av Bruknaap og Sand (1985).

Det ytes også omsorgstjenester til barn og eldre fra de private. Utviklingen i denne innsats påvirkes både av utbyggingen av de offentlige tjenestene og den private tidsdisponeringen (særlig gifte kvinners yrkesdeltaking). Dette betyr at yrkesdeltakingen kan påvirkes av utviklingen i forsørgelsesbyrden. Hvor sterk sammenhengen mellom yrkesdeltaking og forsørgelsesbyrde er, vil imidlertid kunne avhenge nettopp av hvordan det offentlige omsorgsapparat er utbygd.

I vår framstilling av forsørgelsesbyrden har vi valgt å se på forholdet mellom yrkespassiv og yrkesaktiv befolkning. Dette gir mulighet til å ta hensyn til utviklingen i yrkesdeltakingen. Siden det imidlertid har skjedd betydelige endringer i arbeidstidene med økt andel av de sysselsatte i deltidsarbeid, kan vi kanskje si at vi tillegger økningen i yrkesdeltakingen for stor vekt i utregningen av forsørgelsesbyrden. En alternativ framgangsmåte, som vi imidlertid ikke har sett på, ville være i tillegg å trekke inn utviklingen i arbeidstider. Ved utregningen av forsørgelsesrate kunne vi da gi hver yrkesaktiv en vekt som svarer til arbeidstiden for vedkommende.

REFERANSER

- Bruknapp, Arne og Paal Sand (1985): "MAKKO - Makromodell for kommunal økonomi". Økonomiske analyser nr. 5, 1985, Statistisk Sentralbyrå.
- Clark, Robert and Joseph Spengler (1980): "Economic Responses to Population Aging with Special Emphasis to Retirement Policy". In "Retirement Policy in an Aging Society". Ed: Robert L. Clark, Duke University Press, 1980.
- Fridstrøm, Lasse (1981): "Framskrivning av arbeidsstyrken 1979-2000". Samfunnsøkonomiske Studier nr. 48, Statistisk Sentralbyrå.
- Ljones, Olav og Kjetil Sørli (1985): "Arbeidskraftstilgang og befolkningsutvikling. En presentasjon av beregningsmodellen MATAUK". Økonomiske analyser nr. 3, 1985. Statistisk Sentralbyrå.
- Munthe, Preben (1976): "Sirkulasjon, inntekt og økonomisk vekst". Universitetsforlaget, Oslo.
- NOU 1984:26: "Befolkningsutviklingen". Finansdepartementet 24. sept. 1984.
- Sørli, Kjetil (1985): MATAUK, en modell for tilgang på arbeidskraft, revidert modell og framskrivning av arbeidsstyrken 1983-2000. RAPPORT 85/8, Statistisk Sentralbyrå

TABELL- OG DIAGRAMVEDLEGG

Innhold	Side
A. NASJONALREGNSKAP FOR NORGE	
Tabell A1: Bruttonasjonalprodukt etter næring. Faste 1983-priser	1*
Tabell A2: Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse. Faste 1983-priser	2*
Tabell A3: Privat konsum. Faste 1983-priser	3*
Tabell A4: Bruttoinvestering i fast kapital etter næring. Faste 1983-priser	4*
Tabell A5: Eksport. Faste 1983-priser	5*
Tabell A6: Import. Faste 1983-priser	6*
Tabell A7: Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse	7*
Tabell A8: Driftsregnskap overfor utlandet	8*
Tabell A9: Eksport	9*
Tabell A10: Import	10*
Tabell A11: Faktorinntekt etter næring	11*
B. KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE	
Tabell B1: Olje- og gassproduksjon	12*
Tabell B2: Produksjonsindeksen etter næring og anvendelse	12*
Tabell B3: Industriproduksjon - produksjonsindeksen	12*
Tabell B4: Ordretilgang - industri	13*
Tabell B5: Ordreserver - industri	13*
Tabell B6: Lagerbeholdning	14*
Tabell B7: Arbeidsmarkedet - arbeidskraftundersøkelsen	14*
Tabell B8: Arbeidsmarkedet - arbeidskontorenes registreringer	14*
Tabell B9: Industriinvesteringer i verdi - investeringsundersøkelsen	15*
Tabell B10: Boligbygging	15*
Tabell B11: Detaljomsetningsvolum - sesongjustert indeks	15*
Tabell B12: Detaljomsetningsvolum mv. - endring fra foregående år	15*
Tabell B13: Timefortjeneste	16*
Tabell B14: Konsumprisindeksen	16*
Tabell B15: Engrospriser	16*
Tabell B16: Utenrikshandelen - verditall	17*
Tabell B17: Utenrikshandelen - indekser	17*
Diagrammer	
Produksjonsindeksen	18*
Ordreindeksen - industri	19*
Lager	20*
Olje- og gassproduksjon	20*
Byggearealstatistikk og boliglån, nye boliger	20*
Ordreindeksen - anleggsvirksomhet	21*
Arbeidsledighet og sysselsetting	21*
Antatte og utførte investeringer i industrien	21*
Detaljomsetning m.v.	22*
Lønninger	22*
Konsum- og engrospriser	22*
Utenrikshandel	23*
C. NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTLANDET	
Tabell C1: Bruttonasjonalprodukt	24*
Tabell C2: Privat konsum	24*
Tabell C3: Offentlig konsum	24*
Tabell C4: Bruttoinvesteringer	25*
Tabell C5: Eksport av varer og tjenester	25*
Tabell C6: Import av varer og tjenester	25*

	Side
D. KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET	
Tabell D1: Sverige	26*
Tabell D2: Storbritannia	26*
Tabell D3: Forbundsrepublikken Tyskland	26*
Tabell D4: Frankrike	26*
Tabell D5: USA	27*
Tabell D6: Japan	27*
Diagram: Industriproduksjonen i Vest-Europa	27*

1*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A1: BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER NÆRING. 1)
I faste 1983-priser. Mill.kr.

	-1983-				-1984-				-1985-
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Bruttonasjonalprodukt	99021	97558	100252	104505	102374	100930	104074	109372	106923
Næringsvirksomhet	84812	83348	86042	90295	87708	86264	89408	94706	91957
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	2842	1634	7822	2999	3026	1656	8479	2988	3221
Utvinning og rørtransport av råolje og naturgass	17384	17109	16243	19307	20200	19124	17486	21195	20721
Bergverksdrift	307	389	324	376	357	363	316	368	349
Industri	14078	13903	12515	14924	14297	13763	13039	15314	15114
Skjermet industri	3766	3783	3545	4139	3514	3741	3725	4199	3923
Nærings- og nytelses- midler	2253	2283	2121	2520	1858	2256	2336	2623	2320
Grafisk produksjon og forlag	1513	1500	1424	1619	1656	1485	1389	1576	1603
Utekonkurrerende industri .	2184	2282	2127	2488	2540	2487	2408	2679	2650
Treforedlings- produkter	590	591	591	669	680	663	645	731	762
Kjemiske råvarer	547	545	492	582	584	585	579	655	583
Raffinering av jordolje .	126	91	120	137	103	113	135	153	186
Metaller	921	1056	925	1100	1174	1126	1049	1141	1120
Hjemmekonkurrerende industri	8127	7838	6842	8297	8243	7535	6906	8436	8540
Tekstil- og bekledningsvarer	479	462	376	472	479	424	378	468	492
Trevarer, møbler og innredninger	1260	1297	1110	1396	1240	1189	1119	1421	1291
Kjemiske og mineralske produkter	1652	1622	1471	1669	1605	1542	1491	1685	1712
Bygging av skip og oljeplattformer	1272	1196	1026	1222	1330	1184	996	1214	1287
Andre verkstedprodukter .	3464	3261	2860	3537	3588	3196	2922	3648	3757
Elektrisitetsforsyning	4550	3693	3354	4475	4960	3576	3360	4248	5145
Bygge- og anleggs- virksomhet	5082	5409	5469	5387	4710	5243	5385	5913	4830
Varehandel	11150	11972	11878	13428	11888	12455	12021	13730	12014
Sjøfart og oljeboring	3996	3852	3806	3743	3539	3846	4023	3727	3588
Samferdsel	5683	5677	5789	5821	5631	6037	6082	6302	5967
Boligtjenester	3702	3722	3749	3781	3836	3859	3882	3906	4006
Annen privat tjenesteyting	14592	14816	15330	15169	14928	15480	15034	15403	15204
Korrekseksjoner	1447	1173	-237	887	335	864	300	1615	1747
Offentlig forvaltning	14210	14210	14210	14210	14666	14666	14666	14666	14966

1) Uoverensstemmelser i tabellene skyldes maskinell avrundning.

2*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A2: BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER ANVENDELSE. 1)
I faste 1983-priser. Mill.kr.

	1983				1984				1985
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Bruttonasjonalprodukt ..	99021	97558	100252	104505	102374	100930	104074	109372	106923
Innenlandsk bruk av varer og tjenester	93316	89017	93575	93179	92682	92691	97368	99746	96885
Privat konsum	45781	46229	48121	52043	46204	47333	48109	53615	48540
Spesifisert innen- landsk konsum	44371	44489	45476	50621	44904	45772	45934	52132	47284
Konsum i utlandet, netto	1410	1740	2645	1422	1300	1561	2176	1483	1255
Offentlig konsum	19556	19556	19556	19556	19952	19952	19952	19952	20545
Statlig konsum	7895	7895	7895	7895	7978	7978	7978	7978	8188
Sivilt	4764	4764	4764	4764	4852	4852	4852	4852	4912
Militært	3131	3131	3131	3131	3126	3126	3126	3126	3276
Kommunalt konsum ...	11660	11660	11660	11660	11975	11975	11975	11975	12357
Bruttoinvestering	27979	23232	25898	21580	26526	25406	29307	26179	27800
Bruttoinvestering i fast kapital	23871	24723	27753	23268	22459	33535	28830	26059	21075
Investering i oljevirksomhet ...	4297	5371	9190	3390	3314	14150	9116	4108	2773
Bygninger og anlegg	11128	11109	11520	11963	9877	10832	12155	12898	9744
Skip og båter	2875	1947	775	299	2820	1019	344	250	2152
Annet transport- materiell	1486	1719	1649	2194	1536	2171	1677	2272	1630
Maskiner, redskap, inventar ellers ..	4085	4577	4619	5423	4913	5362	5538	6531	4776
Lagerendring	4108	-1491	-1855	-1688	4067	-8129	477	120	6725
Oljeplattformer under arbeid	2307	2009	-3484	885	2682	-7251	-2761	2912	2056
Eksport	44483	45911	43866	50015	49438	48055	46227	50735	50549
- Import	38778	37370	37189	38689	39746	39816	39521	41109	40511

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

3*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A3: PRIVAT KONSUM. 1)
I faste 1983-priser. Mill.kr

	1983				1984				1985
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Privat konsum	45781	46229	48121	52043	46204	47333	48109	53615	48540
Spesifisert konsum	44371	44489	45476	50621	44904	45772	45934	52132	47284
Matvarer	8873	9346	9770	10712	8769	9563	9626	11025	8818
Drikkevarer og tobakk	2684	3013	3026	3267	2637	3247	3001	3470	2870
Klær og skotsøy	3141	3423	3356	4483	3215	3512	3388	4534	3144
Bolig, lys og bren- sel	8791	7537	7158	8842	9461	7705	7379	8945	10024
Møbler og hushold- ningsartikler	3511	3270	3681	4624	3471	3322	3628	4732	3640
Helsepleie.....	2132	2059	1981	2082	2207	2026	1964	2112	2189
Transport, post- og teletjenester	7248	7451	7308	7116	7028	7765	7549	7654	8280
Fritidssysler og ut- danning	3681	3675	3874	4652	3879	3705	3867	4614	3682
Andre varer og tje- nester	4308	4715	5323	4844	4237	4927	5532	5047	4638
Korreksjonsposter.....	1410	1740	2645	1422	1300	1561	2176	1483	1255
Nordmenns konsum i utlandet	2343	3098	4563	2532	2234	2830	4313	2562	2337
Utlendingers konsum i Norge	-933	-1358	-1918	-1110	-934	-1269	-2138	-1079	-1081

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

4*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A4: BRUTTOINVESTERING I FAST KAPITAL ETTER NÆRING. 1)
I faste 1983-priser. Mill.kr.

	1983				1984				1985
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Bruttoinvestering i fast kapital	23871	24723	27753	23268	22459	33535	28830	26059	21075
Næringsvirksomhet	20773	21624	24654	20170	19203	30279	25574	22803	17793
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	952	1540	1459	1221	824	1541	1502	1240	984
Utvinning og rørtransport av råolje og naturgass	3215	4882	9560	4709	2996	14560	9992	4193	3417
Bergverksdrift	125	67	72	69	61	83	118	116	78
Industri	1613	1853	1871	2630	1736	2019	2237	3427	1928
Skjermet industri	517	595	513	867	579	663	535	932	472
Nærings og nytelsesmidler	423	460	410	676	457	456	432	719	364
Grafisk produksjon og forlag	94	135	104	190	121	207	103	214	108
Utekonkurrerende industri	348	400	398	528	401	480	602	898	581
Treforedlingsprodukter	63	71	115	145	86	66	141	202	85
Kjemiske råvarer	102	122	91	150	97	116	133	172	110
Raffinering av jordolje	44	76	57	41	9	14	25	95	50
Metaller	140	131	135	191	210	285	303	429	336
Hjemmekonkurrerende industri	748	859	959	1235	756	876	1099	1596	874
Tekstil- og bekledningsvarer	26	42	47	52	23	41	30	109	51
Trevarer, møbler og innredninger	135	159	186	274	132	135	175	227	112
Kjemiske og mineralske produkter	203	181	198	270	210	228	250	276	194
Bygging av skip og oljeplattformer	87	128	152	217	138	163	185	215	130
Andre verkstedprodukter	296	348	376	423	254	309	459	770	388
Elektrisitetsforsyning	1321	1729	1998	2421	1484	1575	2209	2316	1302
Bygge- og anleggsvirksomhet	509	509	509	509	501	501	501	501	438
Oljeboring	1513	470	-197	-990	495	160	-127	256	35
Varehandel	1071	1071	1071	1071	1112	1112	1112	1112	1169
Sjøfart	2731	1820	654	164	2668	853	171	72	1280
Samferdsel	1354	1684	1688	2525	1678	2195	1732	2605	1738
Boliger	4367	4160	4317	4069	3341	3501	4182	4225	3336
Annen privat tjenesteyting (inkl. forretningsbygg)	2001	1839	1651	1772	2305	2177	1945	2740	2089
Offentlig forvaltning	3098	3098	3098	3098	3256	3256	3256	3256	3282

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

5*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A5: EKSPORT. 1)
I faste 1983-priser. Mill.kr.

	-1983-				-1984-				-1985-
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Eksport i alt	44483	45911	43866	50015	49438	48055	46227	50735	50549
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	333	436	305	496	437	424	300	477	519
Råolje	9135	10853	10387	10279	11535	11189	11932	13038	11857
Naturgass	6437	5249	4465	7040	7459	6188	4431	6735	7407
Bergverksprodukter	316	302	319	357	355	286	326	372	322
Industriprodukter	14568	15101	14176	16136	15445	15141	14311	16981	15919
Levert fra									
Skjermet industri	1956	2308	2112	2347	1875	2201	2168	2359	1965
Nærings- og nytelsesmidler	1926	2285	2083	2317	1851	2178	2141	2332	1938
Grafiske produkter	30	24	29	30	23	23	27	27	28
Utekonkurrerende industri ...	7494	7739	7068	8393	8354	8022	7603	8759	8364
Treforedlingsprodukter ...	1155	1299	1310	1400	1412	1448	1449	1458	1549
Kjemiske råvarer	1346	1303	1205	1434	1412	1496	1409	1548	1425
Raffinerte oljeprodukter ..	1387	1093	1037	1627	1300	1044	998	1497	1271
Metaller	3607	4043	3516	3932	4230	4035	3747	4256	4118
Hjemmekonkurrerende industri	5117	5054	4997	5397	5216	4918	4539	5863	5589
Tekstil- og bekleddingsvarer	251	270	266	342	268	238	254	305	344
Trevarer, møbler og innredninger	224	252	208	305	252	281	261	334	262
Kjemiske og mineralske produkter	1202	1196	1044	1246	1430	1379	1248	1392	1445
Skip og oljeplattformer, nybygde og reparasjoner ...	660	864	1056	654	472	393	193	612	351
Andre verkstedprodukter ...	2780	2472	2423	2850	2794	2628	2583	3220	3187
Skip og oljeplattformer mv., eldre	994	1512	1081	2459	1578	2380	1799	773	1377
Elektrisk kraft	127	195	222	291	127	93	197	82	103
Boring etter olje og gass (inkl. utleie av olje- plattformer)	743	447	495	774	594	582	552	814	610
Bruttofrakter ved skipsfart ...	7376	7162	7188	7193	6923	6950	6771	6663	7244
Direkte eksport av tjenester ved oljevirkosomhet	142	133	123	159	168	163	145	147	153
Rørtjenester	795	687	634	797	833	776	546	793	948
Utlendingers konsum i Norge ...	933	1358	1918	1110	934	1269	2138	1079	1081
Tjenester ellers	2585	2476	2556	2923	3050	2615	2779	2780	3010

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

6*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A6: IMPORT. 1)
I faste 1983-priser. Mill.kr.

	-----1983-----				-----1984-----				-----1985-----
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Import i alt	38778	37370	37189	38689	39746	39816	39521	41109	40511
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	1193	1035	985	1359	1214	1238	932	1105	1212
Råolje	718	469	890	824	898	1124	597	723	705
Bergverksprodukter	347	408	416	422	473	450	511	447	510
Industriprodukter	22255	21869	19083	22208	25762	22731	23762	25426	25820
Skjermet industri	997	989	1010	1156	965	989	1094	1304	1154
Nærings og nyttelsesmidler	752	785	734	871	704	760	822	1000	849
Grafiske produkter .	245	205	276	285	261	229	272	304	305
Utekonkurrerende industri	4287	4517	4281	5036	5073	4413	4866	5388	5450
Treforedlings- produkter	516	578	541	624	622	583	564	666	670
Kjemiske råvarer ...	1171	1273	1065	1275	1232	1231	1192	1352	1402
Raffinerte olje- produkter	1196	993	1083	1306	1149	808	1160	1213	1214
Metaller	1403	1673	1591	1832	2070	1791	1951	2157	2164
Hjemmekonkurrerende industri	16971	16363	13793	16016	19723	17329	17802	18734	19216
Tekstil- og be- kledningsvarer	2148	1847	2050	2038	2308	1942	2216	2207	2569
Trevarer	775	800	750	1029	837	793	795	1067	912
Kjemiske og mineral- ske produkter	3533	3744	3610	4154	3880	3919	3929	4648	4366
Skip og olje- plattformer (inkl. repara- sjoner)	3903	3014	1237	1641	4366	1679	3335	1663	1732
Andre verksted- produkter (inkl. leiearbeid)	6612	6958	6146	7153	8332	8997	7526	9148	9637
Transportmidler mv. uten tilsvarende norsk produksjon	1474	1893	1434	1599	1173	2240	1432	1686	1526
Elektrisk kraft	11	17	12	22	10	13	16	42	19
Diverse vare- og tjenesteimport til oljevirksomhet	3086	879	1371	1483	692	980	1121	761	560
Sjipsfartens ut- gifter i utlandet (ekskl. reparasjoner) ..	4433	4297	4474	4476	4224	4242	4141	4069	4384
Nordmenns konsum i utlandet	2340	3091	4561	2544	2174	2812	4353	2601	2460
Tjenester ellers	2921	3411	3962	3752	3126	3985	2657	4249	3315

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

7*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A7: BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER ANVENDELSE. 1)
Mill.kr.

	1983				1984				1985
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Bruttonasjonalprodukt ..	96288	96707	101621	106720	106454	108183	112491	119490	118663
Innenlandsk bruk av varer og tjenester	90793	89020	94335	94939	94621	97774	103553	107287	105948
Privat konsum	44799	45904	48396	53074	48107	50025	51636	58230	53942
Spesifisert innen- landsk konsum	43370	44192	45785	51610	46789	48373	49151	56428	52310
Konsum i utlandet, netto	1429	1712	2612	1464	1319	1652	2485	1802	1632
Offentlig konsum	18969	19523	19881	19850	20328	20838	21344	21463	22690
Statlig konsum	7709	7886	8002	7984	8119	8269	8508	8576	8952
Sivilt	4623	4764	4839	4830	4960	5068	5196	5226	5393
Militært	3086	3122	3163	3155	3159	3201	3313	3350	3560
Kommunalt konsum ...	11260	11636	11879	11866	12210	12569	12836	12887	13738
Bruttoinvestering	27025	23593	26058	22015	26186	26911	30573	27594	29316
Bruttoinvestering i fast kapital	23676	25775	27308	22857	22222	33745	30033	28383	22950
Investering i oljevirkosomhet ...	4468	5427	8966	3387	3344	14362	10077	5079	3529
Bygninger og anlegg	10872	11574	11513	11761	10206	11157	12411	13982	11015
Skip og båter	2702	2512	560	124	2712	1059	230	181	1776
Annet transport- materiell	1519	1714	1652	2164	1522	2185	1806	2476	1843
Maskiner, redskap, inventar ellers ..	4117	4548	4618	5422	4439	4983	5508	6666	4787
Lagerendring	3349	-2182	-1250	-842	3964	-6834	540	-789	6366
Oljeplattformer under arbeid	2019	1780	-2950	868	2020	-6212	-2562	2393	2367
Eksport	43612	44863	44496	51304	52142	51905	52345	59047	59995
- Import	38117	37176	37210	39523	40309	41496	43407	46844	47280

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

8*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A8: DRIFTSREGNSKAP OVERFOR UTLANDET. 1)

Mill.kr.

	-----1983-----				-----1984-----				-1985-
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Eksportoverskudd	5495	7687	7286	11781	11833	10409	8938	12203	12715
Eksport av varer og tjenester	43612	44863	44496	51304	52142	51905	52345	59047	59995
Import av varer og tjenester	38117	37176	37210	39523	40309	41496	43407	46844	47280
Rente- og stønadsoverskudd	-4936	-4799	-3029	-4474	-4314	-5269	-3573	-3880	-4520
Renter, aksjeutbytte mv., netto	-3793	-3975	-2340	-2884	-3545	-4243	-2731	-2359	-3329
Stønader, netto	-1143	-824	-689	-1590	-769	-1026	-842	-1521	-1191
Overskudd på drifts- regnskapet	559	2888	4257	7307	7519	5140	5365	8323	8195

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

9*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A9: EKSPORT. 1)
Mill.kr.

	-----1983-----				-----1984-----				-1985-
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Eksport i alt	43612	44863	44496	51304	52142	51905	52345	59047	59995
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	358	431	283	497	485	500	345	567	586
Råolje	9141	10484	10410	10619	12000	11696	13188	14828	13838
Naturgass	6355	5255	4554	7028	7548	6336	4874	7859	8389
Bergverksprodukter	312	305	319	358	371	296	341	402	371
Industriprodukter	13998	14789	14421	16774	16375	16408	15782	18941	17806
Levert fra									
Skjermet industri	1885	2313	2156	2370	1923	2236	2123	2391	2098
Nærings- og nytelsesmidler	1856	2289	2126	2339	1899	2212	2093	2362	2067
Grafiske produkter	29	23	30	31	24	24	30	30	31
Utekonkurrerende industri ...	7143	7455	7270	8824	9239	9131	8896	10291	10000
Treforedlingsprodukter	1143	1289	1320	1412	1448	1505	1608	1652	1766
Kjemiske råvarer	1318	1274	1207	1488	1523	1649	1578	1757	1599
Raffinerte oljeprodukter ..	1418	1042	1047	1638	1340	1066	1027	1648	1476
Metaller	3264	3851	3697	4286	4928	4912	4683	5234	5159
Hjemmekonkurrerende industri	4971	5021	4994	5579	5213	5041	4763	6259	5707
Tekstil- og bekleddingsvarer	268	281	271	310	272	270	281	360	356
Trevarer, møbler og innredninger	219	257	212	301	271	303	288	366	289
Kjemiske og mineralske produkter	1163	1147	1065	1313	1232	1233	1282	1527	1524
Skip og oljeplattformer, nybygde og reparasjoner ...	642	889	1051	652	505	432	215	699	392
Andre verkstedprodukter ...	2678	2448	2396	3003	2934	2804	2697	3308	3146
Skip og oljeplattformer mv., eldre	1054	1214	1308	2470	1764	2640	2136	898	1722
Elektrisk kraft	180	210	183	262	146	119	199	126	292
Boring etter olje og gass (inkl. utleie av olje- plattformer)	718	455	505	782	543	539	522	765	645
Bruttofrakter ved skipsfart ...	7113	7167	7216	7424	7833	8356	8899	9547	10800
Direkte eksport av tjenester ved oljevirkosomhet	142	134	125	156	168	167	156	163	177
Rørtjenester	820	642	631	821	787	742	587	745	882
Utlendingers konsum i Norge ...	911	1347	1929	1132	970	1334	2282	1165	1176
Tjenester ellers	2510	2432	2615	2983	3155	2773	3034	3040	3311

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

10*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A10: IMPORT. 1)
Mill.kr.

	-1983-				-1984-				-1985-
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Import i alt	38117	37176	37210	39523	40309	41496	43407	46844	47280
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	1143	999	971	1458	1338	1355	1042	1263	1411
Råolje	764	447	869	821	917	1143	634	793	852
Bergverksprodukter	349	405	413	426	511	441	538	500	563
Industriprodukter	22039	21852	19046	22480	25276	22863	24936	27444	28309
Skjermet industri	921	1040	1007	1184	1030	1097	1213	1438	1320
Nærings og nyttelsesmidler	686	813	739	903	758	850	930	1107	982
Grafiske produkter .	234	227	268	281	272	247	284	330	338
Utekonkurrerende industri	4245	4438	4288	5149	5352	4722	5311	5991	6238
Treforedlings- produkter	500	577	546	635	652	644	634	780	799
Kjemiske råvarer ...	1165	1260	1064	1296	1342	1335	1288	1456	1502
Raffinerte olje- produkter	1200	947	1097	1334	1219	854	1241	1353	1383
Metaller	1381	1654	1581	1885	2139	1889	2149	2401	2554
Hjemmekonkurrerende industri	16873	16374	13750	16147	18894	17044	18412	20016	20751
Tekstil- og be- kledningsvarer	2082	1753	2109	2139	2337	2010	2520	2638	2949
Trevarer	756	807	734	1057	866	854	848	1226	1028
Kjemiske og mineral- ske produkter	3506	3716	3602	4218	4110	4181	4164	5109	4873
Skip og olje- plattformer (inkl. repara- sjoner)	3682	3267	1165	1680	4221	1899	3549	1799	2181
Andre verksted- produkter (inkl. leiearbeid)	6847	6831	6141	7052	7360	8101	7332	9244	9720
Transportmidler mv. uten tilsvarende norsk produksjon	1466	1893	1436	1605	1187	2290	1536	1821	1684
Elektrisk kraft	13	15	12	23	10	15	11	23	23
Diverse vare- og tjenesteimport til oljevirkosomhet	3086	887	1394	1452	716	1043	1246	873	651
Skipsfartens ut- gifter i utlandet (ekskl. reparasjoner) ..	4053	4218	4484	4926	4842	5192	5745	6551	7252
Nordmenns konsum i utlandet	2350	3075	4546	2564	2290	2986	4766	2966	2806
Tjenester ellers	2855	3385	4039	3767	3222	4167	2954	4611	3729

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

TABELL A11: FAKTORINNTEKT ETTER NÆRING. 1)

Mill.kr.

	1983				1984				-1985-
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Faktorinntekt i alt	71206	71292	76130	79643	79369	79867	84208	88802	89391
Næringsvirksomhet	58343	57927	62439	65906	65346	65430	69452	74003	73765
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	2628	895	7212	2860	2621	880	8031	3246	3404
Utvinning og rørtransport av råolje og naturgass	12424	11644	11283	14693	14631	13530	12835	17601	17831
Bergverksdrift	295	378	320	379	382	384	347	404	390
Industri	11941	13582	11705	13518	14321	14963	12677	14838	14779
Skjermet industri	2707	3665	2877	2982	3100	3600	3038	3523	3572
Nærings- og nytelsesmidler	1510	2395	1668	1592	1571	2237	1772	2014	2006
Grafisk produksjon og forlag	1197	1270	1208	1390	1528	1363	1266	1509	1566
Utekonkurrerende industri .	1832	2330	2409	2756	3287	3277	2998	3255	2904
Treforedlingsprodukter ..	505	533	523	577	649	597	618	723	722
Kjemiske råvarer	436	515	456	548	624	597	558	625	487
Raffinering av jordolje .	-31	58	88	-31	-45	-92	-226	-213	-317
Metaller	923	1225	1343	1663	2060	2174	2049	2120	2011
Hjemmekonkurrerende industri	7402	7586	6419	7780	7934	8087	6641	8059	8304
Tekstil- og bekledningsvarer	419	434	327	377	422	406	336	435	431
Trevarer, møbler og innredninger	1042	1169	941	1101	1074	1056	957	1220	1110
Kjemiske og mineralske produkter	1273	1341	1248	1409	1298	1301	1350	1628	1639
Bygging av skip og oljeplattformer	1661	1639	1327	1587	1735	1667	1339	1666	1819
Andre verkstedprodukter .	3007	3004	2576	3307	3405	3658	2659	3110	3305
Elektrisitetsforsyning	2639	1926	1641	2474	3047	1995	1858	2604	3984
Bygge- og anleggsvirksomhet	3976	4324	4286	4185	3597	4509	4422	5013	3950
Varehandel	7211	7799	8183	9850	8533	9257	8578	9706	8718
Sjøfart og oljeboring	1161	1109	1156	930	1260	1743	2086	1664	1760
Samferdsel	3864	3992	4002	4122	3974	4445	4409	4622	4412
Boligtjenester	2328	2419	2485	2570	2628	2727	2762	2803	2967
Annen privat tjenesteyting .	13794	13955	15096	13342	14478	15279	16388	14889	16925
Korrekasjonssektorer	-3918	-4096	-4929	-3016	-4126	-4282	-4941	-3386	-5354
Offentlig forvaltning	12863	13364	13690	13737	14023	14438	14756	14799	15626

1) Se fotnote 1 i tabell 1.

12*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B1: OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Produksjon av råolje i millioner tonn og naturgass i milliarder standard kubikkmeter. Tallene for årene viser gjennomsnittlig månedsproduksjon.

	1980	1981	1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
						Des	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai
Råolje	2.0	2.0	2.0	2.6	2.9	3.3	3.0	2.7	3.1	3.0	3.1
Naturgass	2.2	2.2	2.1	2.1	2.3	2.6	2.9	2.5	2.7	2.5	2.3

TABELL B2: PRODUKSJONSINDEKS ETTER NÆRING OG ANVENDELSE

Sesongjusterte indekser. 1980=100.
Årsindeksene er et gjennomsnitt av månedsindeksene for året.

	1980	1981	1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
						Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai
Produksjon etter næring:											
Bergv.dr., industri og kraftf. 1)	100	101	100	102	104	104	106	108	107	107	104
Bergverksdrift 1)	100	101	99	102	104	116	111	107	102	103	96
Industri	100	99	97	96	99	99	98	101	101	101	102
Kraftforsyning	100	110	112	128	128	123	142	144	133	129	111
Produksjon etter anvendelse:											
Eksport 1)	100	101	104	106	113	114	112	113	112	112	112
Konsum	100	100	99	102	103	103	104	106	105	106	102
Investering 2)	100	199	116	108	108	105	106	110	118	110	112
Vareinnsats i bygg og anlegg	100	105	102	101	99	101	102	101	102	102	100
Vareinnsats ellers	100	89	95	98	100	101	102	103	103	103	100

1)Utenom utvinning av olje og naturgass.

2)Se merknad etter tabell 17.

TABELL B3: INDUSTRIPRODUKSJON - PRODUKSJONSINDEKSEN

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et tremåneders glidende gjennomsnitt 1).

	1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
				Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai
Industri ialt	-0.5	-0.7	2.4	2.9	1.8	1.3	2.1	2.9	2.2
Næringsmidler, drikkev. og tobakk	2.8	-1.2	-0.6	-0.3	1.9	0.7	2.0	0.7	2.0
Tekstilvarer, bekledn.v., lær mv.	-12.2	-12.8	-1.6	0.5	-1.2	-1.0	-0.4	0.6	-0.1
Trevarer	-4.5	-0.8	-1.2	1.2	0.9	0.6	3.6	4.7	1.3
Treforedling	-3.7	4.1	10.1	6.3	7.3	7.2	4.2	3.8	2.6
Grafisk produksjon og forlagsv.	-2.4	0.5	0.4	0.7	-0.7	-0.2	1.5	2.9	1.6
Kjemiske prod., mineraloljep. mv.	9.1	2.6	5.8	5.7	-0.1	-1.1	-0.7	2.3	2.2
Mineralske produkter	-2.3	-4.4	-5.5	0.3	1.7	3.3	3.7	4.4	3.6
Jern, stål og ferrolegeringer	-12.6	7.9	11.3	9.2	9.7	5.2	2.3	0.2	-0.4
Ikke-jernholdige metaller	6.1	10.9	10.6	2.2	-0.1	-2.1	-2.6	-3.6	-4.6
Metallvarer	-1.9	-3.2	3.1	5.4	4.3	3.7	5.5	6.5	5.0
Maskiner	0.4	0.9	4.5	7.1	6.5	7.5	8.9	10.2	8.6
Elektriske apparater og materiell	3.0	1.6	3.3	4.6	3.6	3.6	6.3	8.6	10.2
Transportmidler	0.7	-12.6	-5.4	-5.3	-6.1	-7.9	-7.6	-6.9	-6.5
Tekn. og vitensk. instr. mv.	2.0	-3.0	0.6	-0.7	-1.6	-0.2	-1.6	0.3	0.4
Industriproduksjon ellers	2.8	-7.2	-1.4	3.2	3.0	7.2	8.3	14.3	6.4

1)Tallene i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode året før for summen av produksjonen for den aktuelle måneden, måneden før og måneden etter.

TABELL B4: ORDRETLGANG - INDUSTRI

Ordretilgang til utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Sesongjusterte verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1981	1982	1983	1984	-----1983-----				-----1984-----				1985
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv

Produksjon av kjemiske råvarer:													
Ordretilgang i alt	178	180	189	215	178	185	188	206	196	214	201	250	223
For eksport	185	178	195	237	175	173	192	242	215	240	219	276	193
Fra hjemmemarkedet	166	184	181	185	185	195	182	161	170	171	176	223	266

Produksjon av metaller:													
Ordretilgang i alt	154	133	198	223	162	192	207	230	232	213	225	225	250
For eksport	154	141	217	243	174	209	232	255	254	233	245	241	267
Fra hjemmemarkedet	155	102	133	158	114	142	134	142	145	152	164	168	183

Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:													
Ordretilgang i alt	146	145	147	168	139	143	152	156	161	159	158	195	192
For eksport	161	158	164	213	168	148	174	166	197	201	199	257	229
Fra hjemmemarkedet	140	140	141	150	126	142	150	147	143	146	147	165	174

1) Ikke sesongjustert

TABELL B5: ORDRERESERVER - INDUSTRI

Ordrereserver i utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1981	1982	1983	1984	-----1983-----				-----1984-----				1985
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv

Produksjon av kjemiske råvarer:													
Ordrereserver i alt	148	175	182	221	166	170	181	209	178	201	229	274	264
For eksport	163	183	189	259	151	168	184	254	216	224	269	328	265
Fra hjemmemarkedet	129	164	172	172	186	173	178	152	131	172	180	205	263

Produksjon av metaller:													
Ordrereserver i alt	123	104	127	141	114	116	134	143	160	141	141	120	151
For eksport	123	115	152	167	134	138	162	174	193	165	168	141	176
Fra hjemmemarkedet	123	78	63	71	64	61	62	64	74	77	69	65	85

Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:													
Ordrereserver i alt	163	163	169	175	173	170	169	163	171	171	173	186	199
For eksport	194	190	187	202	194	187	192	174	200	193	192	224	240
Fra hjemmemarkedet	150	151	161	164	164	163	158	159	159	162	165	169	181

TABELL 86: LAGERBEHOLDNING

Lagerbeholdning i industri og engroshandel. Verdiindekser. 1982=100.

	1981	1982	1983	1984	-----1983-----				-----1984-----				1985
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	
Industri og engroshandel:													
Lager i alt:	97	100	90	87	97	88	90	86	85	84	92	87	88
Norskproduserte varer:													
For innenlandsk bruk	96	100	101	96	106	96	103	97	96	90	102	96	97
For eksport	92	100	74	72	82	73	75	66	66	70	78	75	75
Importerte varer:													
Lager i alt	103	100	90	87	97	90	83	88	87	90	89	83	86
Industri:													
Lager i alt	98	100	87	84	96	87	84	82	82	84	86	83	83
Lager av egne produkter	95	100	86	83	95	85	85	80	81	81	85	83	84
Lager av råstoffer	104	100	89	87	98	91	80	86	84	92	90	82	81
Lager etter vare:													
Jern og stål	108	100	86	79	86	84	89	84	83	77	80	76	92
Andre uedle metaller	92	100	57	59	65	57	53	52	47	51	65	71	68
Tre- og treforedl.prod.	97	100	93	86	101	97	91	83	94	90	85	75	85

TABELL 87: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN

Tallet på arbeidssøkere uten arbeidsinntekt og tallet på sysselsatte.
1000 personer.

	1981	1982	1983	1984	-----1983-----				-----1984-----				1985
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	
Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt:													
Kvinner	23	25	33	28	36	37	32	26	25	27	35	24	26
Menn	17	27	35	33	37	34	42	25	35	36	35	27	31
Totalt	40	52	67	61	72	72	74	51	60	63	70	51	58
Tallet på sysselsatte:	1932	1946	1957	1970	1919	1975	1958	1975	1975	1978	1947	1979	1991

TABELL 88: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKONTORENES REGISTRERINGER

Tallet på registrerte arbeidsløse og ledige plasser. Arbeidsløshetsprosenten.

	1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
				Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai
Sesongjusterte tall:									
Registrerte arbeidsløse 1000 pers.	41.4	63.6	66.6	58.6	60.0	62.2	58.9	54.6	52.4
Ujusterte tall:									
Registrerte arbeidsløse 1000 pers.	41.4	63.5	66.6	64.8	70.3	67.8	61.4	55.8	46.5
Herav: Permitterte 1000 pers.	6.6	10.8	8.3	9.1	9.3	10.1	8.8	7.4	5.4
Ledige plasser 1) 1000 pers.	5.0	3.3	4.3	3.1	6.4	6.3	6.2	7.5	5.1
Arbeidsløshetsprosent	2.5	3.8	3.9	3.8	4.1	4.0	3.6	3.3	2.7
Arb.løse/led.plasser 1)	9.4	22.0	16.1	20.9	11.0	10.8	10.0	7.5	9.1

1) Tallene for ledige plasser fra og med januar 1983 er ikke uten videre sammenliknbare med tall for tidligere år på grunn av endringer i beregningsmetoden.

TABELL B9: INDUSTRIINVESTERTINGER I VERDI - INVESTERTINGSUNDERSØKELSEN

Antatte og utførte industriinvesteringer. Mill.kr. Sesongjustert.
Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1982	1983	1984	1983			1984			1985	
				3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv
Utførte	1872	1556	1855	1526	1592	1629	1599	1864	2329	1883	..
Antatte	1936	1739	2000	1730	1767	1890	1921	2033	2158	2415	2397

TABELL B10: BOLIGBYGGING

Antall boliger i 1000. Sesongjustert. 1). Tallene for årene
viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1982	1983	1984	1984/1985						
				Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai	
Boliger satt igang		3.1	2.6	2.2	2.3	2.4	2.1	2.4	1.8	2.0
Boliger under arbeid		34.1	33.9	29.8	31.6	26.4	27.4	28.8	26.4	27.7
Boliger fullført		3.2	2.7	2.6	2.3	2.9	2.8	2.4	2.0	1.9

1) Seriene er sesongjustert uavhengig av hverandre.

TABELL B11: DETALJOMSETNINGSVOLUM

Sesongjustert indeks. 1979=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av
månedstallene for det samme året.

	1980	1981	1982	1983	1984	1984/1985					
						Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Omsetning ialt	101	102	102	101	102	107	103	108	106	107	110

TABELL B12: DETALJOMSETNINGSVOLUM MV.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et
tremåneders glidende gjennomsnitt. 1)

	1982	1983	1984	1984/1985					
				Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Omsetning ialt	-0.2	-0.9	1.1	1.2	2.6	4.1	4.4	7.1	7.3
Detaljomsättning etter næring:									
Nærings- og nytelsesmidler	-3.9	-2.0	-0.5	0.2	0.4	0.8	-0.5	1.0	0.0
Bekledning og tekstilvarer	-1.7	-1.8	1.7	1.6	1.2	0.9	-1.1	-1.5	-0.1
Møbler og innbo	1.5	1.5	2.6	2.4	2.4	1.7	1.2	1.7	2.3
Jern, farge, glass, stent. og sport	1.5	-3.6	1.0	-0.5	0.6	1.6	0.6	-0.1	-1.8
Ur, opt., musikk, gull og sølv	5.1	-0.2	-0.4	-2.7	-0.8	-1.7	-3.1	-4.7	-3.6
Motorkjøretøyer og bensin	4.6	-0.9	2.3	3.0	6.9	12.5	17.2	23.8	24.9
Reg. nye personbiler	10.6	-4.9	-1.7	2.9	13.6	22.5	29.0	33.4	39.1

1) Tallet i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode
året før for summen av omsetningsverdien for den aktuelle måneden,
måneden før og måneden etter.

TABELL B13: TIMEFORTJENESTE

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og i bygge- og anleggsvirksomhet.
Kroner.

	1982	1983	1984	-----1983-----			-----1984-----			-1985	
				2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv
Industri, kvinner	41.5	45.3	49.1	45.0	45.5	46.9	47.2	48.3	50.1	51.0	51.3
Industri, menn	49.8	54.0	58.6	53.6	54.6	55.6	55.9	57.7	59.8	60.9	61.3
Bygge- og anl., menn	58.7	61.9	65.9	61.9	62.0	63.4	62.9	64.9	67.4	68.3	..

TABELL B14: KONSUMPRISINDEKSEN.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme måned ett år tidligere.

	1982	1983	1984	-----1984/1985-----						
				Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai	
Ialt	11.3	8.4	6.3	5.9	5.7	5.5	5.5	5.5	5.7	
Varer og tjenester etter konsumgruppe:										
Matvarer ialt	13.9	8.1	6.9	6.5	6.5	6.1	6.3	6.3	6.9	
Drikkevarer og tobakk	17.3	10.1	5.4	4.0	3.8	4.5	3.7	3.7	4.3	
Klær og skotøy	7.5	5.3	5.7	7.5	6.1	5.9	7.6	7.3	7.6	
Bolig, lys og brensel	12.0	9.9	7.7	7.3	7.3	7.0	6.4	6.2	6.2	
Møbler og husholdningsartikler	9.7	7.9	4.7	4.8	4.8	4.7	4.6	4.4	4.7	
Helsepleie	13.2	6.6	5.0	4.9	5.1	5.1	5.6	3.8	5.7	
Reiser og transport	9.7	9.9	6.3	5.1	4.4	4.0	4.2	4.0	3.9	
Fritidssysler og utdanning	10.0	6.6	6.3	6.3	6.2	6.4	5.8	6.4	6.4	
Andre varer og tjenester	12.4	8.9	4.6	3.7	3.9	4.0	3.8	3.9	4.0	
Varer og tjenester etter leveringssektor:										
Jordbruksvarer	12.7	7.3	5.7	5.7	5.6	5.4	4.6	4.2	4.9	
Andre norskproduserte konsumvarer	10.9	8.6	7.0	6.5	6.3	5.8	6.4	6.1	6.0	
Importerte konsumvarer	8.0	6.9	5.7	5.4	5.1	5.2	5.8	6.3	6.7	
Husleie	12.6	9.2	7.4	6.8	6.8	6.8	5.0	5.0	5.0	
Andre tjenester	15.0	10.5	5.6	5.4	5.1	4.9	4.5	4.3	4.6	

TABELL B15: ENGROSPRISER.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode ett år tidligere.

	1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
				Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai
Ialt	6.4	5.8	6.3	6.0	6.0	5.6	5.9	6.3	6.3
Matvarer og levende dyr	7.6	5.6	7.3	7.8	8.1	8.1	8.8	8.4	9.1
Drikkevarer og tobakk	14.6	9.5	6.3	5.1	5.2	5.7	4.7	4.8	5.1
Råvarer, ikke spis., u. brenselst.	3.1	2.6	10.1	6.4	7.3	5.0	5.0	4.2	4.7
Brenselstoffer, -olje og el.kraft	8.4	8.6	7.7	7.2	6.6	5.7	7.4	8.9	7.8
Dyre- og plantefett, voks	1.3	13.1	24.0	15.7	15.2	10.4	12.7	8.6	6.5
Kjemikalier	3.2	5.0	5.7	4.6	4.5	3.7	2.5	3.4	3.6
Bearbeidde varer etter materiale	7.1	4.7	5.3	5.4	5.1	4.9	4.5	4.7	4.9
Maskiner og transportmidler	4.1	5.2	3.7	4.1	3.9	4.4	4.7	4.9	5.0
Forskjellige ferdigvarer	6.1	5.6	4.9	5.1	4.4	4.5	4.1	5.0	5.4

TABELL B16: UTENRIKSHANDELEN - VERDITALL

Verditall for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken.1). Milliarder kroner. Sesongjustert. Tallene for årene viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1980	1981	1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
						Des	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai
Eksport	3.8	4.3	4.4	5.0	5.8	6.2	6.2	6.0	6.3	6.2	6.7
Import	6.8	7.1	7.6	7.6	9.0	9.4	10.1	10.4	10.5	10.7	10.1

1)Eksport er regnet uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.
Import er regnet uten skip og oljeplattformer.

TABELL B17: UTENRIKSHANDELEN - INDEKSER

Volum- og prisindekser for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken.1). 1980=100. Årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

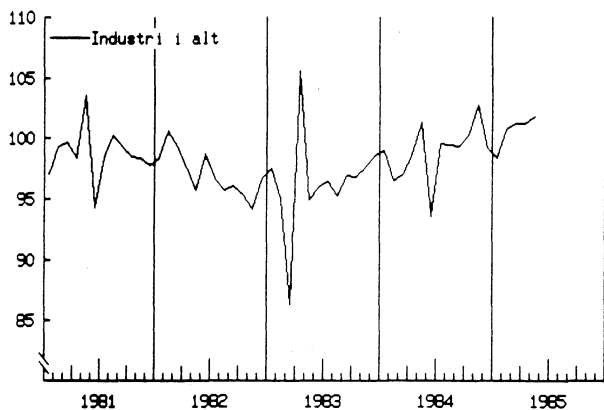
	1982	1983	1984	-----1983-----				-----1984-----				1985
				1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	
Sesongjusterte tall:												
Eksportvolum	102	112	117	109	110	113	114	114	114	121	121	121
Importvolum	99	96	110	93	95	96	99	104	112	110	114	123
Ujusterte tall:												
Eksportpriser	110	114	128	112	111	115	119	125	127	127	131	133
Importpriser	112	116	119	118	115	116	115	117	118	120	123	124

1)Eksport er regnet uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.
Import er regnet uten skip og oljeplattformer.

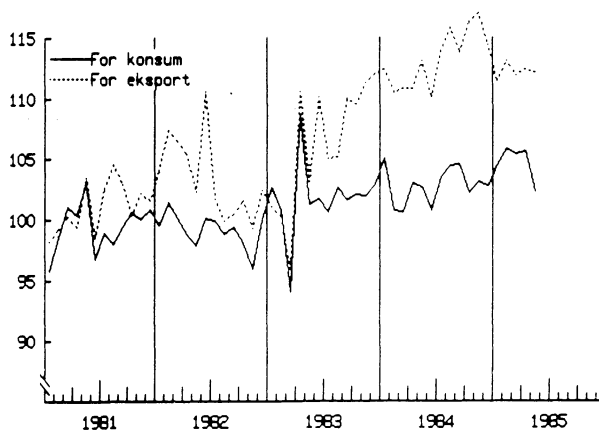
MERKNAD TIL TABELL B2.

2) For tilbakegående år er produksjonsindeksen etter anvendelse avstemt mot de endelige, årlige nasjonalregnskapene, der verdien av skip og oljeplattformer først regnes som investert når skipet er ferdigbygd eller plattformen er slept ut på feltet. I byggeperioden regnes produksjonen som levert til lager av varer under arbeid og ikke investeringer, noe som vil gi store variasjoner i indeksen mellom de berørte årene.

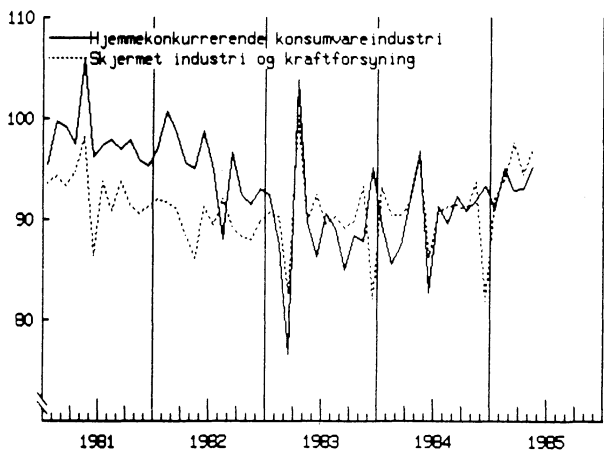
PRODUKSJONSINDEKS.
 Sesongjustert. 1980=100

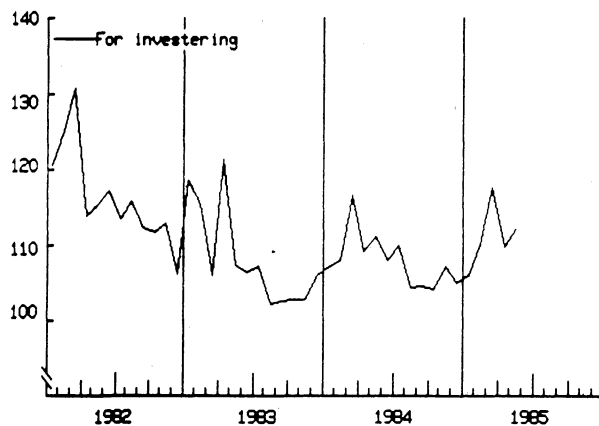
PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE.
 Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
 oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

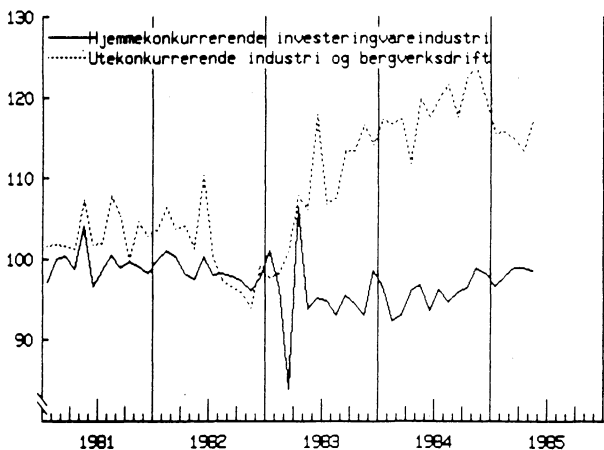
PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE.
 Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
 oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE.
 Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
 oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE.
 Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
 oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

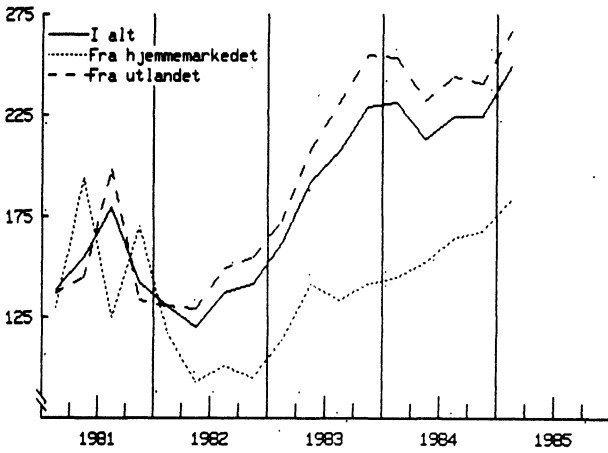

19*
 KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

ORDRETILGANG

Metaller.

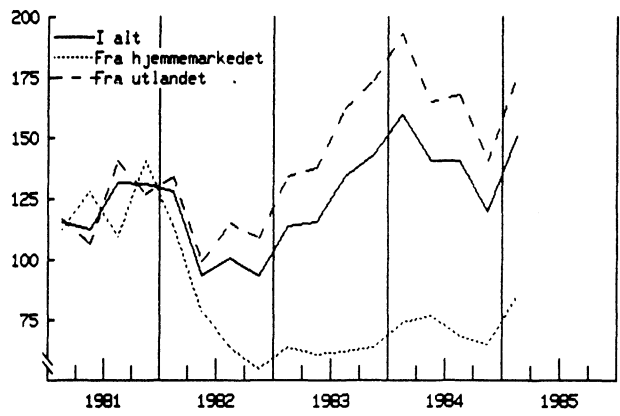
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

ORDRERESERVER

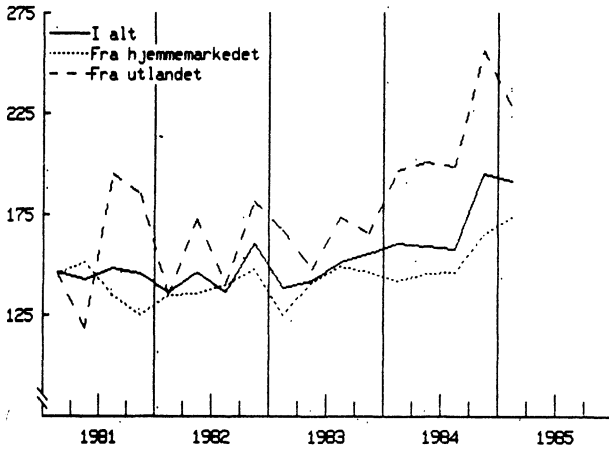
Metaller

Ujustert verdiindeks. 1976=100

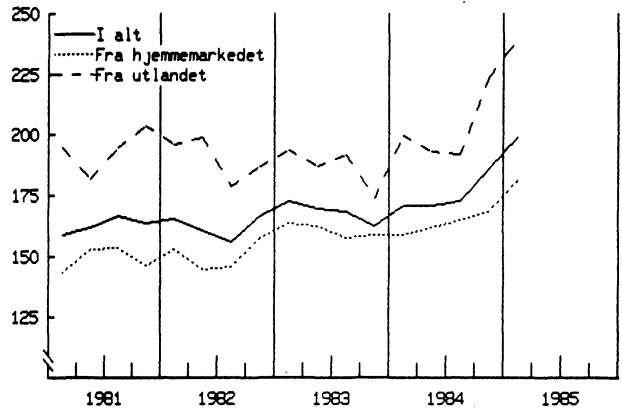
ORDRETILGANG.

Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
 Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

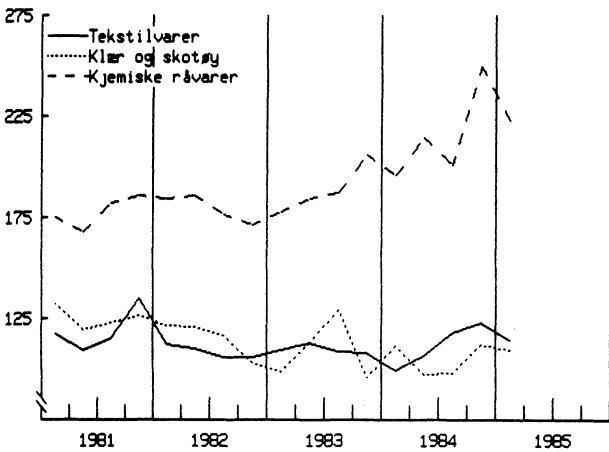
ORDRERESERVER

Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
 Ujustert verdiindeks. 1976=100

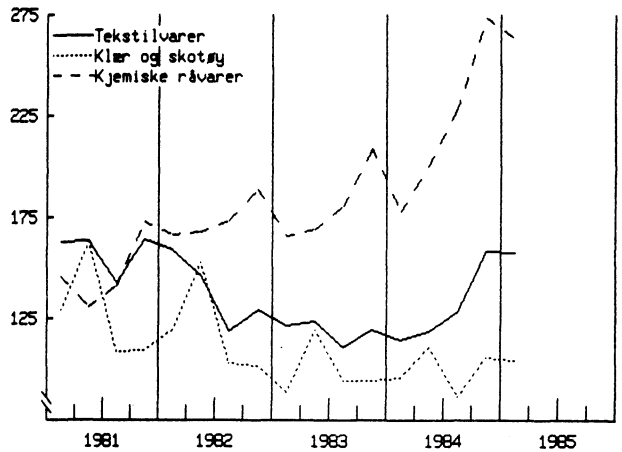
ORDRETILGANG.

Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer.
 Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

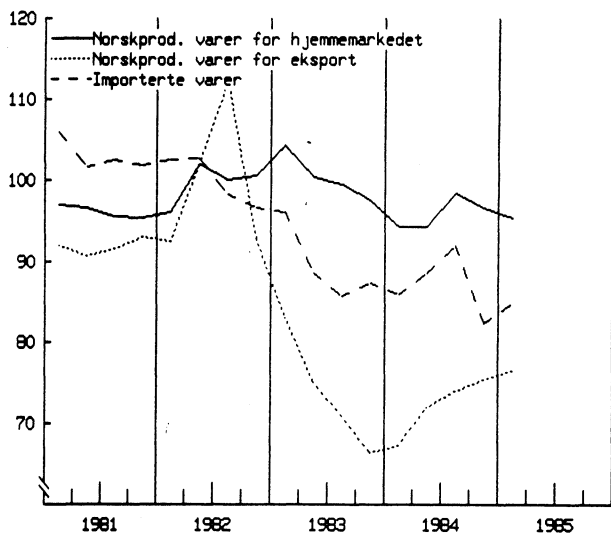

ORDRERESERVER

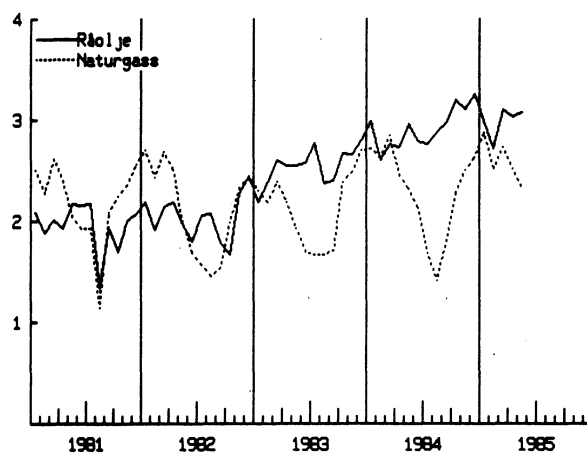
Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer
 Ujustert verdiindeks. 1976=100

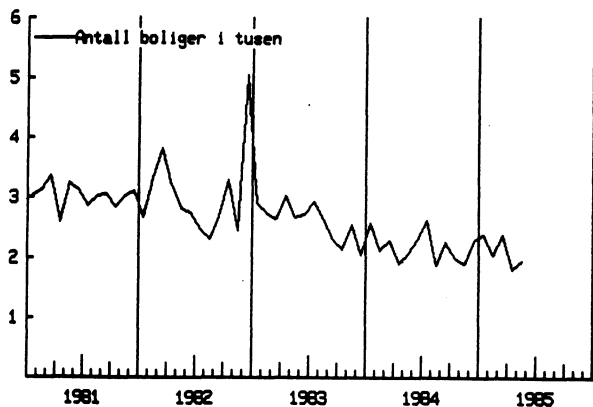
LAGER.
Industri og engroshandel.
Sesongjustert volumindeks. 1982=100

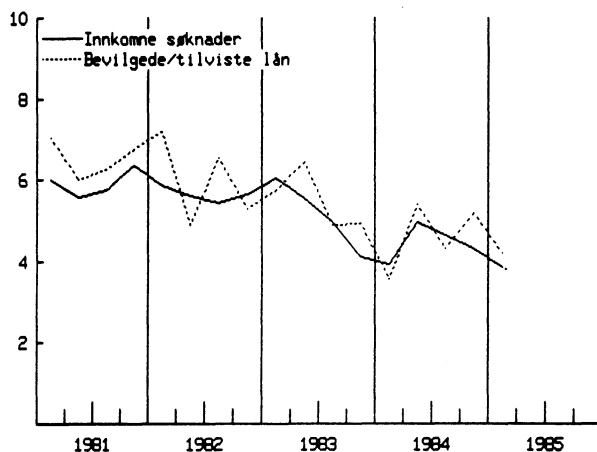
OLJE- OG GASSPRODUKSJON
Råolje (mill.tonn) og naturgass (milliarder S m³ (kubikkmeter)).
Ujusterte tall

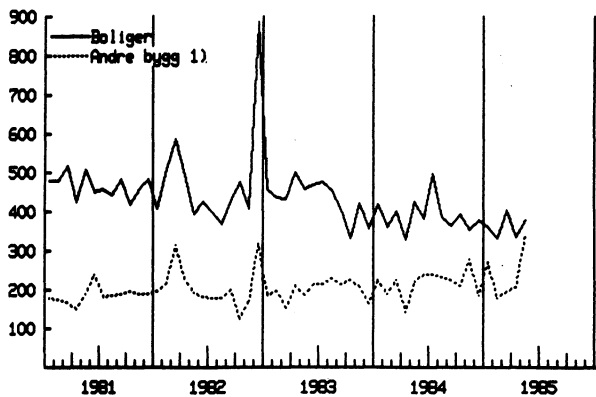
BYGG.
Boliger satt i gang. Sesongjustert.

BOLIGLÅN NYE BOLIGER
Antall Husbanklån og PSV-tilvisninger i 1000.
Sesongjustert.

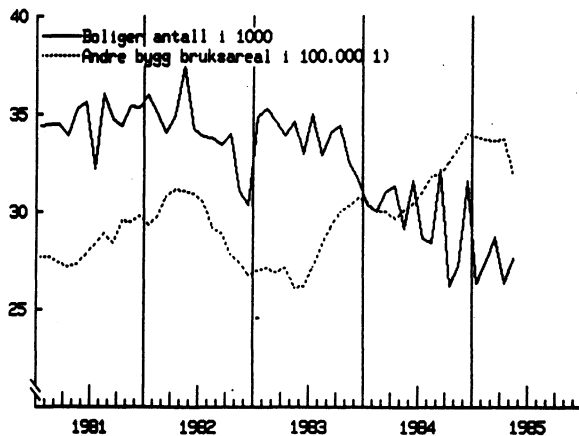

BYGG SATT I GANG
Bruksareal i 1000 kvm. Sesongjustert.

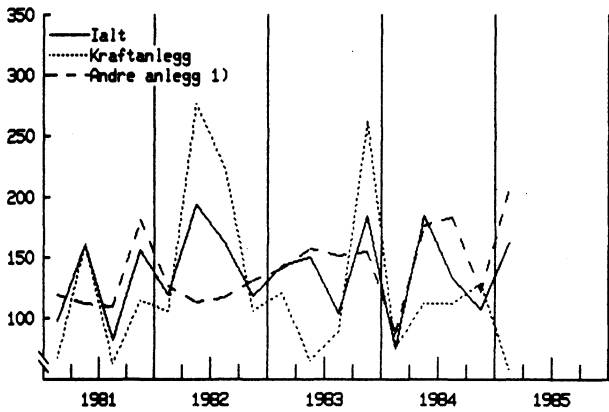
1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

BYGG UNDER ARBEID
Sesongjustert

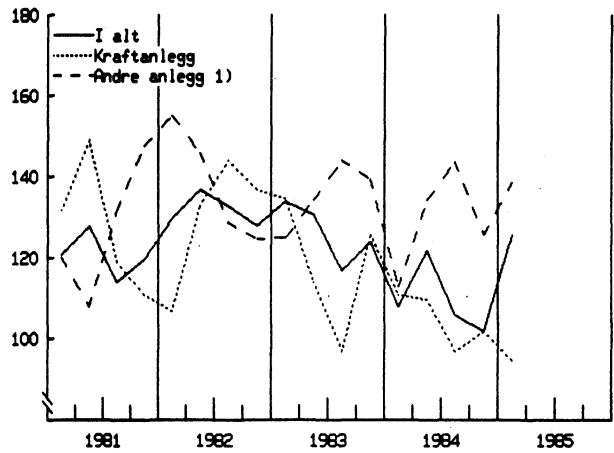
1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

ANLEGGSVIRKSOMHET
Ordretiligang. Verdiindeks 1976=100.

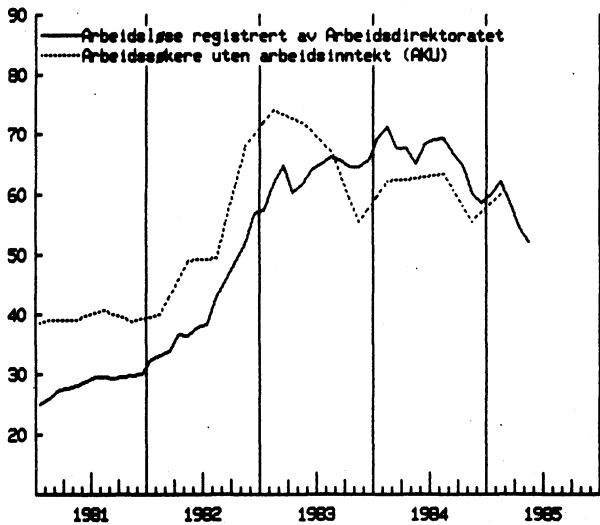
1) Sesongjustert

ANLEGGSVIRKSOMHET
Ordreservere. Verdiindeks 1976=100.

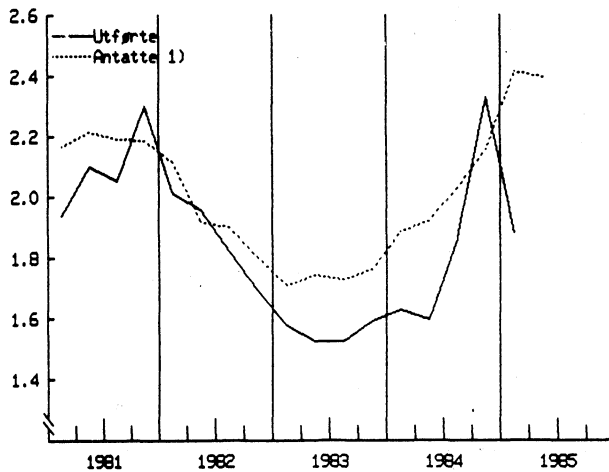

1) Sesongjustert

ARBEIDSLLEDIGE.
Registrerte arbeidsløse ved arbeidskontorene og arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Sesongjusterte tall i tusen.

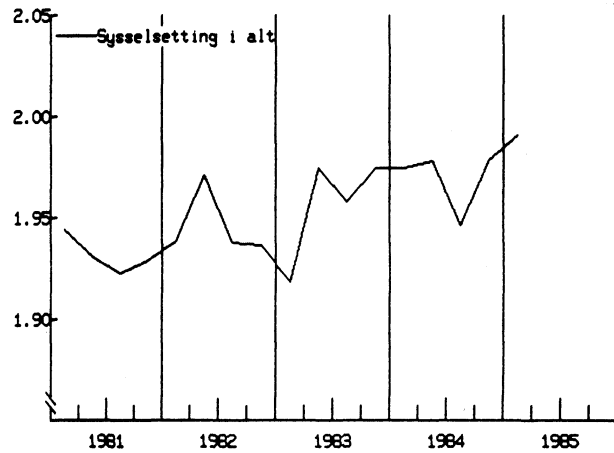

ANTATTE OG UTFØRTE INVESTERINGER I INDUSTRIEN.
Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner pr. kvartal.

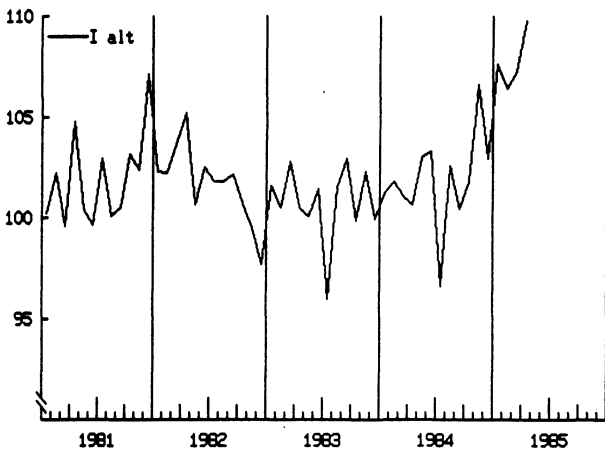

1) Anslag gitt i samme kvartal.

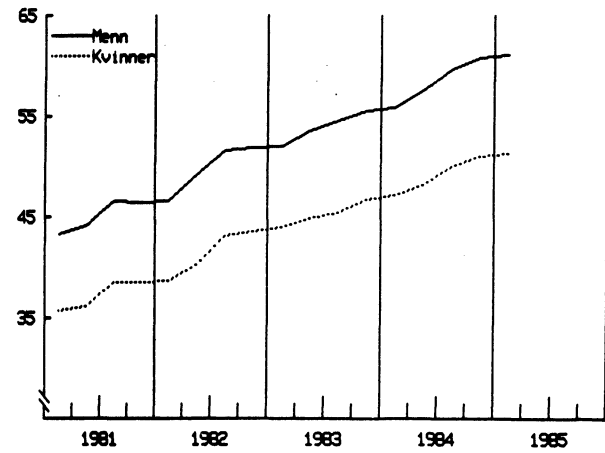
TOTAL SYSSELSETTING IFØLGE ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN.
1000 000 personer.

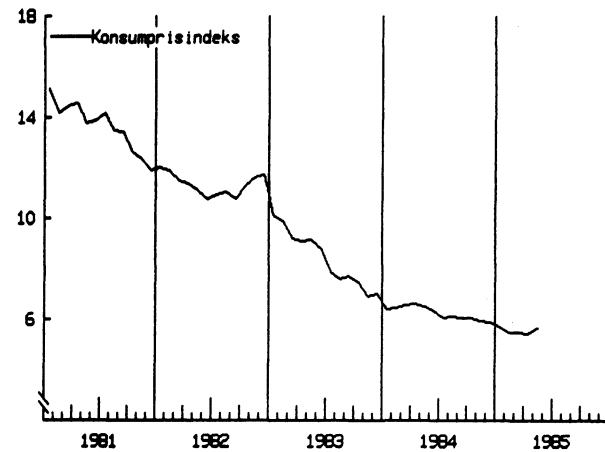
DETALJOMSETNING.
Sesongjustert volumindeks. 1979=100

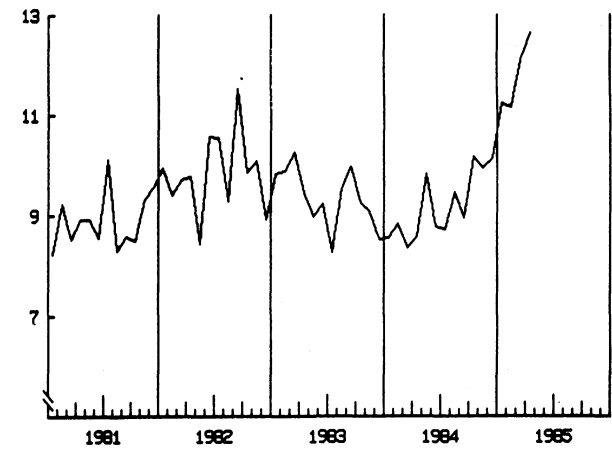
LØNNINGER.
Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri.

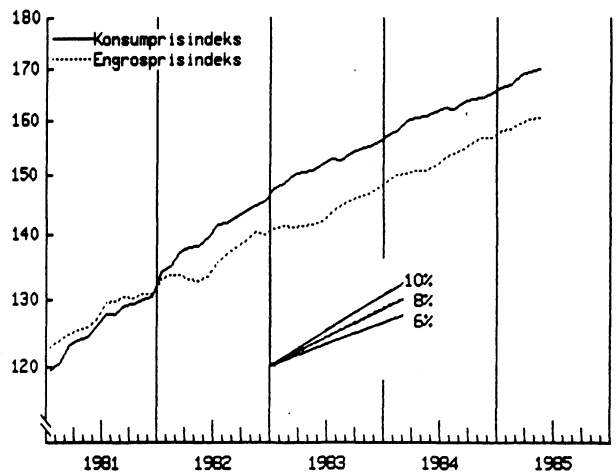
STIGNING I KONSUMPRISENE.
Prosent endring fra ett år tidligere.

REGISTRERTE NYE PERSONBILER.
1000 stk. Sesongjustert.

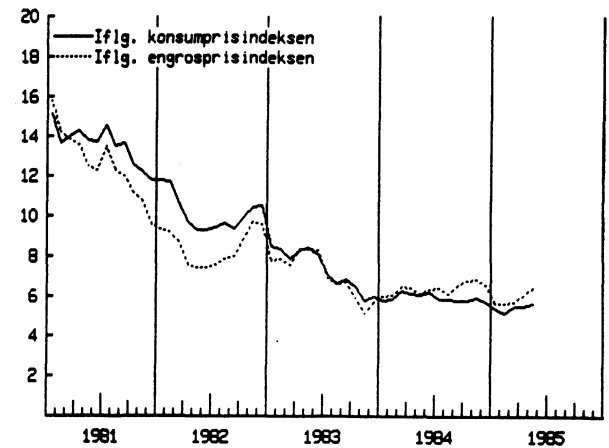

INNELANDSKE PRISER.
Indekser, 1979=100. Halv-logaritmisk skala 1).

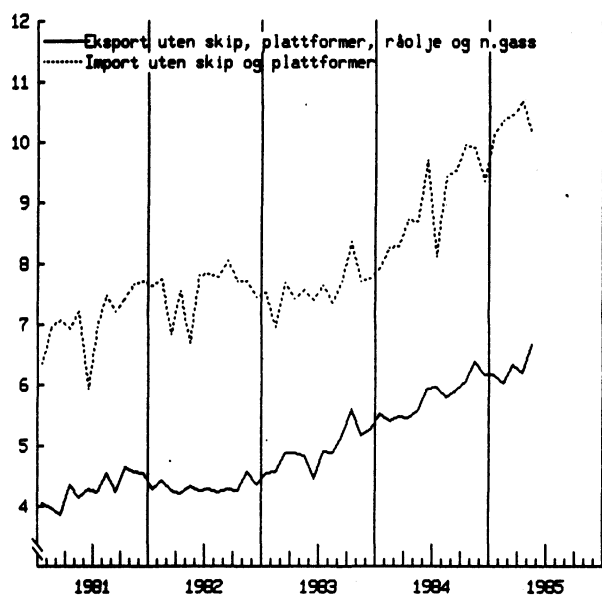
1) Høyningen på kurven avspeiler den prosentvise endringen i prisene.

PRISSTIGNING FOR KONSUMVARE 1).
Prosent endring fra ett år tidligere.

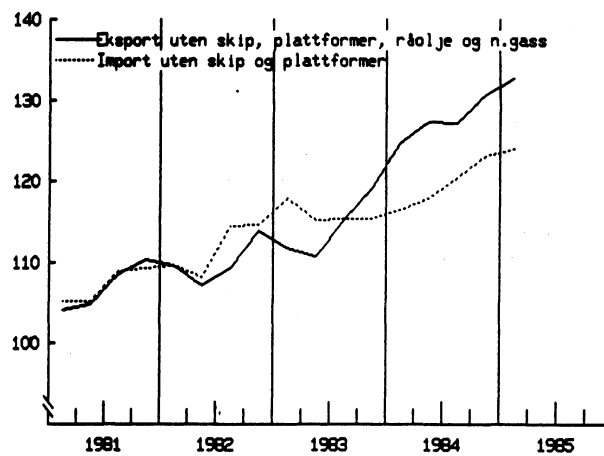

1) Konsumprisindeksen for varer omsatt gjennom detaljhandelen og engrosprisindeksen for varer levert til konsum.

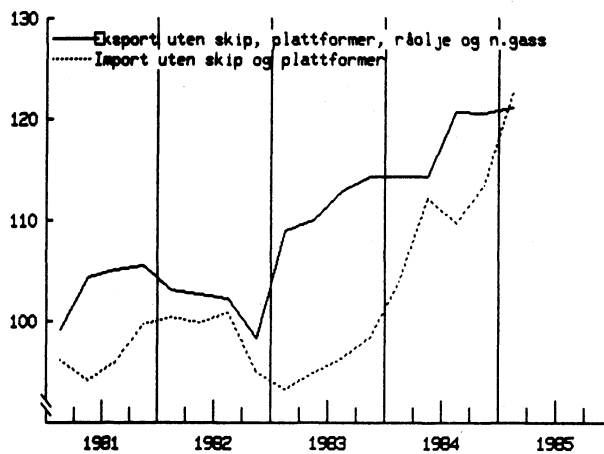
UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER.
 Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner.

UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER.
 Prisindekser (enhetspriser). 1980=100.

UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER.
 Sesongjustert volumindeks. 1980=100

24*
NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTLANDET

TABELL C1: BRUTTONASJONALPRODUKT

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1980	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose
Danmark	-0,4	-0,9	3,0	2,0	4,1	2 3/4	2 3/4
Frankrike	1,1	0,2	2,0	0,7	1,7	1 1/4	2
Italia	3,9	0,1	-0,5	-0,4	2,6	2 1/4	1 3/4
Japan	4,9	4,0	3,3	3,4	5,8	5 1/4	4 1/2
USA	-0,4	2,5	-2,1	3,7	6,8	3 1/4	2 3/4
Storbritannia	-2,2	-1,5	2,3	3,1	2,4	3 1/4	2 1/2
Sverige	1,7	-0,3	0,8	2,5	3,0	2 1/2	1 3/4
Forbundsrepublikken Tyskland	1,8	-0,2	-1,1	1,3	2,6	2 1/2	2 3/4

Kilde: OECD.

TABELL C2: PRIVAT KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1980	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose
Danmark	-3,7	-2,3	1,5	1,7	2,7	1 1/4	1 3/4
Frankrike	1,5	2,0	3,5	1,1	0,5	1/2	1 1/2
Italia	4,8	0,8	0,2	-0,5	2,0	2	1 1/2
Japan	1,3	0,8	4,3	3,4	2,7	3 1/4	4
USA	0,6	2,0	1,3	4,8	5,3	3 1/2	3
Storbritannia	-0,4	-0,1	0,8	3,9	1,5	3	3 1/4
Sverige	-0,8	-0,5	1,4	-1,7	0,9	1 1/2	1
Forbundsrepublikken Tyskland	1,4	-0,6	-1,4	1,1	0,6	1 1/4	2

Kilde: OECD.

TABELL C3: OFFENTLIG KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1980	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose
Danmark	4,3	2,6	2,8	0	0,2	0	-1/2
Frankrike	1,8	2,2	2,5	1,8	0,9	1/2	1
Italia	2,1	3,0	2,6	2,4	2,7	1	1/2
Japan	2,9	5,2	1,8	2,9	2,2	2	2 1/4
USA	2,6	0,9	2,0	-0,3	3,5	5	3
Storbritannia	1,5	0	0,7	2,5	1,0	1 1/2	1/2
Sverige	2,2	2,0	0,8	0,9	1,8	1	3/4
Forbundsrepublikken Tyskland	2,6	1,5	-1,0	0,2	2,0	1 1/4	1 1/4

Kilde: OECD.

NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTLANDET

TABELL C4: BRUTTOINVESTERINGER I FAST REALKAPITAL

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1980	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose
Danmark	-12,6	-19,2	5,4	3,3	11,8	9 1/4	4 1/2
Frankrike	3,2	-1,6	-0,6	-2,1	-2,0	0	2 1/2
Italia	9,4	0,6	-5,2	-3,8	4,1	4 3/4	2 1/2
Japan	1,1	3,6	1,9	0,7	5,7	6 1/4	4 1/2
USA	-6,1	3,1 1)	-6,8 1)	9,7 1)	18,0 1)	6 1/4 1)	4 1)
Storbritannia	-5,2	-8,5	6,6	3,8	7,6	2 1/2	3
Sverige	3,5	-5,3	-1,1	1,1	3,6	4 1/2	2 1/4
Forbundsrepublikken Tyskland	3,2	-4,2	-4,8	3,0	1,3	2	3 1/4

Kilde: OECD. 1) Private bruttoinvesteringer.

TABELL C5: EKSPORT AV VARER OG TJENESTER

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1980	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose
Danmark	5,2	8,2	2,6	3,4	3,5	6 3/4	5 3/4
Frankrike	2,4	5,3	-2,2	4,0	7,1	5	0
Italia	-4,6	4,1	1,2	3,5	6,2	5	4 1/4
Japan	18,6	15,9	3,5	4,7	18,1	9	6 3/4
USA	10,1	0,7	-7,8	-5,6	4,7	2	3 1/2
Storbritannia	-0,3	-1,8	1,0	1,4	6,6	6 3/4	4 1/4
Sverige	-0,5	1,1	4,4	10,5	6,1	4 1/4	4
Forbundsrepublikken Tyskland	5,4	8,4	4,6	-1,3	7,9	7 1/2	6 3/4

Kilde: OECD.

TABELL C6: IMPORT AV VARER OG TJENESTER

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1980	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose
Danmark	-6,8	-1,7	2,9	0,7	5,5	4 1/2	3 3/4
Frankrike	6,9	1,6	6,3	-0,9	2,9	3 1/4	4 1/4
Italia	8,4	-5,1	1,7	0,2	9,7	6 3/4	4 1/4
Japan	-6,8	5,5	2,6	-4,5	12,5	6 1/4	4 3/4
USA	-3,2	7,0	1,3	7,6	27,0	8 3/4	6 1/4
Storbritannia	-4,3	-3,5	3,9	5,5	8,7	5	5 1/4
Sverige	0,4	-7,1	4,3	0	4,9	6	4
Forbundsrepublikken Tyskland	3,9	0,7	2,1	0,5	5,7	4 1/2	5

Kilde: OECD.

TABELL D1: S V E R I G E

		1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
					Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	97.7	102.6	110.9	118.5	115.7	113.3	117.8	..	..
Arbeidsløshet	1000 personer	137	151	136	125	..	..	..	..	..
Ujusterte tall:										
Ordretilgang 1)	1980=100	124.4	144.7	164.9	178.0	179.0	168.0	..	..	..
Konsumpriser	1980=100	121.7	132.5	143.2	148.8	149.6	150.9	152.1	152.7	154.5

1)Verdi av tilgang på nye ordrer til industrien.

TABELL D2: S T O R B R I T A N N I A

		1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
					Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	94.3	96.9	100.3	101.6	101.3	101.8	102.9	101.7	..
Ordretilgang 1)	1980=100	99.7	103.3	112.0	114.1	103.3	113.0	..	..	..
Detaljomsætningsvolum	1980=100	102.2	107.1	110.6	115.6	111.6	112.0	113.8	114.1	115.2
Arbeidsløshet	1000 personer	2793	2970	3046	3106	3124	3144	3148	3176	3180
Ujusterte tall:										
Konsumpriser	1980=100	121.5	127.1	133.4	135.9	136.4	137.5	138.8	141.8	142.4

1)Volumet av tilgangen på nye ordrer til verkstedindustrien fra innenlandske kunder.

TABELL D3: F O R B U N D S R E P U B L I K K E N T Y S K L A N D

		1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
					Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	95.2	96.1	99.5	102.7	102.4	101.9	102.3	..	..
Ordretilgang 1)	1980=100	90.4	91.7	96.2	100.0	101.0	102.0	99.0	103.0	..
Detaljomsætningsvolum	1980=100	94.7	95.8	96.2	94.0	98.0	94.0	93.0	96.0	..
Arbeidsløshet	1000 personer	1859	2266	2266	2242	2297	2298	2320	2319	2270
Konsumpriser	1980=100	111.9	115.6	118.4	119.6	119.9	120.3	120.8	120.9	121.2

1)Volumet av tilgangen på nye ordrer til investeringsvareindustrien fra innenlandske kunder.

TABELL D4: F R A N K R I K E

		1982	1983	1984	-----1984/1985-----					
					Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai

Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1980=100	96.1	97.2	99.9	96.8	95.5	99.6	100.9	98.6	..
Arbeidsløshet	1000 personer	2007	2041	2309	2406	2433	2421	2416	2393	..
Ujusterte tall:										
Konsumpriser	1980=100	126.6	138.6	149.2	153.1	153.9	154.7	155.8	156.9	157.7

TABELL D5: U S A

		1982	1983	1984	1984/1985					
					Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai
Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1980=100	94.3	100.4	111.1	112.1	112.3	112.5	112.9	112.6	112.5
Ordretilgang 1)	1980=100	94.5	110.7	126.7	127.7	132.9	129.1	125.7	125.4	..
Detaljomsætningsvolum 2)		44.6	47.8	51.8	52.8	52.8	53.3	52.8	53.1	..
Arbeidsløshet	1000 personer	10711	10690	8523	8191	8484	8399	8396	8426	8413
Konsumpriser	1980=100	117.1	120.9	126.1	128.0	128.3	128.7	129.3	129.8	130.1

1) Verdi av tilgang på nye ordrer på varige varer.

2) Mrd. dollar i 1972-priser

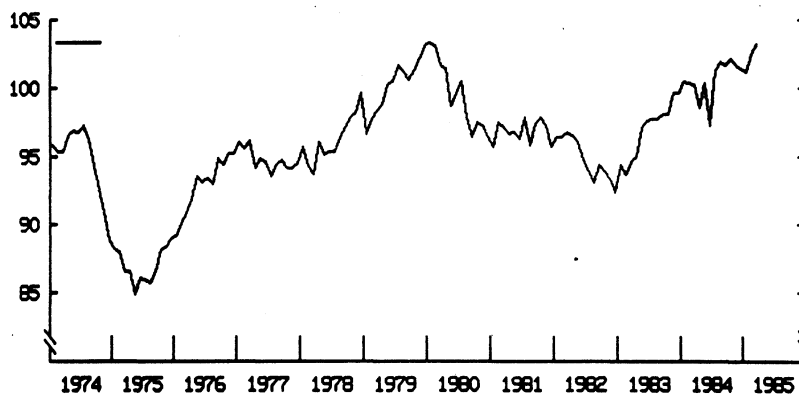
TABELL D6: J A P A N

		1982	1983	1984	1984/1985					
					Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon 1)	1980=100	101.3	104.8	116.5	120.8	120.1	120.4	120.3	118.6	121.9
Ordretilgang 2)	Mrd. yen	734	741	874	901	827	870	931	929	..
Arbeidsløshet	1000 personer	1368	1562	1610	1620	1560	1460	1530	..	..
Konsumpriser	1980=100	107.7	109.7	112.1	113.0	113.6	114.1	113.6	113.6	113.9

1) Industriproduksjon og gruvedrift.

2) Verdien av tilgangen på nye ordrer til maskinindustrien fra innenlandske kunder.

Industriproduksjonen i Vest-Europa.
 Sesongkorrigert. 1980=100.

Månedens publikasjoner

Statistisk Sentralbyrå

Skippergata 15
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo 1
Tlf. (02) *41 38 20

Postboks 510
Stasjonssida
2201 Kongsvinger
Tlf. (066) *16 111

U T S E N D T I M A I 1 9 8 5

DET NORSKE NASJONALREGNSKAPET DOKUMENTASJONSNOTAT NR. 19 ARBEIDSKRAFTREGNSKAPET-BEREGNING AV ARBEIDSKRAFTFORBRUKET I VAREHANDEL (RAPP 85/12). Sidetall 45 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2186-2 ISSN 0332-8422

DET NORSKE NASJONALREGNSKAPET DOKUMENTASJONSNOTAT NR. 20 KVARTALSVIS NASJONALREGNSKAP DOKUMENTASJON AV BEREGNINGSOPLÆGGET (RAPP 85/9). Sidetall 97 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2167-6 ISSN 0332-8482

FOLKETALET I KOMMUNANE 1983-1985 (NOS 523). Gir folketallet i kommunene 1. januar for årene 1983, 1984 og 1985 og tall for endringene i 1983 og 1984. En særskilt tabell viser folketallet i handelsdistriktene. Dessuten er det for 1985 satt opp en fylkesvis oversikt over kommunene og deres folketall etter kommunestørrelse. Sidetall 54 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2171-4 ISSN 0550-0338

INDIVIDUAL LABOUR SUPPLY IN NORWAY (SOS 58). I en ny publikasjon fra Statistisk Sentralbyrå, tas individenes tilpasning i arbeidsmarkedet opp til analyse med bruk av til dels nye statistiske metoder (logitmodellen). Analysen i dette arbeidet er ikke begrenset til kvinners yrkesdeltaking, men omfatter de fleste grupper i arbeidslivet. Både valget mellom yrkesaktivitet og yrkespassivitet og arbeidstidens lengde blir studert. Analysen er utarbeidet av Lasse Fridstrøm. Publikasjonen er skrevet på engelsk. Sidetall 177 Pris kr 24,00 ISBN 82-537-2114-5 ISSN 0085-4344

KREDITTMARKEDSTATISTIKK LIVS- OG SKADEFORSIKRINGSSLESKAPER MV. 1983 (NOS 526). Gir en samlet oversikt over regnskapene for livs- og skadeforsikrings-selskapene, de private og kommunale pensjonsinretningene og for FTP. Foruten balansetall gis bl.a. spesifikasjoner av utlån etter låntakersektor og -næring. Dessuten gis det regnskapstall for hvert enkelt av livsforsikrings-selskapene. Sidetall 101. Pris kr 30,00 ISBN 82-537-2183-8 ISSN 0333-3787

KVARTALSMODELLEN KVARTS- MODELLBESKRIVELSE OG TEKNISK DOKUMENTASJON (RAPP 84/25). Sidetall 87 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-2139-0 ISSN 0332-8422

LEVEKÅRSUNDERSØKELSEN 1983 (NOS 511). Publikasjonen har som formål å gi en oversikt over de viktigste sidene ved befolkningens levekår. Den belyser levekårene både for befolkningen som helhet og for en del befolkningsgrupper. Sidetall 230 Pris kr 35,00 ISBN 82-537-2144-7 ISSN 0800-7233

LØNNSSTATISTIKK FOR ANSATTE I VAREHANDEL 1. SEPTEMBER 1984 (NOS 529). Sidetall 134 Pris kr 30,00 ISBN 82-537-2188-9 ISSN 0800-2916

MATAUK EN MODEL FOR TILGANG PÅ ARBEIDSKRAFT, REVIDERT MODELL OG FRAMSKRIVING AV ARBEIDSTYRKEN 1983-2000 (RAPP 85/8). Sidetall 81 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2163-3 ISSN 0332-8422

MODELL FOR REGIONALE BEFOLKNINGSFRAMSKRIVNINGER (RAPP 85/7). Sidetall 71 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2162-5 ISSN 0332-8422

SOSIALSTATISTIKK 1983 (NOS 522). Inneholder opplysninger om barnehager, barnevern, adopsjoner, sosialhjelp og eldreomsorg. Sidetall 93 Pris kr 30,00 ISBN 82-537-2169-2 ISSN 0333-2055

STRUKTURTALL FOR KOMMUNENES ØKONOMI 1983 (NOS 528). Inneholder bl.a. tabeller som viser fordelingen av brutto driftsutgifter etter hovedkapitler, renteutgifter, brutto skatteinntekter og inntekter fra skatteutjæmningsmidler pr. innbygger. Tabellene gir oppgaver for hver enkelt kommune og fylkeskommune og gjennomsnittstall for grupper av kommuner. Sidetall 159 Pris kr 35,00 ISBN 82-537-2187-0 ISSN 0333-3809

V E N T E S A K O M M E U T I J U N I 1 9 8 5

Hvem går til lege? En modell for bruk av legetjenester utenfor institusjon

Helsestatistikk 1983

Industristatistikk 1983 Hefte I Næringstall

Kredittmarkedstatistikk Private og offentlige banker 1983

Kredittmarkedstatistikk Private kredittforetak og finansieringsselskaper 1983

Lønnsstatistikk for ansatte i helsevesen og sosial omsorg 1. oktober 1984

Lønnsstatistikk for ansatte i hotell- og restaurantdrift April og oktober 1984

Lønnsstatistikk for kommunale arbeidstakere pr. 1. oktober 1984

Lønnsstatistikk for ansatte i skoleverket 1. oktober 1984

Lønnsstatistikk for statens embets- og tjenestemenn 1. oktober 1984

Lønninger og inntekter 1982

Valg av ferietype

PUBLIKASJONENE ER TIL SALGS I BOKHANDLENE

Økonomiske analyser

Utkommer med omlag 10 nummer pr. år.
Prisen for et årsabonnement er kr 80,-,
løssalgpris kr 10,-. Forespørsler om
abonnement eller løssalg kan rettes til
opplysningskontoret i Statistisk Sentralbyrå.

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1
Tlf. (02) 41 38 20